

Diplomasi Araştırmaları Derneği
Association for Research on Diplomacy

JDR

Journal of Diplomatic Research
Diplomasi Araştırmaları Dergisi

Volume 3 Number 2 December 2021 ISSN: 2687_590X

The Journal of Diplomatic Research

Diplomasi Araştırmaları Dergisi

-Owner on behalf of Association for Research on Diplomacy-

Barış ÖZDAL (Ph.D.)
Professor at
Bursa Uludağ University
Department of International Relations

-Chief Editor-

Ragıp Kutay KARACA (Ph.D.)
Professor at
İstanbul Aydın University
Department of International Relations

-Editors-

Öner AKGÜL (Ph.D.)
Assoc. Prof. at
Kırşehir Ahi Evran University
Dept. of International Relations

Fatma Zeynep ÖZKURT (Ph.D.)
Asst. Prof. at
Nişantaşı University
Dept. of International Relations

Burak GÜNEş (Ph.D.)
Asst. Prof. at
Kırşehir Ahi Evran University
Dept. of International Relations

-Editorial Assistant-

Esra Vardar Tutan (Doktor Adayı- Phd Candidate)
Fatih Başar Kutlu (MA)

Dergi Kapak Tasarımı
Erhan YURT

Mizanpaj
Ali Onur KARA

Tarandığımız İndeksler
INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

CiteFactor
Academic Scientific Journals

ASOS
indeks

Correspondence and Communication

Karaman Mahallesi Tuna Caddesi Karaman Dernekler Yerleşkesi No: 59
Nilüfer - Bursa - Türkiye

bilgi@diplomasiarastirmalari.org.tr
www.diplomasiarastirmalari.org.tr
+90 (224) 294 11 65

Advisory Board (alphabetical order)

Reşat BAYER (Ph.D.)	Associate Professor at Koç University Department of International Relations	Turkey
Paul Arthur BERKMAN(Ph.D.)	Professor at Tufts University, Fletcher School of Diplomacy, Professor of Practice in Science Diplomacy, Director of the Science Diplomacy Center	USA
Burak Samih GÜLBOY (Ph.D.)	Professor at Istanbul University, Department of Political Science and International Relations	Turkey
Mehmet GENÇ (Ph. D)	Professor at Işık University, Department of International Relations	Turkey
Ioannis NIOUTSIKOS (Ph.D.)	Associate Lecturer at University of Piraeus, Department of International Relations	Greece
Tarık OĞUZLU (Ph.D.)	Professor at Antalya Bilim University Department of International Relations, head of Center for Social, Economic and Politics Research (SEPAM) of Antalya Bilim University	Turkey
Özden Selcen ÖZMELEK(Ph.D.)	Assistant professor at Çukurova University Department of International Relations	Turkey
Jeffrey ROBERTSON(Ph.D.)	Assistant professor at Yonsei University, Visiting Fellow at the Asia-Pacific College of Diplomacy (APCD) at the Australian National University (ANU)	South Korea
David SCHRAG (Ph.D.)	Global Studies, University of Illinois at Urbana-Champaign	USA
Joseph SIRACUZA (Ph.D.)	Professor of Human Security and International Diplomacy in School of Global, Urban and Social Studies at Royal Melbourne Institute of Technology-RMIT University, Melbourne, Australia	Australia
Ramesh THAKUR (Ph.D.)	Emeritus Professor at Australian National University, Director of the Centre for Nuclear Non-Proliferation and Disarmament (CNND) in the Crawford School.	Australia
Konstantinos TRAVLOS (Ph.D.)	Assistant professor at Özyeğin University, Department of International Relations	Turkey

ABOUT

Journal of Diplomatic Research (JDR) is an international peer-reviewed academic journal published electronically on a biannual basis by the Association for Research on Diplomacy (DARD). Concordantly, JDR is open to all original studies on international relations, political science as well as theoretical, historical and methodological studies on diplomacy.

GOAL AND SCOPE

The goal of JDR is to present to the audience the studies on diplomatic history, diplomacy theories, diplomacy studies with quantitative, qualitative and integrated research methods, military diplomacy as well as other interdisciplinary diplomatic research and book reviews.

In this context, JDR stands as an international peer-reviewed academic journal bringing together scientists analyzing the phenomenon of diplomacy from all perspectives.

Diplomatic history, diplomatic theory and new diplomacy types form the primary area of investigation. Principally, JDR presents to its audience the information and understanding in the framework of:

Structural problematiques of the subject of diplomacy, latest understandings, theories and concepts on diplomacy, traditional research on diplomacy, diplomacy law and history, case studies on diplomatic processes and negotiations, application of various research methods on diplomatic research

TYPES OF ARTICLES

JDR accepts four different types of articles and book reviews. The articles include:

Original/Research Article: It is a scientific research article explaining an original argument, event or behavior from a specific theoretical perspective by using accurate methodologies. It is aimed to justify a general or a specific behavior based on the methods used, i.e. quantitative, qualitative or integrated methods. The primary objective of original articles within the scope of diplomatic research is to use primary data and appropriate methodology. This type of original and research articles is encouraged by the journal.

Review Article: This type of studies intended merely for introductory purposes, present an extensive summary on a specific event, phenomena or field. Following an extensive literature review with the purpose of informing audience on any subject related to diplomacy, these studies evaluate the current status of events, phenomena or the field. These studies research out to a wide audience and form the basis for original/research articles on the same subject.

Case Study: This type of studies involves the analysis of single cases or the comparison of different cases of similar nature intending to explain various outcomes of such a comparison. Case studies with an appropriate method presents to audience different perspectives and contributes theoretically to the field.

Methodological Study: These studies aim to test a specific method used in different disciplines or currently used in other fields of social sciences in the context of this specific field of research. The original methodologies of various fields such as anthropology, statistics, psychology and mathematics can be used in research on diplomacy.

Book Review: This type of studies aims to form a view on newly published books with a potential to contribute greatly to the field literature, identify differences and similarities with previously published books, and fill in the gap in the literature.

SUBMISSION GUIDELINES

** Articles and book reviews submitted to JDR should comply with APA 6 submission guidelines. Endnote or Mendeley APA 6th applications are suitable with the submission guidelines of the JDR. Detailed information on our journal listed below.

** The main text should include the following format: 1.5 line spacing, Times New Roman with 11 type size.

** Information on the type of the submitted work and the word count should be stated at the top left corner of the main text.

** Word counting includes bibliography and appendix: Number of words for submissions are as follows: original/research article 6.000-10.000, review article, 5.000-8.000, case studies 5.000-8.000, methodological studies 6.000-10.000, book reviews 2.000-4.000.

** Each paper must include 150 words English and Turkish written abstract and 750 words extended English summary if the paper was written in Turkish language.

** References

Authors should comply with the draft of American Psychological Association (APA) publication guideline. Link for APA guideline: www.apastyle.org

** Bibliography

Bibliography should include all the sources referenced to in the text. Journal and book titles should be in italic font. Bibliography should be in alphabetical order by author's surname. If reference is given to the same author's different works, a chronological order (most recent work first) should be followed. Page numbers should be provided for periodicals and chapters in edited books.

HAKKINDA

Diplomasi Araştırmaları Dergisi – Journal of Diplomatic Research (JDR), Diplomasi Araştırmaları Derneği (DARD) tarafından elektronik ortamda, yılda iki kez yayınlanan, uluslararası hakemli bir akademik dergidir. Bu bağlamda JDR, uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimi başta olmak üzere diplomasi alanına ilişkin kavramsal, teorik, tarihsel ve metodolojik tüm özgün çalışmalara açıktır.

AMAÇ VE KAPSAM

JDR'nin amacı diplomasi tarihi, diplomasi teorileri, nicel, nitel ve karma araştırma yöntemlerini kullanan diplomasi araştırmaları, askeri diplomasi ve diğer interdisipliner diplomatik araştırmalar ile kitap incelemelerini, akademik bir okuyucu kitlesi ile buluşturmayı amaç edinmiştir. Bu bağlamda JDR, kapsamlı bir çerçevede diplomasi olgusunu tüm açılardan inceleyen bilim insanlarının buluştuğu uluslararası hakemli akademik bir dergidir. Diplomasi tarihi, teorisi ve yeni diplomasi türleri odaklı çalışmalarda JDR'nin temel inceleme alanını oluşturmaktadır. En temel anlamda JDR, okuyuculara aşağıda belirtilen çerçevede bilgi ve fikir sunmaktadır:

Diplomasi konusunun temel problematikleri, diplomasi üzerine en son fikirler, teoriler ve kavramlar, klasik diplomasi çalışmaları, diplomasi hukuku ve tarihi, diplomatik süreçler ve pazarlıklarla ilgili vak'a analizleri, farklı araştırma metodlarının diplomasi araştırmalarına uygulanması

JDR, yukarıda belirtilen çerçevede tarih, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, hukuk, iktisat, coğrafya, antropoloji, psikoloji, yöntem bilim ve ilgili diğer alanların katkısına açık olup, bu alanların akademisyenlerinin birlikte hazırladığı çalışmaları teşvik edilmektedir.

MAKALE TÜRLERİ

JDR, dört tür makale ve kitap incelemelerini kabul etmektedir. Makale çeşitleri:

Orijinal Makale Çalışması: Özgün bir fikri, olayı ya da davranışı uygun bir metodoloji kullanarak, belirli bir teorik perspektifle açıklayan bilimsel araştırma makalesidir. Nicel, nitel ya da karma yöntemler kullanılarak hazırlanan bu çalışmalarda, kullanılan metoda göre genel ya da spesifik bir davranışın açıklanması amaçlanır. Diplomasi araştırmaları kapsamında orijinal makalelerin, birincil verinin kullanılarak hazırlanması ve uygun bir metodoloji kullanılması öncelikli amaçtır. Dergi kapsamında bu tür orijinal makale çalışmaları teşvik edilmektedir.

İnceleme Makalesi: Bu türden çalışmaları belirli bir olaya, olguya ya da alana giriş mahiyetinde olup, kapsamlı bir özet sunar. Diplomasi konusunu içeren herhangi bir konuda okuyucuyu bilgilendirme amaçlı geniş bir literatür taraması sonrasında, olayın, olgunun ya da alanın halihazırdaki durumu değerlendirilir. Bu türden çalışmaları geniş bir okuyucu kitlesine ulaşır ve o alanda yapılacak orijinal araştırma makaleleri için altyapıyı oluşturur.

Vaka İncelemesi: Bu tür çalışmaları, tek bir vak'ayı ya da birbirine benzer nitelikli iki vak'anın mukayesesini içerecek birbirinden farklı sonuçların nasıl meydana geldiğini açıklar. Uygun bir metotla yazılan vak'a incelemeleri, okuyucuya farklı perspektifler sunabileceği gibi, teorik olarak da alana katkıda bulunmaktadır.

Metodolojik Çalışma: Farklı disiplinlere ait ya da halihazırdaki sosyal bilimlerin diğer alanlarında kullanılan bir metodun, alanda kullanılarak test edilmesi amacıyla hazırlanmış çalışmalardır. Diplomasi araştırmalarında antropoloji, istatistik, psikoloji ve matematik gibi birçok alanın özgün metodları, bu kapsamda kullanılabilir.

Kitap Kriťiđi: Bu tür çalışmaları, alan literatürüne katkı sağlayacağı umulan kitaplar hakkında fikir belirtmek, alanda kendisinden önceki kitaplarla farklarını, benzerlikleri ve literatürde gördüğu boşluğu açıklamak amacıyla yazılır.

YAZIM KURALLARI

** JDR'ye, gönderilen makale ve kitap incelemeleri, APA 6 yazım kurallarına uygun olmalıdır. Endnote ya da Mendeley APA 6th uygulamaları JDR'nin kabul ettiği yazım kurallarına uygundur.

** Gönderilen çalışmaları 1,5 satır aralığı, 11 punto ve Times New Roman yazı karakterinde yazılmalıdır.

** Gönderilen her bir çalışmanın sol üst köşesine, yukarıda bahsedilen makale türü ve kelime sayısı yazılmalıdır.

** Kelime sayıları kaynakça ve diğer ekler dahil hesaplanır: orijinal araştırma makalesi 6.000-10.000, inceleme makaleleri, 5.000-8.000, vak'a incelemeleri 5.000-8.000, metodolojik çalışmaları 6.000-10.000, kitap incelemeleri ise 2.000-4.000 kelime aralığında olmalıdır.

** Her bir çalışma için 150 kelimelik Türkçe ve İngilizce özet, eğer çalışma Türkçe ise 750 kelimelik genişletilmiş İngilizce özet gönderimi gerekmektedir.

Örnek yazım kuralları:

** Atıflar

Yazarlar, yararlandığı kaynakların atıf yazımında Amerikan Psikoloji Birliği (APA) yayın kılavuzu taslağına uymalıdır. APA Kurallarına aşağıdaki web adresinden ulaşılabilir www.apastyle.org

** Kaynakça

Kaynakça, metin içinde atıf yapılan kaynakların tamamını içermelidir. Dergi ve kitap isimleri italik olmalıdır. Kaynakça, yazar soyadına göre alfabetik olarak sıralanmalıdır. Bir yazara ait birden fazla esere atıfta bulunulmuşsa yazarın eserleri, en yakın tarihten en eski tarihten doğru kronolojik olarak sıralanmalıdır. Süreli yayınlar ve derleme kitaplardaki makaleler için sayfa numaraları belirtilmelidir.

The Journal of Diplomatic Research

Volume 3 Number 2 December 2021

Research Article/Araştırma Makalesi

Editorial Remarks

*Ragıp Kutay
Karaca*

İrlanda'da Gerçekleştirilen Avrupa Birliği Vatandaş
Diyalogları: Müzakereci Demokrasi Perspektifinden
Politik Bir Analiz

1-23

*Yavuz Selim
ALKAN*

A Comparative Analysis between the New Great Power
Competition and the Cold War: Quo Imus?

24-38

*Fatih
AKGÜL*

The Country Exposed To Regional Entrapment After
The Arab Spring: Yemen

39-55

*Ahmet
GÖKBEL
Saeed Kamal
Mohammed Ali
WAKA*

Zorlayıcı Diplomasinin Sınırları: 1980-1988
İran-İrak Savaşı Örneği

56-73

*Aslıhan
YALAZ*

Editörden

Diplomasi Araştırmaları Dergisinin değerli okuyucuları,

2021 yılında yayınladığımız ikinci sayımızla karşınızdayız.

Bu sayımıza dört araştırma makalesi ile diplomasi araştırmalarına katkıda bulunmaktayız. İlk makalemiz Yavuz Selim Alkan tarafından “ İrlanda’da Gerçekleştirilen Avrupa Birliği Vatandaş Diyalogları: Müzakereci Demokrasi Perspektifinden Politik Bir Analiz” başlığıyla hazırlanan çalışmasında, yazar İrlanda örneğinden yola çıkılarak Vatandaş Diyalogları’nın, AB’deki demokrasi açığını aşmaya ve AB’nin demokratik meşruiyetini gclendirmeye yönelik önemli bir uygulama olduğu, ancak geliştirilmeye açık yönleri bulunduğunu ileri sürmektedir. Bu sayımızın ikinci makalesi olan ve Fatih Akgül tarafından kaleme alınan “A Comparative Analysis between the New Great Power Competition and the Cold War: Quo Imus” başlıklı çalışmasında yazarımız, küresel g mücadelesi kapsamında aktörlerin, kapasiteleri ve rekabetleri bakımından Soğuk Savaş dönemindeki mücadeleye bir derece benzerlik gösterseler de uluslararası meseleleri yönetme ve sistemi etkileme konularında yeterli politik g ve motivasyona sahip olmadıklarını iddia etmektedir. Bir diğer makalemiz, Ahmet Gökbel ve Saeed Kamal Mohammed Ali WAKA tarafından hazırlanan ve “The Country Exposed To Regional Entrapment After The Arab Spring: Yemen” başlıklı çalışmadır. Bu alışmamızda yazarlarımız, Yemen’deki i çatışmalara müdahil olan dış aktörlerin, (Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve İnan) atışmaların seyrini nasıl değiştirdiği ve i aktörler üzerinde nasıl bir tesire sebep olduğu üzerinde durmaktadırlar. Bu sayımızın son alışması, Aslıhan Yalaz’a ait olup “Zorlayıcı Diplomasinin Sınırları: 1980-1988 İnan-Irak Savaşı rneği” başlığını taşımaktadır. alışmasında yazarımız İnan-Irak Savaşı’na giden kriz sürecindeki zorlayıcı diplomasi uygulamaları incelemekte ve başarısızlık sebeplerini tartışmaktadır.

Çalışmalarımızın dışında dergimizin artık Index Copernicus’ta tarandığını da belirtmekten büyük mutluluk duyuyorum. Son olarak titizlikle hakemlik yapan hocalarımıza, çalışmalarıyla dergimize katkıda bulunan yazarlarımıza, dergimizin yayına hazırlığından sorumlu teknik ekibe de teşekkürlerimi sunarım.

Prof.Dr. Rağıp Kutay KARACA

Baş Editör

Editorial Remarks

Dear readers of the Journal of Diplomatic Research,

Here is the second issue of the JDR published in year 2021.

In this issue, we contribute to research on diplomacy with four research articles. The first article “Citizens’ Dialogues of the European Union in Ireland: A Political Analysis from the Perspective of Deliberative Democracy” authored by Yavuz Selim Alkan, emphasizes the importance of citizen dialogues in the case of Ireland as a practice contributing to the reduction of democratic deficit in the EU and to the strengthening of its democratic legitimacy although having a few aspects yet to be developed further. The second article “A Comparative Analysis between the New Great Power Competition and the Cold War: Quo Imus” authored by Fatih Akgül, argues that within the context of global power struggle, the actors show a degree of similarity with the struggle in the Cold War period in terms of their capacities and competing interests; they still lack a sufficient level of political power and motivation in managing international affairs and in influencing the system. The other article co-authored by Ahmet Gökbel and Saeed Kamal Mohammed Ali Waka, titled “The Country Exposed to Regional Entrapment After the Arab Spring: Yemen”, focuses on the impact of the involvement of the external actors (United Arab Emirates, Saudi Arabia and Iran) on the internal actors engaged in the internal conflicts in Yemen; and how these external actors change the course of events in this context. The fourth article of this issue “The Boundaries of Coercive Diplomacy: The Case of the 1980-1988 Iran-Iraq War”, which is authored by Aslıhan Yalaz, examines the coercive diplomacy practices in the duration of the crisis leading up to the Iran-Iraq War.

I am very glad to announce that our journal has recently got indexed in Copernicus. Last but not least, I would like to extend my gratitude to scholars who meticulously reviewed the submitted articles, all our authors who contributed to our journal with their studies, and also the technical team responsible for the preparation of our journal’s publication.

Prof.Dr. Ragıp Kutay KARACA

Editor in Chief

İrlanda'da Gerçekleştirilen Avrupa Birliği Vatandaş Diyalogları: Müzakereci Demokrasi Perspektifinden Politik Bir Analiz

Citizens' Dialogues of the European Union in Ireland: A Political Analysis from the Perspective of Deliberative Democracy

Yavuz Selim ALKAN*

*Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

E-mail: yavuzselimalkan@akdeniz.edu.tr

 ORCID: orcid.org/0000-0002-5211-5809

Öz

Geç modern dönemin yaygın karar alma formu olan temsili demokrasinin bir kriz içerisinde olduğu akademik literatürde sıklıkla iddia edilmektedir. Bu krizin bir benzerinin Avrupa Birliği (AB)'nin karar alma süreçleri için de geçerli olduğu savunulmaktadır. Bu kriz hem pratikte hem de AB üzerine gelişen akademik literatürde demokrasi açığı olarak adlandırılmaktadır. Bu krize yönelik çözüm önerilerinin başında ise müzakereci demokrasi gelmektedir. Meşruiyetin kaynağını bizzat müzakerecinin kendisinde gören müzakereci demokrasi, AB'de yaşanan demokrasi açığının nedenlerini oluşturan temsil, katılım ve meşruiyet krizlerine çözüm olarak sunulmaktadır. Bu çerçevede AB, kurumsal boyutta pek çok müzakereci demokrasi pratiğini hayata geçirmiştir. Bu uygulamalardan en önemlilerinden birisi ise Vatandaş Diyalogları'dır. Bu çalışmada, AB'nin Vatandaş Diyalogları'nın niteliği müzakereci demokrasinin teorik ve normatif varsayımları çerçevesinde İrlanda örneği üzerinden analiz edilmiştir. Çalışmanın ana argümanı, İrlanda örneğinden yola çıkılarak Vatandaş Diyalogları'nın, AB'deki demokrasi açığını aşmaya ve AB'nin demokratik meşruiyetini güçlendirmeye yönelik önemli bir uygulama olduğu, ancak geliştirilmeye açık yönleri bulunduğuudur.

Anahtar Sözcükler: Uluslararası siyaset, Avrupa Birliği, temsili demokrasi krizi, demokrasi açığı, müzakereci demokrasi, vatandaş diyalogları

Abstract

It is frequently claimed in the scholarly literature that representative democracy, which is the prevalent decision-making form of the late modern period, is in a crisis. It is argued that a similar crisis is also valid for the decision-making processes of the European Union (EU). This crisis is called the democratic deficit both in practice and in the growing scholarly literature on the EU. One of the crucial remedy proposals for this crisis is deliberative democracy. Deliberative democracy, which regards the source of legitimacy in the deliberation itself, is provided as a remedy for the democratic deficit in the EU rooted in representation, participation, and legitimacy crises. Within this framework, the EU has implemented a great number of deliberative democracy practices at the institutional level. One of the most significant of these practices is Citizens' Dialogues. In this study, the effectiveness of the EU's Citizen Dialogues is analyzed in the case of Ireland with reference to the theoretical and normative assumptions of deliberative democracy. The main argument raised in this study is that Citizens' Dialogues are of crucial importance for overcoming the democracy deficit in the EU and for strengthening its democratic legitimacy, but there is still room for improvement.

Keywords: International politics, European Union, the crisis of representative democracy, the democracy deficit, deliberative democracy, citizens' dialogues.

To Cite This Article/ Bu Makaleye Atıf İçin: Alkan, Y. S. (2021) İrlanda'da Gerçekleştirilen Avrupa Birliği Vatandaş Diyalogları: Müzakereci Demokrasi Perspektifinden Politik Bir Analiz, *Journal of Diplomatic Research*, 3(2), 1-23

Giriş: Temsili Demokrasi Krizi Olarak AB'deki Demokrasi Açığı

Artan nüfus ve büyüyen coğrafyalar nedeniyle kurumsal/pratik karar alma ile bürokratik/teknik kamu politikaları geliştirme ve uygulama süreçlerinin sofistike bir biçimde formüle edilmesi ve karmaşıklaşması, modern demokratik karar alma sürecinin temsili demokrasi olması gerektiği yönünde yaygın bir görüşün hakim olmasıyla sonuçlanmıştır (bk. Downs, 1957; Schumpeter, 1976; Knopff, 1998; Dalton v.d., 2001; Pitkin, 2004). Ancak geç modern dönemin yaygın karar alma formu olarak sunulan temsili demokrasinin aksine bir kriz içerisinde olduğu teorik, normatif ve pratik tüm düzeylerde sıklıkla iddia edilmektedir. Buna göre temsili demokrasinin; temsilcilerin rol, işlevleri ve sorumlulukları ile demokratik meşruiyet, oy verme, seçimler ve siyasal partiler üzerine kurulu karar alma süreçleri konusunda tüm mekanizmaları ve kurumlarıyla topyekün bir meşruiyet ve katılım krizi yaşadığı savunulmaktadır. Bu krizin; temsilcilere yönelik artan memnuniyetsizlik ve güvensizlik ile temsili demokrasinin seçim ve oy verme üzerinden kısıtlı bir çerçevede tanımlanmış siyasal katılım pratiklerinin artan çok kültürlülük ve farklılıklara saygı talepleri karşısında kapsayıcı olamamasından kaynaklandığı akademik literatürde sıklıkla dile getirilmektedir (bk. Norris, 1999; Pharr v.d., 2000; Dalton, 2004, 2008; Invernizzi-Accetti ve Wolkenstein, 2017). Bu kapsamda pek çok ampirik çalışmada özellikle Batı'daki liberal demokratik toplumlarda temsili demokrasinin bir kriz yaşadığını ve bunun sonucunda da artan oranda bir doğrudan demokrasi talebi olduğunu göstermeye çalışmışlardır (Alkan, 2018; bk. Barber, 1984; Butler ve Ranney, 1994; Gallagher ve Uleri, 1996; Gerret, 1997; Norris, 1999; Gray ve Caul, 2000; Pharr v.d., 2000; Dalton v.d., 2001; Dalton ve Scarrow, 2003; Dalton, 2004; Inglehart ve Welzel, 2005; Donovan ve Karp, 2006; Bowler v.d., 2007; Alonso v.d., 2011, Altman, 2011; Gherghina, 2017; Morel ve Qvortrup, 2017).

Oldukça ikna edici, tutarlı ve sistematik sonuç ve argümanlar sunan bu çalışmaların temsili demokrasi krizinin nedenlerinin neler olduğu yönündeki ortak noktalarını saptamak güç olsa ve basitleştirme riski taşısa da, şöyle bir özet sunulabilir (bk. Alkan, 2018): Temsili demokrasi sürekli kendini tekrarlayan bir elit yönetimi oluşturmuş, bu da kitlelerin karar alma süreçlerinde pasifleştirilmesiyle sonuçlanmıştır (Pitkin, 2004: 340); temsilciler vatandaşların tercih ve perspektiflerini yansıtamamaktadır, bu nedenle

de vatandaşların kendi adlarına alınan kararlar üzerindeki etkisi azalmaktadır (Smith ve Wales, 2000: 51); vatandaşlar siyaset ve demokrasi anlamında yeteneksiz ve bilgisiz olarak nitelendirilmekte; demokrasi hiyerarşik ve teknokratik bir yapıya bürünmekte; politik karar alma sadece teknokratik uzmanların, organize olmuş çıkarların ve seçilmiş temsilcilerin işi olarak görülmektedir (Hartz-Karp ve Briand, 2009: 167).

Temsili demokrasi krizi nedeniyle artan doğrudan demokrasi taleplerinin nedenlerini açıklayan en tutarlı teorilerden birisi ise özellikle Russell J. Dalton v.d. (2001, 2004) tarafından ortaya atılmıştır. Dalton v.d.'ye göre bu nedenler *Yeni Politika/ Bilişsel Hareketlilik* ve *Politik Memnuniyetsizlik* teorileriyle açıklanabilir (bk. Alkan, 2018): *Yeni Politika/Bilişsel Hareketlilik* teorisine göre, modernleşmenin getirdiği değişen değerler ve politik yetenekler nedeniyle vatandaşların siyaseti algılama biçimleri değişmiş (Dalton v.d., 2001: 145); yeni postmateryalist politik ilgiler beslenmiş, vatandaşların politik rolleri değişmiş (Inglehart, 1977, 1990; Dalton v.d., 2001: 146); vatandaşların politik yetenek, bilgi ve erişim kaynakları çoğalmış (Dalton v.d., 2001: 146); bahsedilen bu "bilişsel hareketlilik" (Dalton, 1984: 264) nedeniyle de siyasal partiler gibi hiyerarşik otorite yapılarına olan güven azalmış (Bengtsson ve Mattila, 2009: 1033) ve vatandaşların siyasal parti veya seçilmiş elitlere ihtiyaç duymaksızın kendi başlarına politik kararlar alabilme yetenekleri artmıştır (Dalton v.d., 2001: 146; Dalton, 2007: 274; Bengtsson ve Mattila, 2009: 1033). *Politik Memnuniyetsizlik* teorisine göre ise, doğrudan demokrasi talebindeki artışın sebebi temsili demokrasiden memnuniyetsiz ve kendini karar alma süreçlerinden dışlanmış hisseden vatandaşların sayısındaki artıştır (Dalton v.d., 2001: 146; bk. Donovan ve Karp, 2006: 671). Buna göre, "politik sinizm" artmış, geleneksel demokratik yapılara olan kamusal güven azalmıştır (Craig v.d., 2001:25).

Temsili demokrasi krizi ve nedenlerine yönelik akademik çalışmalar her ne kadar daha çok yerleşik liberal demokratik ulus devletlerdeki karar alma süreçlerine odaklanıyor görünse de normatif ve sivil bir yumuşak güç olan Avrupa Birliği (AB) ve onun karar alma mekanizmaları da bu kriz söylemi ve eleştirilerinden muaf değildir. Benzer şekilde sadece AB'ye üye devletlerin ulusal temsili demokrasi odaklı karar alma süreçlerinin değil AB'nin uluslararası düzeydeki karar alma süreçlerinin de yukarıda sayılan benzer nedenlerle bir temsili demokrasi krizi yaşadığı iddia edilmektedir. AB söz konusu olduğunda

temsili demokrasi krizi *demokrasi açığı* (the democratic deficit) olarak adlandırılmaktadır. AB, Birlik düzeyindeki demokratik karar alma mekanizmaları bağlamında pek çok kurumsal düzenleme ve siyasi pratiğe sahip olmasına rağmen bu mekanizmaların temsili demokrasi krizi çerçevesinde yukarıda da bahsedilen demokratik meşruiyet krizine hem yol açtığı hem de derinleştirdiği eleştirilerine hedef olmuştur. Bu anlamda demokrasi açığı; AB'nin, yeterli boyutta ve düzeyde demokratik kurumlara, niteliklere ve politikalara sahip olamadığını, temsili demokrasi odaklı mevcut demokrasi pratiklerinin yetersiz kaldığını ve bu sebeple ortaya çıkan, etkin ve etkili katılım eksikliği ve bunun doğal sonucu olan demokratik meşruiyet krizi ekseninde tanımlanmış demokratik boşluğu ifade etmektedir (bk. Sanlı, 2005: 42; Cıngı, 2007: 38; Hurmi, 2008: 50; Tormey, 2015: 15; Bialożyty ve Quiniou, 2020: 313; Ülger, 2020: 297).

Bu anlamda AB'nin yetki ve sorumluluk alanlarında çoğalan ve çeşitlenen problemleri onu varoluşsal bir krize sürükleyerek hem kurumsal hem de toplumsal boyutta Birlik düzeyinde demokratik boşluk alanlarının oluşmasına ve çoğalmasına neden olmuştur (Menendez, 2013: 453).

Peki hem genel çerçeveden temsili demokrasi krizine hem de özelde AB'deki demokrasi açığını iyileştirme ve gidermeye yönelik sunulan çözüm önerileri nelerdir? Temsili demokrasinin meşruiyet, katılım ve kapsayıcılık noktasındaki krizini çözmeye yönelik olarak siyasal ve demokratik karar alma süreçlerinde doğrudan demokrasi odaklı yaklaşımlara odaklanan ve temsili demokrasiye alternatifler sunan doğrudan demokrasi, e-demokrasi, katılımcı demokrasi, agonistik demokrasi gibi pek çok farklı demokrasi anlayışı bulunmaktadır. Bu anlayışlar arasında temsili demokrasi krizinin aşılması için sadece doğrudan demokratik katılımı artıran basit teknik ve kurumsal düzenlemelere değil demokratik meşruiyetin sağlanması ve güçlendirilmesini bizzat müzakerecinin kendisinde gören müzakereci demokrasi önemli bir alternatif olarak ön plana çıkmaktadır. Müzakereci demokrasi, özellikle Batı toplumlarında artan çok kültürlülük, çeşitlilik ve farklılıklara saygı tartışmaları neticesinde, temsili demokrasinin bir meşruiyet, eşit katılım, kapsayıcılık, devlet tarafsızlığı vb. krizi yaşadığı varsayımı üzerine kuruludur. Bu krizin aşılması için de vatandaşların demokratik karar alma mekanizmalarına doğrudan katılımı artırılmalı, oy vermeyi önceleyen fikir ve irade oluşumunun iletişimsel süreçlerine odaklanan tartışma/müzakere merkezli bir demokrasi

anlayışı, oy-merkezli temsili demokrasi anlayışının yerini almalıdır (Alkan, 2018; bk. Dryzek, 1990; Fishkin, 1991; Habermas, 1996; Bohman, 1998; Chambers, 2003; Gutmann and Thompson, 2004; Cooke, 2017).

Demokrasi açığının giderilmesine yönelik olarak özellikle Lizbon Antlaşması'nın kabulünden sonra demokratik karar alma süreçlerine doğrudan vatandaş katılımını artıran veya müzakereci demokrasi uygulamalarının yer aldığı pek çok pratiğe AB düzeyinde yer verilmeye başlanmıştır. Bunun en temel nedenlerinden birisi aslında AB'de yaşanan demokrasi krizinin ana kaynağı ile müzakereci demokrasinin temsili demokrasiye yönelik eleştirilerinin merkezindeki şu unsurun çakışmasıdır: demokratik meşruiyet krizi. AB düzeyinde demokratik meşruiyet krizini gidermeye yönelik olarak formüle edilen araçlar arasında Avrupa Vatandaş Girişimi, Demokrasi Festivalleri, Avrupa'nın Geleceği Konferansı, Söz Sizde! (Have Your Say!), Senin Avrupalı! (Your Europe!), Sivil Toplum Ödülü, Sivil Toplum Günleri; Senin Avrupalı, Senin Sözü! (Your Europe, Your Say!), SOLVIT, Geleceğe Uygun Platformu, CERV (2021-2027) ve AB tarafından finanse edilen katılımcı demokrasi projeleri gibi pek çok uygulama bulunmaktadır (bk. Kılıç, 2021: 174-196). Bu uygulamalar arasında özellikle birer müzakereci demokrasi uygulaması olarak Avrupa Komisyonu'nun Vatandaş Diyalogları (Citizens' Dialogues), Kamu İstişareleri (Public Consultations) ve Avrupa Vatandaş İstişareleri (European Citizens' Consultations) ön plana çıkmaktadır.

Bu çerçevede bu çalışmada, tipik bir müzakereci demokrasi/kamusal politik tartışma pratiği olan ve AB vatandaşları ile AB Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu (AP) üyelerini, ayrıca yerel, bölgesel ve ulusal politikacılar gibi pek çok karar alıcıyı bir araya getiren Vatandaş Diyalogları müzakereci demokrasinin temel ilke ve varsayımları ışığında bir değerlendirmeye tabi tutulacaktır. İlkini gerçekleştirildiği 2012 yılından bu yana elde son verilerin olduğu 2019 yılı itibarıyla 200.000'den fazla vatandaşın katılımıyla düzenlenen 1600'den fazla diyalog organizasyonu arasından (bk. European Commission, 2019: 5), bu kısa çalışmanın kapsam ve sınırlılığı dikkate alınarak, 2012'den bu yana İrlanda'da gerçekleştirilen Vatandaş Diyalogları örnek çalışma alanı olarak seçilmiştir. Bahsedilen dışında bu metodolojik tercihin, sonrakinin ilkinin doğal sonucu olduğu iki nedeni daha bulunmaktadır: (i) bu çalışmayı yapan araştırmacının dil yetkinliği düşünüldüğünde diyalog organizasyonlarının Avrupa Komisyonu resmi web sitesinde yayınlanan özet

ve/veya tartışma oturumları videolarının İngilizce olması gerekliliği (Avrupa Komisyonu'nun resmi web sitesinde İngilizce dışındaki dillerde gerçekleştirilen tartışma oturumları için İngilizce veya Türkçe alt yazı/çeviri sunulmamaktadır),
(ii) Avrupa Komisyonu'nun resmi web sitesinde yer alan diyalog organizasyonlarından İngilizce olanlarının sadece İrlanda örneğinde gerçekleşmiş olması (Brexit sonrası süreçte Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen diyalog organizasyonu oturum videoları Avrupa Komisyonu'nun resmi web sitesinden kaldırılmıştır) (bk. Citizens' Dialogues, 2021). Bu teknik metodolojik zorunluluğun yanı sıra İrlanda'nın; anayasal konularda hayata geçirilen, başarılı örnekleriyle öncü olduğu kabul edilen ve Vatandaş Diyalogları'nın daha gerçek bir müzakere aracına dönüşmesi için örnek teşkil edebilecek olan vatandaş meclisleri uygulamasını hayata geçirmiş olması (bk. Farrell v.d., 2019, Costello, 2021: 13); İrlanda'da gerçekleştirilen Vatandaş Diyalogları'nda ortaya çıkan en önemli konulardan olan ekonomik kriz, Brexit ve çevre sorunları gibi temaların bahsi geçen tüm Vatandaş Diyalogu örneklerinde de merkezde yer alan ana temalardan oluşu ve İrlanda'nın Brexit süreci sonucunda AB'den ayrılan Birleşik Krallık ile tarihsel, sosyolojik, kültürel vb. yakınlığı ve/ya gerilimli ilişkileri onu bu konuda önemli bir örnek çalışma alanı haline de getirmektedir.

Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demokratik meşruiyete referansla müzakereci demokrasinin temel teorik ve normatif varsayımlarına yönelik bir çerçeve çizilecektir. İkinci bölümde ise bir müzakereci demokrasi örneği olarak İrlanda'da gerçekleştirilen Vatandaş Diyalogları'nın niteliği bu çerçeve ışığında analiz edilecektir.

MÜZAKERECİ DEMOKRASİ: DAHA KAPSAYICI BİR DEMOKRATİK KARAR ALMA SÜRECİ

Müzakereci demokrasi, daha önce de bahsedilen temsili demokrasi krizi çerçevesinde, liberalizmin ve onun kabul edilegelmiş karar alma formu olan temsili demokrasinin bir kriz yaşadığı tezi üzerine inşa edilmiş ve hem bu krize bir çözüm hem de temsili demokrasiye alternatif bir demokrasi anlayışı olarak ortaya çıkmıştır. Müzakereci demokrasiye göre, geç modern zamanların yaygın karar alma formu olan temsili demokrasinin kurumları ve yöntemleri, demokratik karar alma süreçlerini; sadece çoğunluk kuralı, oylama, seçimler, temsil, liderlik vb. ile eşitleyerek onu kurumsal bir araca indirgemştir.

Dolayısıyla bu indirgemeci demokrasi anlayışı, yurttaşların siyasi karar alma süreçlerine katılımını artırmada başarılı olamamıştır. Bu yaygın geleneksel demokrasi anlayışı ve onun metotları müzakerenin demokratik meşruiyetin kaynağı ve kapsayıcılık noktasındaki önemini yok sayarak, daha da önemlisi; çok kültürlülük, çeşitlilik, farklılık ve kimlik siyaseti ekseninde oluşan azınlıkların politik taleplerine ve haklarına daha az yer bırakarak salt çoğunluğun egemenliğine dayanan bir politik sistemin oluşmasına yol açmıştır. Kısacası demokrasi, yalnızca araçsal bir yöntem olarak görülmüş ve sıradan insanların siyasetteki rolü sadece onlar adına politikalara karar verecek kişileri seçmeye indirgenerek demokrasinin ideallerinin ve amaçlarının öneminin göz ardı edilmesine yol açmıştır (bk. Gutmann ve Thompson, 1990, 1996, 2002, 2004; Dryzek, 1990; 2000, 2001; Fishkin, 1991, 2005; Benhabib, 1996; Habermas, 1996, 1989, 1998; Bohman, 1998; Macedo, 1999; Chambers, 2003; Cooke, 2017).

Müzakereci demokrasinin yukarıda kısaca özetlenmeye çalışılan temsili demokrasiye yönelik eleştirisinde ortaya çıkan en önemli hususlardan birisi temsili demokrasinin kurum ve yöntemlerinin özellikle Batı'da giderek artan farklılık siyaseti ve taleplerine cevap veremiyor oluşudur. Buna göre, temsili demokrasi pratiği istikrar, birlik ve uzlaşmayı sabit ve tekçi politik etik değerler, evrensel siyasal ahlak anlayışı ve rasyonel konsensus (bk. Mouffe, 2000: 9) üzerinden tanımlarken, müzakereci demokrasi farklılıkların değerine ve müzakerenin demokratik meşruiyetin kaynağının kendisi olduğuna dikkat çekmektedir. Başka bir deyişle, toplumdaki farklılıklar hükümetleri; farklı siyasi, ahlaki, felsefi ve dini görüşlere sahip bireyler ve gruplar arasında istikrar ve uzlaşmayı sağlayan demokratik siyasi sistemleri yeniden düzenlemeye yöneltmiştir. Özellikle Batı demokrasilerinin giderek artan çok kültürlü yapısı (bk. Gutmann, 1994; Kymlicka, 1996; Parekh, 2005; Philips, 2007), çoğulculuk ve çeşitlilik tartışmalarını canlandırmıştır. Toplumda yerleşik olan bu farklılıklar, hükümetlerin daha demokratik ve etkin bir şekilde ele alması gereken en tartışmalı konulardan biri olmuştur. Farklılık siyaseti çerçevesinde oluşan argümanlara kamusal politik tartışmada uygun yeri bulmaya çalışmak ve azınlık grupları tarafından dile getirilen farklı eşitlik ve özgürlük taleplerine nasıl cevap verileceği konusu geleneksel teorik ve pratik demokratik çözümlere karşı önemli bir meydan okuma olarak ortaya çıkmıştır.

İşte bu çerçevede temsili demokrasinin yaygın ve baskın pozisyonunu sarsan müzakereci demokrasi; demokratik karar alma süreçlerinde daha fazla doğrudan vatandaş katılımının, tartışmanın, müzakerenin ve kapsayıcılığın önemini vurgulayarak demokratik teoriye yeni bir bakış açısı getirmiştir. Müzakereci demokrasinin özünde çoğunlukçu bakış açılarını desteklemekten ziyade eşitler arasında özgür bir müzakere süreciyle ulaşılan siyasi sonuçlara önem vermek yatar. Demokratik meşruiyetin kaynağını müzakerenin kendisinde gören müzakereci demokrasi aynı zamanda müzakerenin dönüştürücü gücüne de vurgu yapar (bk. Young, 2000; Barabas, 2004; Cooke, 2007; Bonotti 2011; Alkan, 2015). Buna göre, Iris Young (2000: 26)'ın özetlediği gibi, müzakereci demokrasi teorisyenleri tarafından geliştirilen kamusal tartışma yoluyla "insanlar sıklıkla yeni bilgiler edinir, kendi kolektif sorunlarına ilişkin farklı deneyimler öğrenir veya kendi ilk görüşlerinin önyargı veya cehalet üzerine kurulduğunu veya kendi çıkarlarının başkalarıyla olan ilişkisini yanlış anladıklarını görürler"¹. Bu nedenle, müzakerenin düşünce, tutum ve davranışlar üzerinde dönüştürücü bir gücü ve "yurttaşlık müzakerelerinin istikrar sağlayıcı etkileri" (Thaler, 2009: 256) bulunmaktadır.

Müzakereci demokrasinin yeksenak bir teoristen bahsetmek kolay olmasa (see Macedo, 1999: 4; Weale, 2007: 78) ve müzakereci demokrasinin çeşitli versiyonları bulunsa da (Mouffe, 2000: 3); müzakereci demokratik teorisyenler arasında onun "düzenleyici idealleri" açısından "önemli bir fikir birliği" oluşmuştur (Mansbridgev.d., 2010: 65). Sıradaki bölümde oldukça kapsamlı teorik ve normatif varsayımlar içeren müzakereci demokrasinin temel ilke ve varsayımları, bu çalışmanın kapsam ve amacı dahilinde, yukarıda dikkat çekilen müzakere ve tartışmayı demokratik meşruiyetin kaynağı olarak gören düzenleyici ilkeye referansla açıklanmaya çalışılacaktır. Daha önce de belirtildiği gibi AB'deki demokrasi açığının da merkezinde demokratik meşruiyet krizinin yatması bu tercihi anlamlı kılan bir başka nedendir.

Demokratik Meşruiyetin Kaynağı: Müzakere ve Tartışma

Müzakereci demokrasiye göre temsili demokrasinin özünde yer alan ve vatandaş tercihlerinin oy verme ve seçimler aracılığıyla "sadece kafa sayma" yoluyla belirlenmesi yetersizdir (Saward, 2003:121). Demokratik karar alma süreci;

verili veya sabit tercihlerin ya da çıkarların oy vermeyi merkeze koyarak "toplanmasından" ibaret değildir (Chambers, 2003: 308; Weale, 2007: 82). Bu durum, siyasi karar alma sürecinin sadece oylama ve pazarlığa indirgenmesi, sıradan insanların ortak politikalar üzerinde karar vermedeki rolünün göz ardı edilmesi ve seçkinlerin yönetiminin demokrasinin temel özü haline gelmesi ile sonuçlanmıştır. Oysaki, Graham Smith ve Corinne Wales (2007: 52)'in de belirttiği gibi, temsili demokrasi gibi tercihleri "toplayan" modeller bireylerin tercihlerini "verili" ve "düzeltilemez" olarak görse de "tercihler, çıkarlar ve değerler bireylerin kendilerini içinde buldukları politik, sosyal ve ekonomik bağlam tarafından şekillenir ve sınırlandırılır" ve "tercihler kurumsal ortamlara dışsal değildir". Müzakereci demokrasi, işte tam da bu nedenle demokratik karar alma sürecini, verili veya sabit olarak kabul edilen tercihlerin seçimler veya siyasi partiler aracılığıyla toplanıp bir araya getirilmesine odaklanan bir faaliyetten daha ötesi olarak görür.

Bu kapsamda müzakereci demokrasi, belirli bir konu hakkında vatandaşların görüşlerini basitçe toplayıp bir araya getiren ve böylece aslında "sadece popüler cehaleti veya önyargıyı yansıtan" çoğunlukçu bakış açılarını desteklemek yerine müzakere süreci yoluyla ulaşılan siyasi sonuçlara önem vermektedir (Saward, 2003: 122). Müzakereci demokrasi, "konuşma merkezli demokratik teori"nin "oylama-merkezli demokratik teori"nin yerini alması gerektiğini savunur (Chambers, 2003: 308). Bunun nedeni, konuşma-merkezli demokratik teorinin "oylamayı önceleyen fikir ve irade oluşumunun iletişimsel süreçlerini" vurgulamasıdır. Başka bir deyişle, müzakereci demokrasi "tercihlerin oluşturulduğu tartışma süreçleri ve bilgi alışverişini" (Weale, 2007: 82) demokratik teorinin merkezine koymayı amaçlar. Bu sayede müzakereci demokrasi, "daha çok açık ve kapsayıcı bir demokratik söylem modeli" (Macedo, 2007: 4) sunmayı vadeder ve "akıl yürütme" ile "bakış açılarının değiş tokuşuna" odaklanan demokratik bir teori sunmayı amaçlar (Weale, 2007: 79). Bu durum gösteriyor ki temsili demokrasi-den farklı olarak müzakereci demokrasi; siyasi süreçlerin meşruiyetinin, başka bir deyişle demokratik meşruiyetin kaynağının, sadece siyasal katılımdan değil bizzat müzakerenin kendisinden türediğine inanır. Jürgen Habermas'ın da işaret ettiği gibi, "bir hukuk sisteminin meşruiyeti", "birbiriyle iletişim kuran vatandaşların katılımına" dayanmalıdır (bk. Weale, 2007: 79).

¹ Dini argümanların kamusal politik tartışmaya girmesine izin verilip verilmemesi anlamında benzer bir görüş için bk. Eisenach, 2000; Cooke, 2007.

Ona göre “siyasi sistemler ancak ve ancak anlaşmanın katılımcıların gönüllü olduğu bir durumda gerçekleştirildiği, eşitler arasındaki bir anlaşmayı içeriyorsa demokratik olarak meşrudur” (Weale, 2007: 78).

Müzakereci demokrasi üzerine odaklanan zengin bir akademik ve felsefi literatür vardır ve bu yaklaşımlar yukarıda bahsedilen demokratik meşruiyet ile müzakere arasındaki ilişkiyi farklı şekillerde yorumlamayı ve temellenmeyi amaçlar. Örneğin James Bohman (1998: 415) müzakereci demokrasiyi, “katılımcı demokrasinin uygulanabilir bir versiyonu” olarak görür ve onu “özgür ve eşit vatandaşların kamusal müzakeresinin meşru siyasi karar almanın ve kendi kendini yönetmenin özü olduğu görüş ailesinden biri” (1998: 401) olarak tanımlar. Benzer bir noktadan hareketle John Uhr (1998: 4) müzakereci demokrasiyi “rakip siyasi argümanların erdemi hakkında adil ve açık bir topluluk müzakeresi” olarak tanımlarken, Michael K. Hartz-Karp ve Janette Briand (2009:170) onu “yüksek düzeyde katılımı, ‘yüksek kaliteli’ tartışmayı ve iş birliğini vurgulayan demokratik bir hükümet sistemi içindeki demokratik siyasetin bir pratiği (örneğin siyasa kararlarının alınması için kurumların düzenlenmesi)” olarak tanımlar.

Bahsedilen müzakereci demokrasi tanımları; eşitler arasındaki özgür müzakereyi, meşruiyeti ve siyasi süreçlere daha kapsayıcı katılımı ön plana çıkarmaktadır. Bu anlamda müzakereci demokratik teorinin, bir karar alma sürecinin meşruluğunun müzakereden kaynaklandığını savunduğu ve eşitler arasındaki özgür müzakereyi sağlayan daha kapsayıcı bir mekanizma sunmayı amaçladığı söylenebilir. Jane Mansbridge v.d. (2010: 65)’nin belirttiği gibi, bu mekanizmanın öngördüğü demokratik karar alma süreci “karardan etkilenen herkese açıktır”, “katılımcılar süreci etkilemek için eşit fırsatlara ve kaynaklara sahiptir” ve katılımcılar “temel haklar tarafından korunmalıdırlar”. Örneğin John S. Dryzek (2001: 651), “sonuçların, söz konusu karara tabi olan herkesin katılımıyla onay aldıkları ölçüde meşru olduğuna” işaret eder. Bu noktadan hareketle Albert Weale (2007: 78)’in de dikkat çektiği gibi,

müzakereci demokrasiyi özetlemek için “tek bir slogan” bulmak isteseydik bunun için Joshua Cohen’in şu ifadesi iyi bir örnek olabilirdi: Siyasal süreçlerin sonuçları, “eğer ve ancak eşitler arasındaki özgür ve makul bir anlaşmanın nesnesi olabilirlerse” meşrudurlar.²

Peki buna göre demokrasi açığını gidermek adına AB tarafından ortaya konulan Vatandaş Diyalogları pratiği, AB düzeyinde alınan kararların demokratik meşruiyetini sağlayacak ya da artıracak nitelikte midir? Bu soruya aşağıda İrlanda örneği üzerinden yapılan değerlendirme ile cevap verilmeye çalışılacaktır.

AB’DEKİ TEMSİLİ DEMOKRASİ KRİZİ VE DEMOKRASİ AÇIĞI: İRLANDA ÖRNEĞİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN VATANDAŞ DİYALOGLARI GERÇEK BİR MÜZAKERE ARACI MI?

AB, hem uluslararası hem de uluslararası niteliklere sahip sivil ve normatif bir yumuşak güç olan ve liberal değerler üzerine inşa edilmiş bir uluslararası aktördür. AB Antlaşması’nın 10. maddesinde de belirtildiği üzere AB bir temsili demokrasidir ve niteliği gereği Birlik düzeyindeki demokratik karar alma süreçleri ve temsil çok boyutlu ve farklı düzeylerde gerçekleşir (Consolidated Versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, 2007). AB’de yaşandığı iddia edilen demokrasi açığı; nedenleri, etkileri ve sonuçlarıyla bu nedenle bir temsili demokrasi krizidir. Bu anlamda temsili demokrasi kriziyle ilgili olarak yukarıda sunulan analiz, Birlik düzeyinde yaşanan demokrasi açığı için de tümüyle geçerlidir. Demokrasi açığı bunun dışında, Birlik ve onun karar alma süreç, mekanizma ve kurumlarına ilişkin kimi spesifik teknik ve kurumsal sorunları da kapsayan bir kavramdır. Örneğin özellikle Maastricht Anlaşması sonrası dönemde siyasi Birlik niteliği giderek sağlamlaşan AB’nin kurumsal boyutta demokratik karar alma süreçleri ve bu süreçler neticesinde şekillenen yasama ve yürütme erklerinin ve alınan kararların gerçek bir demokratik meşruiyete sahip olup olmadığı

² Buradan çıkarılan sonuç müzakereci demokraside meşruiyet ile kamusal neden, akıl yürütme, rasyonellik, uzlaşma ve anlaşma arasında önemli bir bağlantı olduğudur. Harris ve Schön-Quinlivan (2010: 2)’in de belirttiği gibi; JürgenHabermas, Benjamin B. Barber, John Elster, James Fishkin, IrisYoungve John S. Dryzek gibi müzakereci demokrasinin birçok teorisyeni, siyasi süreçler vekurumların“makul” siyasi muhakeme etrafında inşa edilmesi” gerektiğine inanırlar. Demokratik meşruiyet ve makuliyet arasındaki çok önemli ancak bu çalışmanın kapsamı gereği burada incelenmeyen ilişki için bk. Bohman, 1998: 402; Saward, 2003: 122; Hendriks, 2006: 491; Weale, 2007: 78. Bu noktada akademik literatürde özellikle müzakereci demokrasinin pratikteki uygulaması noktasında en önemli formüllerden birini AmyGutmann ve DennisThompson yine benzer şekilde meşruiyet ve makuliyet arasındaki ilişki çerçevesinde mütakabiliyet, adil iş birliği koşulları, kamusalılık, hesap verilebilirlik, anlaşmazlığın moral ekonomisi, tarafsızlık ve objektiflik gibi kavramlar üzerinden sunar. Bk. Gutmann ve Thompson, 1990, 1996, 2002,2004.

bu spesifik hususların başında gelmektedir (Cıngı, 2007: 39; Saygın, 2020: 262).³ Bu anlamda AB'nin farklı kurumsal organları farklı demokrasi açığı sorunlarıyla bağdaştırılmıştır. Wolfgang Wessels ve Udo Diedrichs (1997: 3)'in dikkat çektiği gibi AB'nin demokratik karar alma ve siyasa oluşturma sürecinin karmaşıklığı, AB yasalarının fazla sofistike ve teknik jargona sahip olması, kurumlar arasındaki karmaşık ve kimi zaman iç içe geçmiş girift görev ve yetki paylaşımı kurumsal boyutta öne çıkan kriz kaynaklarının başında gelmektedir (ayrıca bk. Shackleton, 1998: 133; Decker, 2002: 260; Akgül Açıkmeşe, 2003:35; Baykal, 2004: 132; Demir, 2007: 96; Hurmi, 2008: 64; Alujevic ve Nacarino, 2012: 65; Ülger, 2020: 298). Kurum-spesifik olarak bakıldığında ise, örneğin AB vatandaşları ile AB kurumları arasındaki hipotetik uzak mesafe; AB Komisyonu'nun şeffaf olmadığı iddia edilen yapısı; AP'nin etkin olmayan, bağımlı ve sınırlı rolü (Wesselsve Diedrichs, 1997: 3; bk. Özekmekçi, 2020: 170) ve AP'nin seçimleri ve bu seçimlerdeki siyasal partilerin işlev ve etkinlikleri ile ilgili sorunlar (Özekmekçi, 2020: 187; Friedrich-Ebert-Stiftung, 2018: 33; Hobolt, 2014: 1531; Russack, 2019: 8) ya da AB düzeyindeki siyasal partiler ile AB vatandaşları arasındaki ilişkinin dolaylı ve oldukça zayıf bir niteliğe sahip olması (Pollak ve Sigalas: 2012: 24; bk. Hobolt v.d., 2019: 2; Russack, 2019: 7-8) AB'deki demokrasi açığının en temel kurumsal nedenleri olarak görülmektedir.⁴ Bununla birlikte, AB kurumlarının şeffaf ve etkin olmayan merkezîyetçi ve karmaşık yapısı ile kamusal alan ve iletişim kanallarını yeterince oluşturamaması demokrasi açığının bir diğer kaynağı olarak sunulmaktadır (Shackleton, 1998: 13; bk. Akgül Açıkmeşe, 2003: 33; Yiğit, 2009: 121; Saygın, 2020: 263).

Yukarıda bahsedilen kamusal alan ve iletişim kanalları ile ilgili eleştiri temsili demokrasi krizi ve demokrasi açığının AB düzeyindeki en önemli demokratik meşruiyet krizi kaynaklarından birisi olan siyasal katılıma yönelik sorunlara dikkat çekmektedir. AB'deki demokrasi açığı ve meşruiyet krizi arasındaki ilişkide aktif, etkin ve gerçek siyasal katılımın önündeki en önemli engeller olarak Avrupa demosu ve kamusal alan eksikliği,

AB vatandaşlığının benimsenememesi, demokratik süreçlere ilgisizlik ve katılım düşüklüğü ile Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve azınlık hakları ile ilgili sorunlar ön plana çıkmaktadır (Kılıç, 2021: 162-171). Müzakereci demokrasi perspektifinden bakarsak Birlik düzeyinde alınan kararların meşru olabilmesi için alınan kararların kapsayıcı ve çoğulcu bir katılımı gerçekleştiren kamusal politik tartışma neticesinde alınması gerekmektedir. Ancak hem AB düzeyindeki geniş coğrafya ve nüfus faktörü, hem daha önce de sayılan kurumsal kaynaklı temsil sorunları hem de bunların neden ve sonucu olan katılım eksikliği nedeniyle önemli bir demokrasi açığı oluşmaktadır. Özellikle AP seçimlerine katılım oranları bağlamında bakıldığında AP'nin, vatandaşların politik iradelerini temsil etmekten uzak oluşu (Habermas, 2015: 547-548), Birlik düzeyindeki aidiyet eksikliği, temsilcilere ve kurumlara olan güvensizlik ve kamusal alan yokluğu (Akgül Açıkmeşe, 2003: 27, bk. Özekmekçi, 2020: 185) bu açığı daha da tetiklemektedir. Temsili demokrasi kriziyle ilgili daha önce bahsedilen ampirik çalışmalarda demokratik karar alma süreçlerine doğrudan siyasal katılım taleplerindeki artışa rağmen AB düzeyinde görülen katılım düşüklüğü ve ilgisizliği müzakereci demokraside meşru sistem ve kararlar için gerekli olan kamusal alanın oluşmasını engellemekte ve temsili demokrasi krizine kaynaklık eden Birlik ve vatandaşlar arasındaki mesafenin artmasına yol açmaktadır (bk. Baykal, 2004: 132-133; Cıngı, 2007: 49).⁵ Karşılıklı iletişim, bilgi alışverişi, farklılıklara maruz kalma, demokratik tartışma ve müzakerecinin gerçekleşeceği ortak bir kamusal alan veya kamusal politik tartışma konusundaki eksiklikler sadece demokratik meşruiyet açısından değil daha önce de bahsedilen müzakerecinin dönüştürücü gücü açısından da önemli sorunlar oluşturmaktadır.

İşte temsili demokrasi krizinin AB düzeyindeki tanımı olan demokrasi açığını ve demokratik meşruiyet krizini gidermek için vatandaşların demokratik karar alma sürecine ya da siyasal sistemin tümüne kendilerini ait hissetmeleri, güven düzeylerinin artırılması ve daha etkin siyasal katılım gerçekleştirmeleri gerekmektedir (Yiğit, 2009: 111).

³Bu noktada girdi ve çıktı meşruiyeti kavramları ön plana çıkmaktadır. AB'deki demokrasi açığı daha çok girdi meşruiyeti kaynaklı yaşanmaktadır. Bk. Meyer, 1999: 619-621; Hix, 2008: 68-69.

⁴Kurumsal düzeydeki AP, AB Komisyonu ve AB Konseyinin yapıları, işleyişi, şeffaflıkları ve demokratik niteliklerine odaklanan, bu organların ulusal parlamentolarla olan yetki sahipliği ve paylaşımı üzerine yapılan tartışmalarla şekillenen, Birlik düzeyindeki kurumlar arasındaki rekabet, güç dengeleri, denetim ve yasama yapma yetkisi paylaşımı tartışmalarına eğilen daha spesifik demokrasi açığı tartışmaları için bk. Wessels ve Diedrichs, 1997; Akgül Açıkmeşe, 2003; Héritier, 2003; Cıngı, 2007; Alujevic ve Nacarino, 2012; Majone, 2014; Ateşok ve Özer Yürür, 2020; Özekmekçi, 2020.

⁵AP seçimlerine katılım oranlarındaki düşüş trendi için bk. Avrupa Parlamentosu, 2021.

Bunun için de özellikle yukarıda bahsedilen meşruiyetin toplumsal boyutuna ilişkin düzenlemelerin hayata geçirilmesi önemlidir. (Özekmekçi, 2020: 202).

Bu çerçevede pek çok farklı demokrasi anlayışı perspektifinden pek çok farklı uygulama hayata geçirilmiş olmakla birlikte demokratik meşruiyet sorununu gidermek ve müzakerecinin dönüştürücü gücünü gerçekleştirmek için daha kapsayıcı kamusal politik tartışma ve müzakereyi gerçekleştirmek adına özellikle Lizbon Anlaşması ile birlikte AB düzeyinde müzakereci demokrasi perspektifinden bazı katılım pratikleri hayata geçirilmiştir. Aşağıda bunlardan en önemlilerinden birisi olan Vatandaş Diyalogları ve onun demokrasi açığını giderme konusundaki niteliği İrlanda örneği üzerinden incelenecektir.

Vatandaş Diyalogları: İrlanda Örneği

Bir tür temsili demokrasi örneği olarak AB'nin hem kurum ve organları düzeyinde hem de siyasi ve demokratik karar alma süreçlerinde vatandaşa daha yakın ve onlarla iş birliği içinde, katılımcı, açık ve şeffaf bir nitelik arz etmesi gerektiği AB Antlaşması'nın "Demokratik İllelere İlişkin Hükümler" kısmında açıkça belirtilmiştir (Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, 2007). AB, siyasa ve uygulamaların hayata geçirilmeden önce vatandaşlara sunulması, onların bilgilendirilmesi ve demokratik karar alma süreçlerine dahil edilmesi anlayışı üzerine kurulu bir katılımcılık ilkesi benimser ve çeşitli katılımcı pratik ve uygulamaları hayata geçirir (bk. Akdemir, 2019: 51, 58). Özellikle 2017 yılında Avrupa'nın geleceği üzerine yayınlanan Beyaz Kitap'ta demokrasi açığını gidermek adına yeni bir katılımcı perspektif önerisi yer almıştır (European Commission, 2017). Bu yeni katılımcı perspektif çerçevesinde özellikle müzakereci demokrasi pratiği olarak ortaya çıkan araçlardan en önemlilerinden birisi Vatandaş Diyalogları'dır.

Vatandaş Diyalogları; AB vatandaşları ile AB Komisyonu ve AP üyelerini, yerel, bölgesel ve ulusal düzeydeki politikacılar gibi pek çok karar alıcıyı bir araya getiren bir kamusal politik tartışma pratiğidir. Etkinlik, kısa bir sunum veya konuşmanın ardından soru-cevap şeklinde ilerleyen tartışma oturumlarından oluşan bir forum niteliğindedir. Etkinliğin amacı başta siyasa oluşturma ve karar alma

süreçleri olmak üzere her türlü politik konuda vatandaşların AB yetkilileriyle bir araya gelerek kendi görüşlerini dile getirme, yetkililere sorular sorma, belli konularda önerilerde bulunma ve şikayetlerini dile getirme imkânı yaratacak ortamı oluşturmaktır. Avrupa Komisyonu'nun resmi web sitesinde AB vatandaşları, kent meclisi/kasaba toplantıları (town hall meeting) şeklinde organize edilen oturumlara davet edilmekte ve potansiyel katılımcılara "Avrupa Birliği'nde neler olduğu, onun önemli meydan okumalarla nasıl mücadele ettiği ve [sizin bunlardan] nasıl yararlandığınız hakkında söz sahibi olmak ister misiniz?" diye sorulmaktadır. Etkinlikler önceden ilan edilen belli tarih ve saatlerde genellikle 1,5-2 saat süreli, yüz yüze veya (özellikle 2020 yılında ortaya çıkan küresel COVID-19 salgınından sonra) online olacak şekilde farklı AB üyesi ülkelerin farklı şehirlerinde gerçekleştirilmektedir. Vatandaşlar tartışma oturumlarına Avrupa Komisyonu'nun ilgili sayfası üzerinden veya etkinliği düzenleyenlerin belirlediği belli sosyal medya platformları veya online toplantı uygulamaları üzerinden canlı olarak katılabilmekte, oturumun kısa bir özeti ve videosu (ya da linki) ise etkinlikten sonra çoğu kez Avrupa Komisyonu'nun resmi web sitesinde paylaşılmaktadır (bk. Citizens' Dialogues, 2021).

İlkinin gerçekleştirildiği 2012 yılından bu yana elde son verilerin olduğu 2019 yılı itibariyle 200.000'den fazla vatandaşın katılımıyla 1600'den fazla sayıda düzenlenen diyalog organizasyonlarının (bk. European Commission, 2019: 5) Avrupa Komisyonu'nun resmi web sitesinde yapılan taraması sonucunda elde ettiğimiz ve aşağıda tablolastırdığımız verilere göre 56 tanesi İrlanda'da düzenlenmiştir. Bu etkinliklere dair etkinliğin düzenlendiği tarih, İrlanda'da hangi şehirde düzenlendiği, baş konuşmacı ve konuşmacıların kimler olduğu, ana tartışma temaları ve Avrupa Komisyonu'nun resmi web sitesinde özet ve/ya video linklerinin yer alıp almadığına ilişkin bilgilerin yer aldığı tablo aşağıdaki gibidir:

Tarih	Yer	Baş Konuşmacı (ve diğerleri)	Ana Tartışma Temaları	Özet ve Video Linki
21 Mayıs 2015	Dublin	İstihdam, Büyüme, Yatırım ve Rekabetçilikten Sorumlu Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Jyrki Katainen (Web Zirvesi'nin kurucu ortağı Paddy Cosgrave, Cloud90 ve 11890'nın kurucusu Nicola Byrne ve İrlanda Dijital Şampiyonu Lord David Puttnam)	Yatırım Planı ve Dijital Tek Pazar	Özet var, video yok
22 Mayıs 2017	Dublin	Komisyon Üyesi Vytenis Andriukaitis (Avrupa Parlamentosu Başkan Yardımcısı MEP Mairead Mc Guinness)	Sağlık, gıda güvenliği, Brexit sonrası bu politika alanlarındaki durum, AB'de karar almanın şeffaflığı, Avrupa'nın geleceği ve olası senaryolar ve bölünmeye karşı çeşitlilik	Özet ve video linki var
1 Haziran 2017	Kilkenny	Komiser Phil Hogan (Kilkenny Belediye Başkanı Meclis Üyesi Pat O'Neill ve Profesör ThiaHennessy)	Tarım, Ortak Tarım Politikası (OT-P)'nin geleceği; Brexit ve bunun İrlanda, ticaret ve genel olarak AB üzerindeki etkisi, iklim değişikliğiyle mücadele	Özet ve video linki var
17 Temmuz 2017	Glenties	Komiser Julian King (Profesör Ben Tonra ve İrlanda Savunma Kuvvetleri'nde Güvenlik Analisti Michael C. Murphy)	Veri koruması, güvenlik, terör ve siber suç tehditleri ve temel hak garantileri kapsamında alınacak önlemler ve bunların sınırları	Özet ve video linki var
19 Ekim 2017	Dublin	Komisyon Üyesi Violeta Bulc (Avrupa Parlamentosu Üyesi Brian Hayes)	Ulaşım, Avrupa'nın geleceği, yurttaşların siyasi karar alma süreçlerine daha iyi katılımı, AB'nin gelecekteki bütçesi, İrlanda'nın rolü, Brexit ve bunun İrlanda üzerindeki etkileri, ticaret anlaşması, CETA, iklim değişikliği	Özet ve video linki var
13 Aralık 2017	Dublin	Komisyon Üyesi Tibor Navracsics (Avrupa İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Helen Mc Entee)	AB'nin geleceği, AB'nin duygusal cazibesinin genç ve yaşlı nesillere genişletilmesi, Erasmus'un faydaları ve geleceği, genç işsizliği ile mücadele, gelecekteki işler ve bu işlerin ışığında eğitimin geleceği, Brexit, Avrupa kültürü ve yaklaşan Kültürel Miras yılı	Özet ve video linki var
20 Nisan 2018	Kilkenny	Komiser Phil Hogan	Bilgi yok	Özet yok, video linki var, ancak erişilemiyor
5 Mayıs 2018	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği'nden Grace Bolton	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
12 Mayıs 2018	Cork	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği'nden Jonathan Claridge	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
19 Mayıs 2018	Sligo	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği'nden Andy Klom (AP İrtibat Bürosu'ndan (James Temple-Smithson)	Gençler için Avrupa'nın geleceği	Özet var, video linki yok
1 Haziran 2018	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely (Tarım ve Kırsal Kalkınmadan Sorumlu Avrupa Komiseri Phil Hogan ve MEP Luke 'Ming' Flanagan)	Avrupa Komisyonu'nun OTP yasa-ma önerileri	Özet var, video linki yok
12 Haziran 2018	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely (Avrupa Komisyonu Bütçe Genel Müdürlüğü Birim Başkanı Jennifer Brown)	Avrupa Komisyonu'nun 2021-2027 AB bütçesine yönelik teklifleri, Avrupa katma değerine güçlü bir şekilde odaklanma ihtiyacı	Özet var, video linki yok

23 Temmuz 2018	Glenties	Tarım ve Kırsal Kalkınmadan Sorumlu Komisyon Üyesi Phil Hogan (İrlanda Alkollü İçecek Derneği Direktörü Patricia Callan)	Avrupa'nın Geleceği ve Brexit'in İrlanda üzerindeki etkileri, AB-ABD (ticari) ilişkileri	Özet ve video linki var
13 Eylül 2018	Nenagh	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely (İrlanda Çiftçiler Derneği'nden Thomas Ryan, Abbey Machinery Genel Müdürü Clodagh Cavanagh ve Arrabawn CEO'su Conor Ryan).	AB ve hükümetin kırsal İrlanda'nın karşı karşıya olduğu sorunların üstesinden gelmek için neler yapabileceği	Özet var, video linki yok
19 Eylül 2018	Dublin	İrlanda Ticaret, İş ve İstihdamdan Sorumlu Devlet Bakanı Pat Breen (Tüketiciler Direktör Vekili Marie-Paule Benassi, Chambers Ireland'ın CEO'su Ian Talbot, İrlanda Tüketici Derneği İcra Kurulu Başkanı Dermott Jewell, Dr. Cliona Kelly Rekabet ve Tüketiciyi Koruma Komisyonu'ndan Fergal O'Leary)	Tüketiciler için Yeni Anlaşma	Özet ve video linki var
26 Eylül 2018	Wexford	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely (Deidre Clune, Fine Gael (EPP) Milletvekili Tom Short, İrlanda Çiftçiler Derneği ve İrlanda Karayolu Taşımacılığı Derneği Başkanı Verona Murphy).	Brexit, AB dayanışması, OTP, bir barış projesi olarak AB, bazı yerel konular	Özet var, video linki yok
24 Ekim 2018	Monaghan	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
26 Ekim 2018	Castletown	Komiser Phil Hogan (Ormonde Organics'ten Tom Nolan ve 3cea Müdürü Paddy Phelan)	Kırsal alanlar için yeni fırsatlar, yerel ekonomi için uzun vadeli sürdürülebilirlik, biyo-ekonomi	Özet var, video linki yok
26 Ekim 2018	Thurles	Komisyon Üyesi Phil Hogan	OTP, OTP kapsamında genç çiftçiler için kaydedilen ilerlemeler	Özet var, video linki yok
13 Kasım 2018	Carraroe	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği, DGT Saha Görevlisi Eimear Ni Bhroin	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
15 Kasım 2018	Cork	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Bilgi ve İletişim Ekibi Başkanı Jonathan Cleridge	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
30 Kasım 2018	Raheen	Komiser Phil Hogan (Tarım, Gıda ve Denizcilik Bakanı Michael Creed ve ICMSA Başkanı Pat McCormack)	Avrupa ve İrlanda'da tarım sektörünün geleceği, iklim krizi, Brexit, çiftçilere yönelik çevresel talepler ve özellikle sütle ilgili olarak piyasa yönetimi araçları	Özet var, video linki yok
4 Aralık 2018	Tallaght	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
8 Ocak 2019	Lucan	Çeviri Genel Müdürlüğü, Saha Görevlisi Eimear Ni Bhroin	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
10-12 Ocak 2019	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Bilgi ve İletişim Ekibi Başkanı Jonathan Cleridge	Brexit ve bunun İrlanda üzerindeki etkisi, Avrupa'nın Geleceği ve AB'deki gençler için eğitim, bilim ve fırsatlar	Özet var, video linki yok
25 Ocak 2019	Dublin	Komiser Margrethe Vestager	Avrupa Parlamentosu seçimleri, siyasal katılımın önemi, küresel ticaret ilişkileri, "büyük veri" ve rekabet	Özet ve video linki var

29 Ocak 2019	Dublin	Avrupa Komisyonu'nun Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spordan Sorumlu Üyesi Tibor Navracics (Çocuk ve Gençlik İşleri Bakanı Katherine Zappone TD, Dublin Teknoloji Üniversitesi Rektörü Profesör David FitzPatrick)	Avrupa Parlamentosu Seçimleri, gençlerin siyasal katılımı	Özet var, video linki yok
7 Şubat 2019	Sligo	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
12 Şubat 2019	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkan Yardımcısı Andy Klom	Yeterli bilgi yok	Özet var, video linki yok
21 Şubat 2019	Cork	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely (Dr. Mary C. Murphy, Avrupa Hareketi İrlanda İcra Direktörü Noelle O Connell)	Avrupa Parlamentosu seçimleri, gençlerin siyasal katılımı, Brexit	Özet var, video linki yok
28 Şubat 2019	Sligo	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Bilgi ve İletişim Ekibi Başkanı Jonathan Cleridge	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
15 Mart 2019	Dublin	Tarım ve Kırsal Kalkınmadan Sorumlu Komisyon Üyesi Phil Hogan (Avrupa Parlamentosu 1. Başkan Yardımcısı Mairead McGuinness, BóRua Çiftliği'nden Norma Dineen ve Foods of Atheny'den Siobhan Lawless)	Tarım, ticaret ve küçük işletmelerdeki kadınlar	Özet var, video linki yok
19 Mart 2019	Cork	Avrupa Komisyonu İstihdam, Sosyal İşler ve İçerme Genel Müdürlüğü Rossella Chiodo	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
26 Mart 2019	Galway	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Ekonomi Danışmanı Patrick O'Riordon	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
28 Mart 2019	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Ekonomi Danışmanı Patrick O'Riordon	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
1 Nisan 2019	Limerick	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Yönetim Başkanı Jean-François Loubere	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
4 Nisan 2019	Nenagh	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Bilgi ve İletişim Ekibi Başkanı Jonathan Claridge	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
5 Nisan 2019	Tralee	Komisyon Üyesi Phil Hogan (Ona Fine Gael (EPP) MEP Sean Kelly ve Tralee Teknoloji Enstitüsü Başkanı Dr Oliver Murphy)	OTP'nin geleceği, tarımsal araştırmalar için fon sağlanması, iklim değişikliği	Özet var, video linki yok
11 Nisan 2019	Sligo	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Ekonomi Müşaviri Willem Noe	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
12 Nisan 2019	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkan Yardımcısı Andy Klom	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
25 Nisan 2019	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Bilgi ve İletişim Ekibi Başkanı Jonathan Claridge	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
13 Mayıs 2019	Dunhill	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
15 Mayıs 2019	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok

13 Eylül 2019	Dublin	Aktivist Dan Hatter (Gelecek için Cumalar), Yeşiller Partisi MEP Ciarán Cuffe, Avrupa Tüketici Örgütü (BEUC) Genel Müdürü Monique Goyens, Konsey Başkanı, Avrupa Enerji Düzenleyicileri (CEER)'nden uzmanlar, Annegret Groebel ve Avrupa Komisyonu Tüketicilerden Sorumlu Müdür Vekili Marie-Paule Benassi.	11. Vatandaş Enerji Forumu, Temiz Enerji Paketi, enerji geçişi, yeşil ve temiz enerji, iklim değişikliği	Özet ve video linki var
17-19 Eylül 2019	Fenagh	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
26 Eylül 2019	Nenagh	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely (Çevre Bilimcisi ve Çevre Politikası Kıdemli Üyesi Dr. Cara Augustenborg)	AB'nin gidişatı, iklim değişikliği	Özet var, video linki yok
30 Eylül 2019	Blanchardstown	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
3 Ekim 2019	Blanchardstown	Komiser Karmenu Vella (Kabine Üyesi Brian Synnott)	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
21 Kasım 2019	Cork	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
4 Aralık 2019	Waterford	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Bilgi ve İletişim Ekibi Başkanı Jonathan Cleridge (Güney Bölge Meclisi'nden Siobhán Rudden, Waterford Teknoloji Enstitüsü'nden Gerard Arthurs ve Dunhill Ecopark'tan Senan Cooke)	Gençliğin sorunları ve talepleri	Özet var, video linki yok
9-11 Ocak 2020	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Yeterli bilgi yok	Özet var, video linki yok
29 Ocak 2020	Sligo	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Bilgi ve İletişim Ekibi Başkanı Jonathan Cleridge (Good Energies Alliance İrlanda ve Çevresel Sütun İrlanda'dan Aedin McLoughlin)	Avrupa Yeşil Anlaşması	Özet var, video linki yok
12 Şubat 2020	Cork	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
20 Şubat 2020	Galway	Başkan Yardımcısı Dubravka Šuica (MEP Maria Walsh)	Demokrasi, demografi, Brexit, Avrupa Yeşil Anlaşması	Özet var, video linki yok
25 Şubat 2020	Dublin	Avrupa Komisyonu İrlanda Temsilciliği Başkanı Gerry Kiely	Bilgi yok	Özet ve video linki yok
6 Mart 2020	Dublin	AB Ticaret Komiseri Phil Hogan (MEP Frances Fitzgerald, Dell Technologies Uluslararası Pazarlar Başkanı Aongus Hegarty ve Keelings'in CEO'su Caroline Keeling)	Uluslararası ticaret, Brexit, iklim değişikliği	Özet var, video linki yok

Tablo 1. İrlanda'da Gerçekleştirilen Vatandaş Diyalogları

Bu organizasyonların tümü yüz yüze, belli bir tarih rutinine bağlı kalmadan, 21 tanesi başkent Dublin’de olmak üzere kırsal bölgeler de dahil olmak üzere farklı şehirlerde düzenlenmiştir. Etkinliğe ait olarak sadece Avrupa Komisyonu’nun resmi web sitesindeki resmi veriler dikkate alındığından, web sitesindeki etkinliklerden 9 tanesinin hem özet hem video linkinin bulunduğu, 21 tanesinin özeti varken video linkinin olmadığı, 1 tanesinin özeti varken video linkinin olmadığı ancak video linkinin olduğu ve 25 tanesinin ise hem özet hem de video linkinin olmadığı saptanmıştır. Diyaloglarda genellikle Avrupa Komisyonu üyesi ve Komiserler “baş konuşmacı” olarak yer almış, bununla birlikte siyasetçiler, bürokratlar, teknokratlar, özel sektör ve STK temsilcileri ve akademisyenler de “konuşmacı” veya “moderatör” olarak etkinliğe katılmışlardır. Komisyon üyeleri, komiserlerin veya diğer konuşmacıların görev ve uzmanlık alanlarına ve konjonktürel gelişmelere göre ana temaların veya tartışma konularının şekillendiği gözlemlenmiştir. Bu anlamda etkinliğin düzenlendiği tarihte bölgesel ve küresel düzeyde veya AB ve İrlanda gündeminde olan konular ön plana çıkmış, etkinliğin düzenlendiği şehrin kırsal veya kent özelliği göstermesine göre de kimi zaman konular çeşitlenmiştir (tarım örneğinde olduğu gibi). Herhangi bir veri ve kayıt tutulmamasına rağmen (Białożyty ve Quiniou, 2020: 323)⁶ özetlerden ve videoda soru sorarken kendisini tanıtanların verdiği bilgi kadarıyla bakıldığında herkese açık olan etkinliklere çok farklı yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine sahip kişi dinleyici olarak katılmıştır.

Bu çerçevede özeti ve videosu olan veya videosu olmasa da özeti bulunan (özetlerin pek çoğu etkinliğin niteliği hakkında detaylı bilgiler içermektedir) 31 adet etkinlik incelendiğinde etkinliklerin Komisyon üyesi baş konuşmacıları ve pek çok farklı alandan gelen konuşmacıları ve herkese açık özelliği gereği farklı niteliklere sahip dinleyiciler ile basın mensuplarını bir araya getiren, bir kısmı canlı yayınlanan, konuşmacı-

ların sunum ve konuşmaları anlamında formal, dinleyicilerin soru ve yorumları söz konusu olduğunda ise genellikle yarı informal nitelik gösteren bir tür forum şeklinde oldukları görülmektedir. Genellikle konu, spesifik olarak düzenlenen etkinlikler, konuşmalar ve soru-cevap şeklinde ilerlemiş, kimi zaman karşılıklı devam eden yorum ve tartışmalar da gerçekleştirmiştir. Özellikle soru-cevap kısımlarında çoğu kez sosyal medya uygulamaları üzerinden de sorular alınmış ve/veya ekrana yansıtılmış ve özellikle bu soru-cevap kısımlarında etkinliği ana konusunun dışına çıkan pek çok konu üzerine iletişim ve etkileşime girilmiştir.

Etkinlikte yukarıdaki tabloda da detaylıca verilmeye çalışıldığı gibi pek çok konu gündeme gelmiş ve tartışılmıştır. Gündeme gelen kimi konular genel nitelikli iken (AB karar alma mekanizmaları, ekonomi ve ticaret gibi) kimileri konjonktürel (AP seçimleri, Brexit gibi) kimileri ise İrlanda özelindeki konulardır (İrlanda ekonomisi, İrlanda kırsalı ve sorunları gibi). Ön plana çıkan ve üzerinde soru-cevap ve tartışmaların yoğunlaştığı ana temalar ise Brexit, Avrupa’nın geleceği; AB’deki demokratik karar alma sürecinin karmaşıklığı, teknokratik ve elit niteliği, şeffaflık sorunları; AB karar alma sürecine vatandaş katılımının artırılmasının önündeki engeller ve çözüm önerileri, Tarım, Ortak Tarım Politikası (OTP), ekonomi ve ticaret, iklim değişikliği, enerji, güvenlik ve gençliğin sorunları ve talepleri olmuştur. Özellikle zamanlama olarak AP seçimlerine rastlayan diyalog etkinliklerinde AB’de yaşanan temsili demokrasi krizi ve demokrasi açığı ile vatandaşların aktif siyasal katılımının artırılması meseleleri çokça tartışılmıştır.

İrlanda’da gerçekleştirilen ve yukarıda özellikleri hakkında bilgi verilmeye çalışılan Vatandaş Diyalogları’nın niteliğinin müzakereci demokrasi perspektifinden değerlendirmesi; etkinliklerin bir müzakereci demokrasi pratiği özelliği taşıyıp taşımadığı, taşıyorsa olumlu taşıyamıyorsa geliştirilmeye açık yönlerinin neler olduğu şeklinde incelenebilir.

⁶ Toplantı bazlı spesifik veri toplama pratiği veya bu verilerden çıkarılan sonuçlar üzerine analizler her toplantı için gerçekleştirilmemiş olsa da (ya da bu konuda bilgimiz olmasa da) AB kurumları, STK’lar veya akademisyenler tarafından yapılan ve bu tür verilerin toplandığı ve değerlendirildiği bazı çalışmalar mevcuttur. Bk. European Commission, 2018; Reenkamp, 2019.

İrlanda'da gerçekleştirilen Vatandaş Diyalogları nitelik bakımından yukarıda da bahsedildiği ve Avrupa Komisyonu'nun web sitesinde belirtildiği gibi kent meclisi/ kasaba özelliği gösteren yönlere sahiptir. Başka bir deyişle diyaloglar, Archon Fung (2015)'un kavramsallaştırması açısından bakarsak, "mini kamu" türlerinden birisidir. Diyaloglar; Avrupa Komisyonu üyeleri, Komiserler veya AP üyeleri gibi AB kurumları seviyesindeki üst düzey temsilciler ile vatandaşları ve STK üyelerini bir araya getiren, onlarla vatandaşlar arasında veya vatandaşların kendi arasında bilgi ve görüş alışverişi yaptığı, mikro ve makro boyuttaki politika konularının yüz yüze tartışılması fırsatını yaratan müzakere ve tartışma platformlarıdır. Etkinlikler; vatandaşlarla temsilciler arasındaki etkileşimi artırıp mesafeyi azaltarak bağlantıyı ve karşılıklı anlayışı artırma (Butcher ve Stratulat, 2019: 4; Bialożyty ve Quiniou, 2020:313), temsilcilere yönelik artan güven kaybını azaltma; vatandaşların AB, onun değerleri, amaçları ve kurumları ile karar alma süreçleri hakkında detaylı bilgi sahibi olması, kendisini ilgilendiren politika alanlarında dolaylı da olsa söz hakkı ve etkisi olduğunu düşünmesi yönünden önemli bir işleve sahiptir.

Bununla birlikte etkinlikler kamu veya kent meclisi/kasaba toplantısı özelliği gösteren bir mini kamu olmakla beraber etkinliklerin gerçek bir müzakereci demokrasi pratiğinden daha çok temsili demokrasiyi tamamlayan/güçlendiren bir foruma benzeyen yönleri bulunmaktadır (bk. Fung, 2006). Jonathan W. Kuyper ve Fabio Wolkenstein (2019: 661)'in de belirttiği gibi her mini kamu sistematik bir müzakereyi içermemektedir. Örneğin, benzer şekilde Anthony Costello (2021: 1-2, 11, 13), İrlanda'da 2018 yılı içerisinde Avrupa'nın geleceği üzerine gerçekleştirilen Vatandaş Diyalogları'nı; gerçek bir diyalog ve müzakereci demokrasi pratiğinden çok demokratik müzakere konusundaki elit siyasal irade eksikliği ve tasarım yapıları ile kalitenin zayıf olduğu, önerilerin kararları etkileyemediği tokenistik bir halkla ilişkiler pratiğine benzetmiştir.

Bu çerçevede; diyalogların çoğu 1,5-2 saat olan kısıtlı süresi, mekan kısıtları, baş konuşmacı ve konuşmacıların sunum ve konuşmalarının ardından soru-cevap kısmına geçiş gibi unsurları etkinliği kimi zaman bir seminer veya sempozyum niteliğine büründürmektedir. Özellikle toplantıların geleneksel ve katı bir formatla (Bialożyty ve Quiniou, 2020: 325) bir tartışma ortamından çok soru-cevap rutinine dönüşmesi onun hakiki (authentic) bir diyalog olma niteliği önündeki en önemli sorunlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Russack, 2018: 20). Ayrıca bir demokratik karar alma sürecinin parçası olarak müzakereci demokrasi ele alındığında etkinlikler müzakere ve tartışmanın ardından kararların alındığı bir demokratik forum değildir. Gerçek bir müzakereci demokrasi aracı, çalışmanın önceki bölümlerinde de detaylıca açıklandığı üzere; belirli bir politik konu veya sorun üzerinde müzakereci erdemleri (karşılıklı saygı, eşitlik, eleştiri ve değişime açıklık gibi)ve kamusal neden çerçevesinde oluşturulan argümanların sunulduğu eleştirel söylem ve bilişsel dönüşüm çerçevesinde gerçek, sistematik, katılımcı, heterojenliği/kapsayıcılığı yüksek bir tartışma forumu olmalıdır. Etkili bir müzakere ve tartışma sonucunda demokratik kararların alınması ve bu kararların çıktılarının da siyasal sistemdeki geniş çaplı kamu politikaları üzerine gerçekleşen karar alma sürecinde dikkate alınması ve bu süreçleri etkileme potansiyeline sahip olması gerekmektedir.⁷ Bu anlamda İrlanda örneğindeki Vatandaş Diyalogları ancak AB düzeyindeki esas demokratik karar alma süreci olan temsili demokrasiye çok temel düzeyde bir tamamlayıcı ek (substitute) olarak değerlendirilebilir.

İster gerçek bir müzakere aracı ister temsili demokrasiye ek bir forum niteliğinde değerlendirilsin, etkinliğin daha gerçekçi bir müzakereci demokrasi aracı olabilmesi için stratejik tasarım ve operasyonel elementlerle ilgili geliştirilmeye açık yönleri bulunmaktadır (bk. Youngs, 2019; Bialożyty ve Quiniou, 2020: 328-329; Costello, 2021: 11-14).

⁷ Gerçek bir müzakereci anlamı ve yapısı için bk. Barabas, 2004; Ryfe, 2005; Suiter vd., 2016; Curato ve Böker, 2016; Bächtiger v.d., 2018.

İrlanda örneğinden yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir: Etkinliklerin gerçek bir müzakereci demokrasi aracı olabilmesi için katılımın, müzakerenin ve kamusal önerilerin kalitesi artırılmalıdır (Costello, 2021: 12). Özellikle online araçlar kullanarak mekan ve süre kısıtları tekrar ele alınmalı, etkinliklerin kapsayıcılığı artırılmalı, etkinlik sınırlar ötesinde olmasa bile mutlaka videolar için çeşitli dillerde çeviri ve/ya altyazı sunulmalı, tüm etkinliklere dair detaylı özet ve video Avrupa Komisyonu web sitesinde yer almalı, özellikle coğrafi çeşitliliği oluşturmak için kırsal kesimlerde yapılan etkinlikler artırılmalı, kapsayıcılığın ölçülebilmesi için etik izinler çerçevesinde katılımcılarla ilgili yaş, cinsiyet, eğitim, etnik kimlik vb. bilgiler düzenli olarak toplanmalıdır. "Standardize edilmiş bir geribildirim sistemi" olmadığından (Białożyty ve Quiniou, 2020: 318) böyle bir sistem kurularak her toplantıdan sonra anket gibi araçlar katılımcılara uygulanmalıdır. Vatandaş jürileri gibi başkaca katılımcı pratiklerin deneyiminden yola çıkarak özellikle etkinliklerin kapsayıcılığını artırmak adına; katılımcıları rastgele kura ile seçme, geniş gündem belirlemeden tartışmalarından metodik olarak daha spesifik çözümlere yönelme; kutuplaştırıcı tartışmalardan kaçınacak şekilde müzakereyi yapılandırma ve kamu otoritelerinin katılımcı forumların sonuçlarıyla bağlı olması sağlanabilir (Gastil ve Richards, 2013: 253-81; bk. Gerwin, 2018). Bununla birlikte, özellikle Vatandaş İstişareleri deneyiminden de yararlanarak (bk. Butcher ve Stratulat, 2019; Youngs, 2019) vatandaşların en başından uygulama süreçlerinin nasıl işlediği ve sonuçların nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmesi, özellikle yerel düzeydeki mevcut vatandaş katılımı modellerinin incelenmesi, standart ve süreçlerin kalitesini muhafaza etmek adına özel uzmanların sürece dahil edilmesi, sınır ötesi etkinlik sayısının artırılması gibi öneriler dikkate alınmalıdır (Białożyty ve Quiniou, 2020: 328-329).

Son olarak, sadece İrlanda'daki değil AB'deki tüm Vatandaş Diyalogları'nın niteliğine yönelik teorik ve normatif perspektiften de eleştiriler getirilebilir. Müzakereci demokrasi anlayışındaki müzakere sürecinin kilit yönlerinden biri, insanların siyasi iddiaları için birbirlerine "karşılıklı olarak kabul edilebilir nedenler" sunmaları gerektiğidir (Macedo, 1999: 259).

Ayrıca, Gutmann ve Thompson'ın önerdiği gibi, bireylerin rakip görüşleri arasında bir fikir birliğine varmak, "insanlar sadece birbirleriyle rekabet halindeki bakış açılarını ifade etmemeli, aynı zamanda anlaşma noktaları bulmaya çalışmalıdırlar" fikrine dayanan "anlaşmazlığın moral ekonomisi" pratiğini uygulamayı gerektirir (Weale, 2007: 92). Başka bir deyişle, insanlar "karşı çıktıkları pozisyonların reddedilmesini en aza indiren kendi pozisyonları için gerekçeler" aramalıdırlar (Macedo, 1999: 9). Yalnızca müzakereci demokratlar tarafından değil, aynı zamanda liberaller tarafından da "uzlaşma"ya yapılan bu yoğun vurgu, "marjinalleştirilmiş gruplar ve kimlik politikaları için özellikle önemli olabilecek alternatif siyasi tarzların meşruiyetini reddettiği" gerekçesiyle birçok kişi tarafından eleştirilmiştir (Macedo, 1999: 11; bk. Simon, 1999). Bir toplumda uzlaşma, istikrar ve birliğin korunmasına aşırı saplantı ile müzakere süreçlerinin de makullük, akıl yürütme, rasyonellik, objektiflik ve tarafsızlık üzerinde çok fazla durmak çoğulculuk, çeşitlilik ve farklılık konusunda ciddi endişelere yol açmıştır. Carol Gould (1996: 172)'un da belirttiği gibi, karar alma süreçlerinin sonunda hedeflenen uzlaşma, farklılıklar pahasına söylemin temeli olmuştur. Bu anlamda, bu türden bir konsensus açıklamasına yöneltilen önemli eleştirilerden biri, "siyasi anlaşmazlık kültürü"nü ihmal etme riski taşımasıdır (Weale, 2007: 90). Siyaseti "çoğulculuğu kamusal olmayan bir alanla" sınırlayarak ahlaki değerler arasındaki anlaşmazlıklardan bağımsız bir alan olarak görmek (Mouffe, 2000: 8) ve akıl yürütme, rasyonel uzlaşma ve tarafsızlık üzerine odaklanmak, liberal ve müzakereci demokrasinin farklılıkları görmezden geldiği için eleştirilmesine neden olmuştur. Benzer bir bakış açısı, bazı istisnalar dışında, müzakereci demokrasideki "akılcı" yaklaşımın, "dar" ve "tüm farklılıkların üzerinde yükselen bir tarafsızlık modelini vurgulayan son derece rasyonalist bir akıl yürütme görüşü" olduğunu iddia eder (Chambers, 2003: 322). Çoğu değer çoğulculuğu ve agonistik demokrasi perspektiflerinden gelen bu eleştiriler çerçevesinde bakıldığında Vatandaş Diyalogları, farklılık siyaseti çerçevesinde idealize edilmiş bir müzakereci demokrasi aracı olmaktan uzaktır.⁸

SONUÇ

Bu çalışmada, geç modern dönemin yaygın karar alma formu olan temsili demokrasinin bir kriz içerisinde olduğu varsayımından yol çıkmıştır. Benzer şekilde, uluslararası ve ulusüstü düzeyde temsili demokrasi kurum ve uygulamaları üzerine inşa edilen demokratik karar alma süreçlerine sahip olduğu dikkate alındığında, AB'nin de demokrasi açığı adı verilen bir temsili demokrasi krizi yaşadığı varsayılmıştır. AB'de yaşanan demokrasi açığının nedenlerini oluşturan temsil, katılım ve meşruiyet krizlerine çözüm olarak teori ve pratikte ortaya konan en önemli yaklaşımlardan birisi müzakereci demokrasidir. Müzakereci demokrasi, demokratik meşruiyetin kaynağını bizzat müzakerecinin kendisinde görmekte, farklılık siyaseti ve buna yönelik talepler dikkate alındığında müzakerecinin dönüştürücü gücüne vurgu yapmakta ve oy-merkezli demokrasi anlayışının konuşma-tartışma merkezli demokrasi anlayışıyla değiştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu çerçevede demokrasi açığını gidermek, temsilciler ve vatandaşlar arasındaki mesafeyi azaltıp karşılıklı anlayışı artırmak ve vatandaşların demokratik karar alma sürecine doğrudan katılımını çoğaltmak amacıyla AB'de pek çok müzakereci demokrasi pratiği hayata geçirilmiştir. Bu uygulamalardan en önemlilerin-

den birisi Vatandaş Diyalogları'dır.

Bu çalışmada, AB'nin Vatandaş Diyalogları'nın niteliği müzakereci demokrasinin teorik ve normatif varsayımları çerçevesinde İrlanda örneği üzerinden incelenmiştir. Avrupa Komisyonu'nun resmi web sitesindeki verilerden yola çıkılarak saptanan 56 etkinlik organizasyonunun incelenmesi sonucunda, İrlanda örneğindeki Vatandaş Diyalogları'nın, AB'deki demokrasi açığını aşmak ve AB'nin demokratik meşruiyetini güçlendirmek için önemli bir uygulama olduğu, ancak geliştirilmeye açık yönleri bulunduğu savunulmuştur. İrlanda'da yapılan diyaloglar AB üye ülkelerindeki diğer etkinliklerle çok benzer özellikler gösterdiğinden, benzer bir sonuca tüm Vatandaş Diyalogları açısından da ulaşılabilir. Vatandaş Diyalogları, nitelikleri gereği gerçek bir müzakereci demokrasi aracı olmaktan ziyade temsili demokrasiyi tamamlayıcı mini kamu şeklindeki bir forum niteliğindedir. Bu çerçevede bu çalışmada etkinliğin daha gerçekçi bir müzakereci demokrasi aracı olabilmesi için teorik ve teknik yönleriyle ilgili olarak onların stratejik tasarımı ve operasyonel elementlerine ilişkin bazı öneriler sunulmuştur. Diyalogların AB düzeyindeki karar alma sürecindeki etkinlik ve etkililiğini ölçmek ise tüm aktör ve paydaşlar perspektifinden çok kapsamlı ampirik çalışmaları kapsayan analizleri gerektirecektir. Bu noktada bu çalışma ileride yapılacak bu tür analizler için temel oluşturabilir.

⁸ Ancak agonistik perspektif ve değer çoğulculuğu yaklaşımına referansla kamusal politik tartışmanın kapsayıcılığını artırmayı amaçlamak, tüm kapsamlı doktrinlerden türeyen tüm argümanların herhangi bir sınırlama filtresine tabi olmadan kamusal tartışmaya girebileceği anlamına gelmez. Kapsayıcılık problemini bu tür bir "her şeye kabul/ne olursa olsun" yöntemiyle çözmeye çalışmanın da başkaca normatif ve pratik sorunlu yönleri bulunmaktadır. Yazarın bu konudaki bir çalışması için bk. Alkan, basım aşamasında.

KAYNAKÇA

- Akdemir, E. (2019). *Avrupa Birliği Ülkelerinde Siyasal Katılım Platformları: Roller ve Amaçları*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Akgül Açıkmeşe, S. (2003). Avrupa Birliği'nde demokratik meşruiyet sorunu. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 23-45.
- Alkan, Y.S. (2015). Facilitative secularism: The place of religious arguments in public political debate (Doktoratezi). Akdeniz Üniversitesi SBE, Erişim adresi: https://leicester.figshare.com/articles/Facilitative_secularism_the_place_of_religious_arguments_in_public_political_debate/10142606/1
- Alkan, Y. S. (2018). Gizli demokrasi: temsili demokrasi krizi ve doğrudan demokrasi talebi arasındaki ilişkiye yönelik bir görüş. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 18, 23-43.
- Alkan, Y. S. (basım aşamasında). *Feminist Teorilerin Siyasal Liberalizmin Anti-Mükemmeliyetçi Pozisyonu ve Özel-Kamusal Alan Ayrımı Savunusuna Yönelik Eleştirisi: Birey Özgürlüğü Üzerinden Bir Tartışma*.
- Alonso, S., Keane, J. ve Merkel, W. (Der.). (2011). *The Future of Representative Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Altman, D. (2011). *Direct Democracy Worldwide*. New York: Cambridge University Press.
- Alujevic, L. V. ve Nacarino, R. (2012). The EU and its democratic deficit problems and possible solutions. *European View*, 11(1), 63-70.
- Ateşok, Z.Ö. ve Özer Yürür, Y.Y. (2020). Avrupa Birliği Komisyonu: Lizbon Antlaşması sonrası değişiklikler. D. Saygın ve S. Bardakçı Tosun (Der.). *Güncel Gelişmeler Kapsamında Avrupa Birliği ve Demokrasi Demokratik Meşruiyet Tartışmaları* içinde (ss. 231-257). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bächtiger A., Dryzek J. S., Mansbridge J. ve Warren M. E. (2018). *The Oxford Handbook of Deliberative Democracy*. Oxford: Oxford University Press.
- Barabas, J. (2004). How deliberation affects policy outcomes. *The American Political Science Review*, 98(4), 687-701.
- Barber, B. R. (1984). *Strong Democracy: Participatory Politics for A New Age*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Baykal, S. (2004). Avrupa Birliği'nin geleceği: meşruiyet sorunu, anayasallaşma süreci ve bütünleşmenin nihai hedefi üzerine. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 1(1), 119-153.
- Bengtsson, A. Ve Mattila, M. (2009). Direct democracy and its critics: support for direct democracy and "stealth" democracy in Finland. *West European Politics*, 32(5), 1031-1048.
- Benhabib, S. (Ed.). (1996). *Democracy and Difference: Contesting the Boundaries of the Political*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Białozyt W. ve Quiniou, R. (2020). Europe's deliberative instruments: Has the EU delivered? S. Blockmans ve S. Russack (Ed.) *Deliberative Democracy in the EU Countering Populism with Participation and Debate* içinde (ss. 313-332), CEPS, Londra: Rowman & Littlefield International.
- Bohman, J. (1998). Survey article: the coming of age of deliberative democracy. *The Journal of Political Philosophy*, 6(4), 400-425.
- Bonotti, M. (2011). Religious political parties and the limits of political liberalism. *ResPublica*, 17(2), 107-123.
- Bowler, S. Donovan, T. ve Karp, J. A. (2007). Enraged or engaged? Preferences for direct citizen participation in affluent democracies. *Political Research Quarterly*, 60(3), 351-362.
- Butcher, P ve Stratulat, C. (2019). Citizens expect: Lessons from European citizens' consultations.

- Discussion Paper, European Policy Centre. Erişim adresi: https://www.epc.eu/content/PDF/2019/190521_LessonsECCs_CSPB.pdf
- Butler D. ve Ranney A. (Der.). (1994). *Referendums Around the World: The Growing Use of Direct Democracy*. Washington: The AEI Press.
- Chambers, S. (2003). Deliberative democratic theory. *Annual Review of Political Science*, 6, 307-326.
- Cıngı, M. C. (2007). *Sosyo-Politik Bir Analizle Avrupa Birliği'nin Demokratik Eksiklikleri*. İstanbul: Alfa Aktüel.
- Citizens' Dialogues. (2021), erişim adresi: https://ec.europa.eu/info/events/citizens-dialogues_en
- Consolidated Versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. (2007, 13 Aralık), erişim adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012M/TXT&from=EN>
- Cooke, M. (2017). Five arguments for deliberative democracy. D'entreves, M. (Der.) *Democracy as Public Deliberation* içinde (ss. 53-87). Oxon ve New York: Routledge.
- Costello, A. (2021). Meaningful, but effective? A critical evaluation of Ireland's citizens' dialogues on the future of Europe. *Politics*, 41, 1-16.
- Craig, S., Kreppel, A. ve Kane, J. (2001). Public opinion and support for direct democracy: A grassroots perspective. M. Mendelsohn ve A. Parkin (Der.) *Referendum Democracy: Citizens, Elites and Deliberation in Referendum Campaigns* içinde (ss. 25- 46). New York: Palgrave.
- Curato, N. ve Böker, M. (2016). Linking mini publics to the deliberative system: A research agenda. *Political Science*, 49, 173-190.
- Dalton, R. J. (1984). Cognitive mobilization and partisan dealignment in advanced industrial democracies. *Journal of Politics*, 46(1), 264-284.
- Dalton, R. J., Burklin W. P. ve Drummond, A. (2001). Public opinion and direct democracy. *Journal of Democracy*, 12(4), 141-153.
- Dalton, R. J. (2004). *Democratic Challenges, Democratic Choices The Erosion Of Political Support in Advanced Democracies*. New York: Oxford University Press.
- Dalton, R. J. (2007). Partisan mobilization, cognitive mobilization and the changing American electorate. *Electoral Studies*, 26(2), 274-286.
- Dalton, R. J. (2008). *Citizen Politics: Public Opinion And Political Parties in Advanced Industrial Democracies*. Washington DC: CQ Press.
- Dalton, R. J. ve Scarrow, S. E. (Der.). (2003). *Democracy Transformed? Expanding Political Opportunities in Advanced Industrial Democracies*. New York: Oxford University Press.
- Decker, F. (2002). Governance beyond the nation state: Reflections on the democratic deficit of the EU. *Journal of European Public Policy*, 9(2): 256-272.
- Demir, N. (2007). *Avrupa Birliği'nde Demokrasi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Donovan, T. ve Karp, J. A. (2006). Popular support for direct democracy. *Party Politics*, 12(5), 671-688.
- Downs, A. (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper and Row.

- Dryzek, J. S. (1990). *Discursive Democracy: Politics, Policy and Political Science*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dryzek, J. S. (2000). *Deliberative Democracy and Beyond: Liberals, Critics, Contestations*. New York: Oxford University Press.
- Dryzek, J. S. (2001). Legitimacy and economy in deliberative democracy. *Political Theory*, 29(5), 651-669.
- Eisenach, E. (2000). *The Next Religious Establishment: National Identity and Political Theology in Post-Protestant America*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- European Commission. (2017). White paper on the future of Europe: Reflections and scenarios for the EU27 by 2025, erişim adresi: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ba-81f70e-2b10-11e7-9412-01aa75ed71a1/language-en>
- European Commission. (2018, Aralık), Citizens' dialogues and citizens' consultations, progress report, erişim adresi: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eu-progress-report-consultations-111218_en.pdf
- European Commission.(2019,Nisan),Citizens'dialoguesandcitizens'consultation-keyconclusions, erişim adresi:https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/euco-sibiu-citizensdialogues_en.pdf
- European Parliament. (2021). European election results - 2019 - European Union, erişim adresi: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/previous-elections>.
- Farrell, D.M.,Suiter,J.veHarris,C.(2019).“Systematising”constitutional deliberation:The2016-2018 citizens' assembly in Ireland. *Irish Political Studies*, 31(4):113-123.
- Fishkin, J. (1991). *Democracy and Deliberation: New Directions for Democratic Reform*. New York: Yale University Press.
- Fishkin, J. (2005). Defending deliberation. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 8(1), 71-78.
- Friedrich-Ebert-Stiftung. (2018). *The Other Democratic Deficit: A Toolbox for EU to Safeguard Democracy in Member State*. Berlin: Department for Central and Eastern Europe, erişim adresi: <https://library.fes.de/pdf-files/id-moe/14371-20180622.pdf>.
- Fung, A. (2006). Varieties of participation in complex governance. *Public Administration Review*, 66, 66-75.
- Fung, A. (2015). Putting the public back into governance: The challenges of citizen participation and its future. *Public Administration Review*, 75(4), 513-522.
- Gallagher, M. ve Uleri, P. U. (1996). *The Referendum Experience in Europe*. London: MacMillan Press.
- Gastil, J. ve Richards, R. (2013). Making direct democracy deliberative through random assemblies. *Politics and Society*, 41(2), 253-81.
- Gerret, E. (1997). Who directs direct democracy. *University of Chicago Law School Roundtable*, 4(1), 17-36.
- Gerwin,M.(2018).*Citizens'Assemblies:AGuidetoDemocracyThatWorks*.Krakow:OpenPlanFounda- tion.
- Gherghina, S. (2017). Direct democracy and subjective regime legitimacy in europe. *Democratization*, 24(4), 613-631.
- Gould, C. (1996). Diversity and democracy: Representing difference. S. Benhabib (Der.) *Democracy and Difference: Contesting the Boundaries of The Political* içinde (ss. 171-186). Princeton, NJ: Princeton

University Press.

Gray, M. ve Caul, M.(2000).Declining voter turn out in advanced industrial democracies, 1950 to 1997: the effects of declining group mobilization. *Comparative Political Studies*, 33(9),1091-1122.

Gutmann, A. (1994). *Multiculturalism*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Gutmann, A. ve Thompson, D. (1990). Moral conflict and political consensus. *Ethics*, 101(1), 64-88.

Gutmann, A. ve Thompson, D. (1996). *Democracy and Disagreement*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Gutmann, A. ve Thompson, D. (2002). Deliberative democracy beyond process. *Journal of Political Philosophy*, 10, 153-174.

Gutmann, A. ve Thompson, D. (2004). *Why Deliberative Democracy?* Princeton, NJ: Princeton University Press.

Habermas, J. (1996). *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*, çev. William Rehg. Massachusetts: The MIT Press.

Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere*. Massachusetts: MIT Press.

Habermas, J. (1998). *The Inclusion of the Other: Studies in Political Theory*. Massachusetts: MIT Press.

Habermas, J. (2015). Democracy in Europe: Why the development of the EU into a transnational democracy is necessary and how it is possible. *European Law Journal*, 21(4), 546-557.

Harris, C. ve Schön-Quinlivan, E. (2010). The role for deliberative processes in informing and engaging women on the EU: A case study of a deliberative conference on Irish women's voices on Europe. PSAI Annual Conference, Dublin, Ireland.

Hartz-Karp, J. ve Briand, M. K. (2009). Institutionalising deliberative democracy: Theoretical and practical challenges, *Australasian Parliamentary Review*, 24(1), 167-198.

Hendriks, C. M. (2006). Integrating deliberation: Reconciling civil society's dual role in a deliberative democracy. *Political Studies*, 54(3), 486-508.

Héritier, A. (2003). Composite democracy in Europe: The role of transparency and Access to information. *Journal of European Public Policy*, 10(5), 814-833.

Hix, S. (2008). *What's Wrong with the European Union and How to Fix It*. Cambridge: Polity Press.

Hobolt, S. B. (2014). A vote for the president? The role of Spitzenkandidaten in the 2014 European Parliament elections. *Journal of European Public Policy*, 21(10), 1528-1540.

Hobolt, S. B., Hoyland, B. ve Hix, S. (2019). Career ambitions and legislative participation: the moderating effect of electoral institutions. *British Journal of Political Science*. 49(2): 491-512.

Hurmi, B. (2008). Avrupa Birliği ve demokrasi açığı sorunu. R. Ö. Dönmez ve G. Telatar (Der.). *Küreselleşen Dünyada Avrupa Birliği içinde* (ss. 36-80). Ankara: Phoenix Yayınları.

Inglehart, R. (1977). *Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Inglehart, R. (1990). *Culture Shift in Advanced Industrial Society*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Inglehart, R. ve Welzel, C. (2005). *Modernization, Cultural Change and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Kılıç, K. B. (2021). Temsili Demokrasi Krizine Çözüm Olarak Katılımcı Demokrasi Uygulamalarının Uluslararası Düzeyde İncelenmesi: Avrupa Birliği Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi (internet erişimi yok).
- Knopff, R. (1998). Populism and the politics of rights: The dual attack on representative democracy. *Canadian Journal of Political Science*, 31(4), 683-705.
- Kuyper, J. ve Wolkenstein, F. (2019). Complementing and correcting representative institutions: When and how to use mini publics. *European Journal of Political Research*, 58(2), 656-675.
- Kymlicka, W. (1996). *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford: Clarendon Press.
- Macedo, S. (1999). *Deliberative Politics Essays on Democracy and Disagreement*. New York: Oxford University Press.
- Majone, G. (2014). From the democratic deficit to a democratic default? The normative dimension of the Euro crisis. G. Majone (Der.). *Rethinking The Union Of Europe Post-Crisis: Has Integration Gone Too Far?* içinde (ss. 179-207). Cambridge: Cambridge University Press.
- Mansbridge J., Bohman, J., Chambers, S. v.d.. (2010). The place of self-interest and the role of power in deliberative democracy. *Journal of Political Philosophy*, 18(1), 64-100.
- Menendez, A.J. (2013). The existential crisis of the European Union. *German Law Journal*, 14(5), 453-526.
- Meyer, C. (1999). Political legitimacy and the invisibility of politics: Exploring the European Union's communication deficit. *Journal of Common Market Studies*, 37(4), 617-639.
- Morel, L. ve Qvortrup, M. (2017). *The Routledge Handbook to Referendum and Direct Democracy*. Londra: Routledge.
- Mouffe, C. (2000). Deliberative democracy or agonistic pluralism. *Political Science Series*, No. 72, 1-17.
- Norris, P. (Der.). (1999). *Critical Citizens: Global Support For Democratic Governance*. New York: Oxford University Press.
- Özekmekçi, M. İ. (2020). Bir siyasal sistem olarak Avrupa Birliği'nde demokratik meşruiyet sorunu ve Avrupa Parlamentosu. D.Saygın ve S.Bardakçı Tosun (Der.). *Güncel Gelişmeler Kapsamında Avrupa Birliği ve Demokrasi Demokratik Meşruiyet Tartışmaları* içinde (ss. 169-207). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Parekh, B. (2005). *Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory*. London: Palgrave Macmillan.
- Pharr, S.J., Putnam R.D., ve Dalton, R.J. (2000). Trouble in the advanced democracies? A quarter-century of declining confidence. *Journal of Democracy*, 11(2), 5-25.
- Philips, A. (2007). *Multiculturalism without Culture*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Pitkin, H. F. (2004). Representation and democracy: uneasy alliance. *Scandinavian Political Studies*, 27(3), 335-342.
- Pollak, J. ve Sigalas, E. (2012). Political parties at the European Level: Do they satisfy the condition of programmatic convergence?. S.Kröger ve D.Friedrich (Der.) *The Challenge Of Democratic Representation in The European Union* içinde (ss. 23-40). New York: Palgra ve Macmillan.
- Renkamp, A. (2019). Evaluation of the cross-border EU citizens' dialogue on May 17, 2019 in the Hague. The citizens' dialogue was conducted by the European Commission in cooperation with the Bertelsmann Stiftung, erişim adresi: http://aei.pitt.edu/102563/1/Evaluation_EU-Citizens_Dialogue_TheHague.pdf

- Russack, S. (2018). Path ways for citizens to engage in EU policy making. *CEPS Policy Insights*, No. 14, erişim adresi: file:///C:/Users/HP/Downloads/PI2018_14_SR_2CU%20chapter%20on%20Pathways%20for%20Citizens%20to%20Engage%20in%20EU%20Policymaking.pdf
- Russack, S. (2019). EU parliamentary democracy: How representative. *Policy Insights*. No. 7, erişim adresi: http://aei.pitt.edu/98656/1/PI2019_07_SR_EU-parliamentary-democracy-1.pdf
- Ryfe, D. (2005). Does deliberative democracy work? *Annual Review of Political Science*, 8, 49-71.
- Saward, M. (2003). *Democracy*. Cambridge: Polity Press.
- Saygın, D. (2020). Avrupa Birliği Adalet Divanı'nda insan hakları ve demokrasi. D. Saygın ve S. Bardakçı Tosun(Der.). *Güncel Gelişmeler Kapsamında Avrupa Birliği ve Demokrasi Demokratik Meşruiyet Tartışmaları içinde* (259-274). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Schumpeter, J. A. (1976). *Capitalism, Socialism and Democracy*. Londra ve New York: Routledge.
- Shackleton, M. (1998). Democratic deficit. D. Dinan (Der.). *Encyclopedia of the European Union içinde* (130-134). London: Macmillan.
- Smith, G. ve Wales, C. (2000). Citizens' juries and deliberative democracy. *Political Studies*, 48(1), 51-65.
- Suiter, J. Farrell, D. M. ve O'Malley, E. (2016). When do deliberative citizens change their opinions? Evidence from the Irish citizens' assembly. *International Political Science Review*, 37(2), 198-212.
- Thaler, M. (2009). From public reason to reasonable accommodation: Negotiating the place of religion in the public sphere. *Diacritica*, 23(2), 249-270.
- Tormey, S. (2015). *The End of Representative Politics*. Cambridge: Polity Press.
- Uhr, J. (1998). *Deliberative Democracy in Australia: The Changing Place of Parliament*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ülger, İ. K. (2020). AB dış politikasının demokrasi açısından analizi. D. Saygın ve S. Bardakçı Tosun (Der.) *Güncel Gelişmeler Kapsamında Avrupa Birliği ve Demokrasi Demokratik Meşruiyet Tartışmaları içinde* (ss. 297-324). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Weale, A. (2007). *Democracy*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Wessels, W. ve Diedrichs, U. (1997). A new kind of legitimacy for a new kind of parliament: The evolution of the European Parliament. *European Integration Online Papers*, 1(6), 1-20.
- Yiğit, D. (2009). The democratic deficit and the European transparency initiative. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 8(2), 109-143.
- Young, Y. (2000). *Inclusion and Democracy*. New York: Oxford University Press.
- Youngs, R. (2019). Can citizen participation really revive European democracy. *Carnegie Endowment for International Peace*, erişim adresi: https://carnegieendowment.org/files/7-8-19_Youngs_OGP.pdf

EXTENDED SUMMARY

A widespread view has been observed in the scholarly literature and practice that modern democracy should be organised as a representative democracy due to the growing populations and expanding national borders. However, this prevalent idea has been criticised by many at all levels of theory and practice. Accordingly, it has been argued in the scholarly literature that the institutions and functions of representative democracy based on indirect citizen involvement in decision-making mechanism have not been successful in addressing and resolving the issues regarding both increasing dissatisfaction towards representatives and the demand for inclusiveness due to the growing multiculturalism and the politics of difference, particularly in the Western world. For this crucial reason, it has been claimed that there has been a growing demand for direct citizen involvement in decision-making processes.

It has been also contended that not only at the national level but also at the international and supranational levels, the European Union (EU) is in a representative democracy crisis for the aforementioned similar reasons. In the case of the EU, the crisis of representative democracy is called *the democratic deficit*. The democratic deficit refers to a claim that the EU does not have sufficient quality of democratic institutions and decision-making procedures to deal with the reasons for the crisis of representative democracy and that the lack of effective instruments for direct citizen participation in political processes extends the gap between the representatives and the EU citizens.

Deliberative democracy, which proposes not to establish simple technical and institutional arrangements for increasing direct democratic participation but to place strict emphasis on the deliberation itself as the root of democratic legitimacy, stands out as a significant remedy for overcoming the crisis of representative democracy and the democratic deficit in the EU. Deliberative democracy is based on the assumption that representative democracy has been experiencing a crisis in terms of legitimacy, equal participation, inclusiveness, state neutrality, etc. as a result of growing demands for politics of difference. To overcome this crisis, deliberative democracy promises to bring new insight into democracy by suggesting that “talk-centric democratic theory” should replace “voting-centric democratic theory”.

In this context, especially after the signature of the Lisbon Treaty, some practices of deliberative democracy have been initiated by the EU level to eliminate the democratic gap. Citizens’ Dialogues of the European Commission have come to the fore as an effective practice of deliberative democracy formulated to overcome the crisis of democratic legitimacy at the EU level.

In this study, Citizens’ Dialogues of the EU held in Ireland since 2012 have been chosen as the case study with the aim of determining whether they can be accepted as genuine and authentic practices of deliberation in the light of the essential principles and assumptions of deliberative democracy. This study is structured in two parts. In the first part, a theoretical and normative framework for deliberative democracy is provided focusing particularly on the ideal of democratic legitimacy. In the second part, the nature and qualities of Citizens’ Dialogues held in Ireland are examined with reference to this framework. The main argument raised in this study is that Citizens’ Dialogues are of crucial importance for overcoming the democracy deficit in the EU and strengthening its democratic legitimacy, but there is still room for improvement.

A Comparative Analysis between the New Great Power Competition and the Cold War: Quo Imus?

Yeni Küresel Güç Mücadelesi ile Soğuk Savaş Arasında Karşılaştırmalı Bir Analiz: Nereye Gidiyoruz?

Fatih AKGÜL*

* Dr., Colonel, Supreme Headquarters of Allied Powers Europe (SHAPE), NATO, Belgium.

E-mail: stratejist99@yahoo.com.tr

 ORCID: orcid.org/0000-0001-9861-9378

Abstract

Although international system and polarity are always favorite subjects in international relations studies, following the emergence of a power competition between the US and China, they have been discussed more widely. This competition also has triggered an important debate, since some have predicted continuity of the multipolar system while others have predicted a new Cold War, which are quite different structures and imply very different reflections to the international community. This article proposes a comparative analysis between the Cold War and current power competition with their actors, structure, and content to assess the change in the international orders and the system. The article concludes that although the actors with their potentials and rivalry present some level of similarity with the Cold War, they don't have enough political power and motivation to manage international affairs, nor have they enough control over the system. More importantly, there are other significant differences in the conditions and content of competition. Therefore, it is hard to predict a bipolar world in the near future since there is no significant change in international orders. However, the article also acknowledges that a Cold War like polarization is still possible under some conditions. The more the US and China polarize the more its negative effects on global trade and collective security will be felt by the international community and these effects will be indicative of how the international orders change and transform the system.

Key Words: Great power competition; new Cold War; polarity; the US; China.

Öz

Uluslararası sistem ve kutupluluk konuları uluslararası ilişkiler çalışmalarında her zaman ayrıcalıklı bir konuma sahip olsa da ABD ve Çin arasında beliren yeni güç mücadelesinden sonra daha fazla tartışılır olmuşlardır. Bu mücadele aynı zamanda büyük bir görüş ayrılığına da işaret etmektedir, çünkü bazıları bu mücadelenin çok kutuplu sistemin devamını, bazıları ise yeni bir Soğuk Savaş'la sonuçlanacağını öngörmektedir ki bunlar birbirinden oldukça farklı yapılarıdır ve uluslararası topluma yansımaları da bir o kadar farklı olacaktır. Bu makale, uluslararası düzenlerde ve sistemdeki değişimi değerlendirmek amacıyla Soğuk Savaş'la yeni güç mücadelesi arasında aktörler, yapı ve içerik açılarından karşılaştırmalı bir analiz sunmaktadır. Makale; aktörlerin, kapasiteleri ve rekabetleri bakımından Soğuk Savaş dönemindeki mücadeleye bir derece benzerlik gösterebilir de uluslararası meseleleri yönetme ve sistemi etkileme konularında yeterli politik güç ve motivasyona sahip olmadıklarını iddia etmektedir. Daha da önemlisi, şartlar ve içerik bakımından da büyük farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla, yakın gelecekte çift kutuplu bir dünya öngörmek zordur. Bununla birlikte makale, bu güç mücadelesinin belli koşullar gerçekleştiği takdirde Soğuk Savaş benzeri bir kutuplaşmayla sonuçlanabileceğini de kabul etmektedir. ABD ve Çin ne kadar kutuplaşırsa küresel ticaret ve müşterek güvenliği olumsuz etkileri uluslararası toplum tarafından o kadar fazla hissedilecektir ve bu etkiler uluslararası düzenlerin nasıl değişeceği ve sistemi neye dönüştüreceği konusunda belirleyici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küresel Güç Mücadelesi; yeni Soğuk Savaş; kutupluluk; ABD; Çin.

To Cite This Article/ Bu Makaleye Atıf İçin: Akgül, F. (2021), A Comparative Analysis between the New Great Power Competition and the Cold War: Quo Imus? , Journal of Diplomatic Research, 3(2), 24-38

Introduction

Despite their weakness on prediction of exactly when and in what circumstances it happens, change in the structure of the international system and polarity discussions are among the most attractive and debated subjects of international relations theories. For an interesting example, although everybody agrees that the international system was bipolar between 1947 and 1991, then it turned to unipolarity, the current status and transition date are highly controversial, even almost every year an academic study has asserted that ‘the international system has transformed’ since 1993 (i.e. Layne, 1993; Ikenberry, 2018). For instance, Huntington (1999) suggested that after the unipolar moment the world became ‘unimultipolar’, which implies a hybrid system consisted one superpower and several major powers both competing and cooperating simultaneously in different areas. One decade later, Haass (2008) asserted that the world became ‘non-polar’, which implies the involvement of several distinct poles or power centers in different patterns. Both works received considerable academic attention and support. One decade later, following the emergence of a power competition between the US and China, multipolarity has had more acceptance, however, this time with a prediction of a new Cold War, namely bipolarity.

In this context, as soon as the US strategic documents declared the beginning of new power competition, because of Chinese and Russian efforts to change the current international order (U.S. Department of Defense [DOD], 2018a; The White House, 2017), some American scholars and pundits have predicted that this competition will likely to end up with a new Cold War (Allison, 2017; Kaplan, 2018; Financial Times New Cold War Serial, 2020). These predictions also have repercussions from outside of the US. For example, a new Eurasian pole is asserted to have been built as an alternative geo-economic and political power center to the West (Diesen, 2018; Macaes, 2018). Similarly, the big power competition in Eurasia is predicted to bring a new bipolar international system in which “Greater Eurasia”, led by China and Russia, is deemed to represent a non-Western geostrategic and economic pole, while the “Greater America” represents the other pole (Karaganov, 2018).

Finally, the subject has been brought to official platforms. While UN Secretary General warned all members to avoid a new Cold War (Guterres, 2020), NATO Secretary General declared that there would not be a Cold War, but the Alliance needed to adapt to new security challenges posed by China (Stoltenberg, 2021).

It is obvious that whether this competition between the US and China may trigger a system change to bipolarity is an important debate, because multipolarity and bipolarity present quite different implications for the international community. Therefore, to contribute to this discussion, this article will examine and discuss the competition between the US, China, and partly Russia by comparing it with the Cold War to assess the possibility of a new bipolar international system. In other words, the article will try to provide an assessment by comparing the past and the present to estimate the future. Within this framework, firstly, basic features of international orders, bipolarity, as well as their theoretical relationship will be visited. Then, a short background of the current power competition will be presented. In the third part, new actors, the current structure, and the content of the current competition will be compared with the bipolar international system. In the final part, similarities and distinctions between the Cold War and new great power competition and the trend will be assessed, and the future implications will be presented.

INTERNATIONAL ORDERS, POLARITY DISCUSSIONS AND THEIR THEORETICAL RELATIONSHIP

Polarity is a longstanding analytical framework to describe the structure of the international system by counting the numbers of great powers and alliances in it. For example, as one of the earliest applications of system approach to international relations theory, Morton Kaplan (1957:21-53) describes the international system as “an analytical entity for explaining the behavior of international actors and the regulative, integrative and disintegrative consequences of their policies”; then he proposes six different types, based on actors: the balance of power system, the loose bipolar system, the tight bipolar system, the universal system, the hierarchical system, the unit veto system. Later, a triple classification, consisting of unipolarity, bipolarity, and multipolarity, has gained acceptance and a large literature has established on it.

However, the vagueness of systemic change and transition has remained problematic, since polarity implies an unclear threshold value of the distribution of power and influence of the states within the system. Therefore, polarity theories have often suffered from similar analytical problems such as 'blunt measure of power', low predictability of systemic changes, and missing 'the interactions between the structure and agency' (Brooks & Wohlforth, 2015/2016:11-13).

On the other hand, the concept of international orders has come into use in the system and polarity discussions partially to encounter these problems with an analytical subunit between the system and agency. In this context, orders are generally seen as the main components of the global or international political system, while an 'order' is defined as "an organized group of international institutions" to help govern interactions among states (Mearsheimer, 2019:9). Norms and rules can be added to institutions in this definition (Johnston, 2019:13). Similar to international systems, orders also vary. Depending on the scope of membership, orders either can be 'international' or 'global', which means access to every state, or 'bounded' or 'regional', which infers limited membership. Secondly, depending on coverage, formality, and peremptoriness, orders can be either 'thin', which refers to rudimentary rules and institutions to achieve limited cooperation, or 'thick', which points to a dense set of agreements or commitments to achieve a higher level of cooperation or integration (Ikenberry, 2018:11-12). Thirdly, orders are also classified based on their aims and functions such as military, economic, environmental, or security.

However, neo-realists alter from neo-liberal approaches at some points on the classification and explanation of international orders. For example, Mearsheimer (2019:13-15) adds an ideological classification, which contains agnostic or ideological (i.e. liberal internationalist) orders, only peculiar to the unipolar international systems, and realist orders for bipolar or multipolar systems, which imply fierce competition with other orders within the system.

More importantly, in any realist classification, orders are generally accepted to be created and managed by great powers, thus they reflect the dominant power's interests and normative preferences (Johnston, 2019:13-15). Particularly bounded or regional orders are seen as a tool to compete with other great powers and orders (Mearsheimer, 2019:12-17). Likewise, since polarity is a reflection of the distribution of power across states in the international system, these orders are often directly associated with polarity (Johnston, 2019:27), within the dominant power's norms and institutions. Thus, a theoretical link can be established between polarity and orders in the international system. Simply, competing orders create poles and shape the system. When the balance of power and actors change orders change, and when orders change, the international system changes either suddenly or gradually. Accordingly, a more accurate estimation of systemic change might be possible by tracking the change in the orders.

In this context, after successfully anticipating that China would rise and become a challenge to the US since 2001, Mearsheimer (2019) applies to 'orders' in his recent work to explain why the current liberal order has failed and how the international system will change after it. Briefly, he examines the changes in the international orders and concludes that the new great power competition will create two thick and bounded orders, led by the US and China, which will wage military and economic competition each other while promoting cooperation among members (Mearsheimer, 2019:44). As a matter of fact, this prediction also infers 'a new Cold War' in terms of 'orders' since the 'former' Cold War similarly contained one thin international order and two thick and bounded orders, led by the US and the Soviet Union (Ikenberry, 2018:10; Mearsheimer, 2019:18). At this point, if the world is predicted to head towards a new Cold War era, a good level of similarity should be expected between the great power competition in the Cold War and the current one.

Similarly, since orders also reflect the great power competition and hint at change of the system, one can consider that comparing different variables such as actors, structure, and content might also provide useful data to assess the probability of a systemic change. Therefore, this article conduct a comparative analysis between the basic structural features of the bipolar system and the current power competition. As the first step of this comparison, we need to set forth the basic characteristics of a bipolar international system regarding actors, structure, and content.

Actors

A bipolar international system consists of two dominant superpowers, which are almost equal to each other but significantly superior to the rest of the states. (Mearsheimer, 2001) Moreover, these superpowers are supposed to have a good level of combination in national strength, which refers to a preponderance in political, economic, and military powers as well as other strength components such as territory, population, resources, and technology (Waltz, 1979:131). Shortly, two leading superpowers must score quite better at the whole national power elements than the rest of the world. Indeed, after the Second World War, both the US and the Soviet Union emerged as the only victorious superpowers among other wartorn countries, with enough power, resource, contesting ideology, and willingness to compose a pole.

The second important indicator for a superpower is its ability and willingness to manage international affairs and to solve crises. In other words, two superpowers in a bipolar system should be able to manage, influence, control, and direct the world or regional affairs at a considerable level (Waltz, 1979:205). This ability and willingness are also called “prestige” from a social context, as a term to answer who, to what extent, and how will govern (i.e. by means of coercive power or legitimacy) the international system (Gilpin, 1981:197-209). As seen in the Cold War, both the US and the Soviet Union had “sufficient motivation to keep global affairs under their scrutiny”, and, accordingly, they had “taken the fate of many others as being their concern” (Waltz,1979:205).

Thus, they had tried either to control all destabilizing changes or to absorb the negative effects by insulating their pole members to some extent (Waltz, 1979:209).

Structure

Bipolar international systems are classified differently such as loose and tight (i.e. Kaplan, 1957:39) or balanced and unbalanced (i.e. Mearsheimer, 2001). However, any bipolar international system contains only two thick and bounded alliance orders, whose leaders are capable of acting on a world scale without being challenged by a third party. Hence, there are no other peripheral or equal centers to affect world politics other than two competing poles (Waltz, 1979:168-171). After the Second World War, the US established an integrated alliance structure with the Bretton Woods system in economic terms and NATO in security terms, while the Soviet Union countered them with the Council for Mutual Economic Assistance (COMECON) and the Warsaw Treaty Organization. Thus two blocs or poles were established as the main basis of international relations. More importantly, most of the other states needed to be members of these poles, which provide more or less collective security and economic cooperation, albeit a limited and less effective non-alignment bloc also emerged later.

Content

An intensive and extensive rivalry between two poles is an important characteristic of the bipolar system. Unlike to multipolar international order, in which ‘who is a danger to whom’ is often unclear, the danger in a bipolar world is obvious, and two superpowers have to deal with every issue which might endanger the status quo or upset the power balance. That is why, not only all conflicts in different geographies but also a wide range of changes from military innovation to economic growth and technological developments can be subjects of this competition, which makes it both intensive and extensive (Waltz, 1979:171). In the Cold War, any conflict or change that may unbalance the existing equilibrium had easily become the concern for the main preservers of the balance. Thus, the US and the Soviet Union competed intensively in every shape of life, from nuclear weapons and outer space to Olympic Games, from science to ideology and normative values.

Low interdependency and low instability are other characteristics of bipolar international system. Great powers in a bipolar world are less dependent on any other political and military support, especially in crises or wars. They are generally free to design strategies based on their interest in the power balance (Waltz, 1979:168-171). Therefore, crises, which might affect the balance, were either solved or frozen by two superpowers in the Cold War, and this policy made threat perception and predictability relatively easier.

BACKGROUND OF THE CURRENT POWER COMPETITION

The United States is described as the only great power in world history that has had the luxury of not having aggressive or more powerful neighbors in its continent. The geographic location of the US provides a significant level of security, flexibility in international relations, unrestricted development, and wealthy resources (Miller, 2013). However, this location also implies at least one geopolitical disadvantage. Being too far from the other half of the earth never guarantees that the US does not have to care about the rest, especially about Eurasia as the most potent competitor to America. For this reason, preventing any anti-American power from controlling or dominating all Eurasia itself, characterizes one of the main goals of American grand strategy since the First World War. To achieve this aim, the US has preferred and tried to keep Eurasia divided among as many different powers as possible (Brzezinski, 1997:148-150).

In this context, after the Second World War, firstly, the US created an integrated alliance structure with the Bretton Woods system to cooperate with allied powers, and with NATO to contain the Soviet Union. Secondly, it has developed bilateral relationships in Asia-Pacific, which is also called 'the hub and spokes alliances', with different concepts such as the balance of power, countering, or containing hostile configurations (Richey, 2019:276). COMECON and the Warsaw Pact dissolved in 1991.

However, NATO succeeded in not only avoiding a new world war but also containing and preventing the Soviet Union from dominating all Eurasia in the Cold War. After the Cold War, NATO has expanded from Eastern Europe to Balkans until it reaches the Russian borders. Similarly, NATO's Partnership for Peace program has produced a lot of new partners, from the former Warsaw Pact in Europe to third-world countries in Asia.

Following the Cold War, the US replaced its containment strategy with engagement, which aimed at supporting Russia and China to cooperate with the US-led economic order for their transformation into liberal democracies. This support contributed much especially to China's economic rise in the 2000s, albeit did not achieve transformation and finally undermined the unipolar international system (Mearsheimer, 2019:24-26). In turn, the Chinese rise has caused the US to proceed with a reorientation strategy to preserve the existing power balance in Asia since the mid-2000s. This new strategy has aimed to check China by increasing the military capabilities and interoperability of regional allies and by isolating China to weaken it both diplomatically and economically (Silove, 2016:46-53). On the other hand, NATO expansion has caused Russia to annex Crimea and Donbas Regions of Ukraine, which brought a severe crisis in Europe. Concordantly, the successive political and economic sanctions have changed Russia's geopolitical posture fundamentally and caused Russia to prefer China as a security and trade partner, instead of the EU (Lukin, 2020; Trenin, 2019).

Meanwhile, some other events in world politics have also contributed to the shift in power balance against the US and the West. Firstly, non-Western countries have shown a remarkable strategic rise while the global dominance of the West has relatively declined in the last decade (Munich Security Conference Report, 2020). 'Hyperglobalization', which replaced the Bretton Woods system with unrestricted trade and investment, caused major economic problems in the West and undermined the legitimacy of liberal international order as the sole ideology (Mearsheimer, 2019:39-40).

Particularly, the economic and financial crisis of 2008 further reduced the relative power of the US in the international system (Ikenberry, 2018:20). On the other hand, China has shown a remarkable rise while Russia has resurged with its energy revenues and newly developed military technologies, in so much that the US supremacy over military technologies is asserted to be ended in some areas (i.e. BBC News, 2019). Even some US military systems have become dependent on China for software, electronic components, and rare elements (O'Rourke, 2020:10-13).

Lastly, it is asserted that the US and NATO have failed to manage the recent crisis such as Afghanistan, Iraq, Libya, Syria, and Crimea, which have opened rooms for maneuver to Russia, Iran, and newly to China (Mearsheimer, 2019:28-29; Ashford, 2018:127-148; Quero, 2020:86-104). In the same vein, mixing policies are asserted to have been followed by the US Governments in the last decade. For example, the recent US Foreign Policy has been criticized for being discretionary and hypocritical since the US has supported simultaneously both democracies and authoritarian regimes in the Middle East, and, intervened in Libya, but not Syria in very similar cases (Miller, 2013; Matisek, 2017:25). These foreign policy choices have also brought new security problems such as irregular migration to Europe, failed states, extremism, and foreign terrorist fighters, which divide NATO allies and passivize its coordinated efforts. Finally, China and Russia have been predicted to cooperate against the US and its allies to force them to evacuate from some parts of Eurasia and assessed as the main challenges to the current international order (U.S. DOD, 2018a:27; Office of the Director of US National Intelligence Council, 2017:35). Hence, these factors led the US to change its security focus from counter-terrorism to great power competition, to revise its strategical documents, and to take several steps accordingly.

In this context, following the Crimea Crisis, the US has increased its force deployment in Europe while NATO has started another transformation to counter the recent Russian threat.

In the same way, some Russian tactics have been defined as 'hybrid war', and the US and the EU have started cooperation on cyber defense, military mobility, and maritime security. (The North Atlantic Council, 2014). Later on, because of China's expansion policy in the East China Sea, its growing military footprint and intimidating policies to its neighbors, as well as its ambitious projects such as Belt and Road Initiative (BRI), which covers 160 countries from Asia, Africa, and Europe with infrastructure for intercontinental transportation and trade, the US has decided to strengthen its military presence in the Indo-Pacific Region and to fortify regional alliance (O'Rourke, 2020:6-8). Similar to Russia, the US has also started to impose some restrictions and sanctions to enhance its competitiveness with China on trade and technology (U.S. DOD, 2018b). For example, the US investigated China's innovation and intellectual property policies, and then 44 global Chinese entities, including Huawei and ZTE, were placed on the restriction list in 2018 (Wu, 2020:105-109). Similarly, the US has started imposing tariffs on more than US\$ 360 billion of Chinese products, and immediately China has retaliated with tariffs on around US\$ 110 billion of US goods. (BBC News, 2020). When bilateral restrictions have been extended, and the US has started pressing on third parties, who continue technology cooperation and trade with China and Russia, the competition between the US and China has become a global concern and brought out the discussion of a new Cold War.

COMPARISON AND ASSESSMENT

In the first part, three basic and interrelated features of a bipolar system are presented regarding actors, structure, and content. These are preponderant power of pole leaders, and their capacity and motivation to manage international affairs and crises at the world level, two dominant power centers with no periphery, as well as intensive and extensive competition between these centers, with less dependency and unpredictability. In this part, a simple comparison will be presented in the same order.

Actors

Firstly, a simple comparison of the national power elements of the two nominees might help us to assess whether the US and China have enough capacity or potential to create a pole. In terms of economy, World Bank (2020) nominal Gross Domestic Product (GDP) data show that the US, with \$20.93 billion revenue, and China, with \$14.72 billion revenue, are close to each other but far larger than the third largest economy-Japan, which has \$5.064 billion. These countries are followed by Germany, the UK, India, France, Italy, Canada, and South Korea. As to military power, by looking at military spending of the top ten countries, the US and China are again seemed far ahead of the rest in terms of military budget and defense potential. According to an estimation of the Swedish Institute of International Peace (SIPRI, 2020), the U.S. spent \$778 billion and China \$252 billion on their military in 2020, followed by India at \$72.9 billion, Russia at \$61.7 billion, the UK at \$59.2 billion, Saudi Arabia at \$57.5 billion, Germany at \$52.8 billion, France at \$52.7 billion, Japan at \$49.1 billion and South Korea at \$45.7 billion. Except for Russia, a similar ranking goes for existing military strength as well. According to the Global Fire power ranking (2021), which analyze more than 50 individual factors, the top three are the US, Russia, and China, whose index score are very close to each other but considerably ahead of the followers, India, Japan, France, the UK, Germany, Brazil, and Pakistan respectively.

Concerning science and technology, they are also leading and competing countries. For example, the US and China are the biggest spenders for research and development and have the biggest share in global patent applications on innovative technologies, manufacturing, and trade in high-tech industries (Wu, 2020:106-107; Zhao, 2021:13-14). Lastly, in terms of geography and population, the US and China have enough potential to be nominated as superpowers as well.

China is the most populated country in the world with 1,402,112,000 people while the US has 329,484,000 people as the third biggest after India. Similarly, China is the third largest country after Russia and Canada, followed by the US with almost equal square kilometers. This quick comparison shows that while the US is still far ahead of almost all instruments as a superpower, China is an emerging potential superpower, although it still needs Russia and India to balance the US militarily.

As to the comparison of their political powers, their prestige as well as their ability and motivation to manage international affairs with the Cold War actors, today, this issue is more complicated and controversial. Firstly, although the US and China have well-organized and stable political systems, and both are key members of international institutions such as the UN Security Council and the World Trade Organization (WTO), their impact and control on other members are more limited than the US and the Soviet Union had in the Cold War. Their ability to solve global crises can be questioned as well. For example, as seen in decades-long conflict areas such as Afghanistan, Iraq, Syria, Myanmar, neither side took responsibility nor initiated collective efforts. Regarding non-traditional security issues such as global climate change, refugee flow, organized crime, and global pandemic the same situation has been seen. For example, despite the hope of global solidarity, the COVID-19 pandemic has sharpened the competition and polarization, since the US and China recriminated each other and supported only their congeners.

The motivation or willingness of these two superpowers to manage international affairs presents a similar case. In the US, whether the US to continue dealing with the overall world with insufficient resources or to choose a strategic retrenchment is a major debate (Montgomery, 2020:169-170). On the other hand, China seems quite reluctant to be nominated as an alternative leader, instead, it wants to continue quietly to make partners for its economic rise (Zhao, 2021:4).

Conversely, multipolarity has been longed for years by China and mentioned in its strategic documents (Johnston, 2019: 31). In the same vein, Xi Jinping criticized the US several times for its 'Cold War mentality' and declared that China did not want bipolarity (i.e. Jinping, 2021). In this sense, it is hard to predict a new Cold War unless China bids for superpower status and openly challenges the US, even if it doubles the US in national power instruments.

Structure

As mentioned in the previous parts, there was one thin international order under the UN umbrella and two thick and bounded orders in the Cold War, but the Communist bloc disappeared while the Western orders globalized. Bretton Woods system was replaced with contemporary global institutions such as the International Monetary Fund, the World Bank Group, and the WTO. China and Russia are active members and supporters of this economic order. Similarly, both also support the constructive order as permanent members of the UN Security Council and other UN organizations, simply because they have benefited from them (Johnston, 2019:19-20). Although China is suspected to offer alternative institutions such as Asian Infrastructure Investment Bank and BRI, and less demanding normative values such as 'peaceful co-existence' (Richey, 2019:287; Quero, 2020), for the time being, they are still too new to create a competing order.

Western orders still exist but are not at the core of the current system anymore (Ikenberry, 2018:19). After the Cold War, the EU has appeared as a thick and bounded order and became an economic superpower together, but in political and security matters their members sometimes act individually and oppose each other, as was seen in NATO's Libya intervention (Biscop, 2019:16). Therefore, the EU does not present a competing order by itself either. Similarly, the Commonwealth of the Independent States, the Shanghai Cooperation Organization, and other institutions in Asia are relatively ineffective, because their members have different political priorities. On the other hand, NATO remained as the only collective security organization, albeit thinner than it was in the Cold War, and China and Russia are quite opposed to it, but they don't try to counter it with a new security organization. In short, it is hard to identify or predict only two competing blocs in world politics, since the polarity

between the US and China has not seemed to diffuse the international system yet.

Content

Regarding the content of the current system, unlike the description of the bipolar international system, today's world is usually depicted with a high level of 'interdependency', the vagueness of threats, and multiplicity in not only power centers but also in dependencies, which makes the world less predictable and less stable (Shea, 2019:20-21). For example, China trades with three fourth of the World, including the US. Even after bilateral restrictions, China is the third biggest trade partner of the US (Office of the US Trade Representative, 2021). On the other side of the coin, despite trade sanctions, Russia is still the biggest gas provider to the EU. Likewise, Russia sells advanced weapons to China, India, and Vietnam although 'four of them' have border disputes with each other (Zhao, 2021:6). These examples show that actors in the contemporary world are more independent and power centers are more dispersed than the Cold War period.

There is also no ideological rivalry like the Cold War. On the one hand, China and Russia do not have pre-conditions for trade or cooperation, nor is there an open ideological pressure or regime imposition (Shea, 2019:21; Zhao, 2021:3). On the other hand, the US is hovering between two competing ideologies: to continue spreading liberal democracy and defending normative values in its foreign policy, as was the case in unipolarity (Ikenberry, 2018), or giving them secondary importance in strategic alignments, as was the case in the Cold War (Mearsheimer, 2019:32). Within the same scope, whether the Chinese state-led-capitalist model is as competitive as the liberal model or a dead-end is another debate. These controversies between the liberalists and realists actually reflect the slow transition in the structure of the international system, as well as the confusion within the US.

Threat perceptions and state strategies are complicated as well. In the Cold War, both superpowers applied unconventional or political warfare tactics such as covert operations, supporting friendly underground resistance, and black psychological campaigns (Kennan, 1948). However, as new terms to define some Russian and Chinese activities, 'hybrid war' tactics and 'gray zone activities' are slightly different than them. In this context, cyber-attacks, geographical expansion, indirect military interventions,

meddling elections, technology theft, monopolization on key resources and sub-structures, and bribery are combined in these methods. They are also implemented by so-called 'non-governmental' actors such as individuals or private companies, thus they are non-attributable and outside the scope of international law. China and Russia are suspected to apply these hybrid tactics and gray zone activities as leverage in the power competition, since they are asymmetric, technology-intensive, gradualist, and clandestine, but always under the threshold of a military response (Akgul, 2021). These new methods also blur threat perception and deterrence. For example, traditional methods and the conventional US deterrence model which relies on threatening with overwhelming force or military superiority are asserted to get less valid against them. Since there might never be a reason good enough to use this massive force (Matissek, 2017:3).

In an overall assessment, although actors are partly alike, changing dynamics in the orders, structure, and content of the current system do not indicate any transition to bipolarity, thus it is highly unlikely a new Cold War in the near future. However, there is still a possibility of emerging two competing blocs within the multipolar system as described by Waltz (1979:98). In order for a wider polarization in new alliance configurations, we can set at least two requirements: for China to create a new bounded order with Russia, India, and like-minded Asian states, and for the US to convince the EU and other traditional allies in the Asia-Pacific for a competing bloc. Whereas China-India relations indicate an open rivalry, China-Russia relations have been developing since the Crimea crisis. Therefore, the last part will assess this trend and the potential of deeper Sino-Russian cooperation and then the relations within the West together to assess the probability of two competing blocs.

Trend

The first requirement for the emergence of a competing Eastern or Asian pole is deeper Sino-Russian alliance, which may pave the way for a competing order against the US. On the one hand, it is asserted that some US policymakers assume China-Russia differences are deep enough to block any influential anti-US bloc. Likewise, Russia is assumed to have a Western identity and projection over the EU and never wants to become a tributary or secondary power

in Asia (Trenin, 2019). Some academic works also present that the US will remain the only superpower in the next decades since China has a very long path to catch up with the US both technologically and militarily (i.e. Brooks & Wohlforth, 2015/2016; Gilli & Gilli, 2018/2019). On the other hand, China and Russia confirm that their bilateral relationship is experiencing its 'golden age', in which the highest level of mutual trust and cooperation has been achieved (The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2019:45). This issue also implies a significant difference from the previous Cold War conditions, as let alone being antagonists, two rival powers are increasing their 'strategic partnership' in different fields.

In this context, except for 2014, bilateral trade between China and Russia have increased every year and reached from US\$ 39 billion in 2009 to 105 billion in 2020 (Statista, 2021). Following the energy and arm trade agreements in the last decade, China has become Russia's top trading partner. Likewise, China became the first foreign buyer of Russian Su-35 aircraft as well as the S-400 surface-to-air missile system. China sees Russia as the main source for its military technology modernization and cooperates on programs such as developing heavy-lift helicopters, diesel-electric submarines, and creating joint production facilities (U.S. DOD, 2018b:15).

Concordantly, their joint military training and diplomatic coordination have increased. For example, China participated in the Vostok military exercise with thousands of troops and vehicles for the first time in 2018, which was the largest of Russia since 1981. Likewise, they have expressed solidarity when Russia was imposed economic sanctions after Crimea Intervention, and when China received an opposite decision from the International Court of Justice regarding its expansion in the South China Sea (Lukin, 2020). Furthermore, they have been acting harmoniously in the UN Security Council regarding Syria and other security issues.

Briefly, China and Russia have the same aim and employ similar strategies and tools, while their powers are generally asymmetrical. For example, Russia has a declining population and economy but also has wealthy energy resources and a relatively strong army being modernized with high-tech equipment. China is on the opposite side of these strengths and weaknesses. It is a fact that even if the sum of their power indicators is below those of the US, they can pose a bigger threat together, and this asymmetry in power and tools

can be used complementarily against the US in the power competition. In terms of constructing a new pole or bloc, they are again complimentary since China offers economic alliance and an alternative model to the developing countries while Russia provides political alliance, nuclear deterrence, and military technology alternative to the West. Nevertheless, it is still early to predict a Eurasian bloc, since all of these examples imply that they are trying to make the world 'multipolar', not 'bipolar', while they don't have new institutions and formal mechanisms towards a competing order.

On the other side of the coin, inter-state relations within the West are worth examining as a potential second bloc. Notably, unlike the previous Cold War, the Western world seems less willing to support the US in its competition. For example, the EU countries, the UK, Japan, and Australia are asserted to have serious concern over the US-China confrontation and do not want to be forced into a 'binary choice' between their main security partner and their top trade partner (Richey, 2019:284-285; Wu, 2020:110-111). Similarly, it is asserted that although Chinese economic expansion has increased concern on Pacific and ASEAN countries they also have deep anxieties about US credibility and capability to counter China (Zhao, 2021:7). Likewise, when the US tried to isolate the Chinese Huawei Company or started pressing its allies to reject BRI-related projects some Western allies such as the UK, France, Germany, and Italy pushed back these efforts with economic considerations (Wu, 2020:110-111; Zhao, 2021:3-8).

What is more, the US, the EU, and other regional powers have different perceptions and priorities regarding China and Russia. While Russia is acknowledged as a near threat, China is believed both as a risk for its military and technological expansion and an opportunity for trade and cooperation in the EU countries (Biscop, 2019:16-17; Munich Security Conference Report, 2020). In the same vein, the aforementioned conflicts in the Middle East and North Africa, which caused refugee flow, failed states, extremism, and terrorism strike more badly the countries of the region and the EU, and diverge them from the US' threat perception of China. These crises also have helped Russia to become stronger in the Mediterranean and the Black Sea and China to offer new insights to conflict regions 'every day' (Quero, 2020). In other words, ongoing conflicts are serving more to the interests of China and Russia, while dividing the Western world, weakening NATO, and

harming US popularity in the region.

As a specific example, Turkey was an integral part of the containment strategy against the Soviet Union in the Cold War. Also, it has a long historical rivalry with China and Russia. However, since the beginning of the Syrian civil war, Turkey has drifted apart from the US, and the course of events has been forcing Turkey to cooperate more with Russia. US relations with Iran and the Arab States and China's 'pocking of these holes' present similar cases. In short, the West is less unified and the US has fewer allies than it had during the Cold War. Nevertheless, China has already become a subject in NATO discussions as a challenge to global security, and newer reports seem clearer about the Chinese threat and its hybrid tools in gray zones. (i.e. NATO 2030 Report, 2020) Therefore, if these regional conflicts can be lessened with political solutions and NATO decides to contain China in its new strategic concept this overall posture still can change.

CONCLUSION

Consequentially, this simple comparison indicates that although the potential of actors and their rivalry present some level of similarity, there are significant differences in the conditions and content of competition. Firstly, albeit the US and China have sufficient material capacity, they don't have enough political power and motivation to manage international affairs, nor have they enough control over the system. More importantly, the international community does not want bipolarity, the West is not unified, and there are a lot of new variables such as interdependency, the vagueness of threats, a high level of trade, and globalization. The current international system presents one remaining thin and international order and two bounded but thin orders on the Western side, while there is not an effective order on the Eastern side. There is also no shift in China's and Russia's overall posture in key international organizations, and there is no evidence of military bipolarity attempts to foresee a structural change. Therefore it is hard to predict a bipolar world soon by looking at the international orders. More broadly, there might never be a Cold War again, since states are too interconnected and independent while the changing dynamics are too complex and complicated to describe the system only with orders and competing poles. Unlike what Mearsheimer predicts, it is not easy to compete

militarily in hostile configurations while enormously trading and cooperating in other fields.

However, this article also acknowledged that this great power competition might end up with a new Cold War-like polarization within the multipolar system and might have implications for third parties. The emergence of two competing blocs is still possible under three conditions or developments, which might be indicative to shape this trend: if NATO fully covers China as a new threat in its future strategic concept, if Sino-Russian strategic cooperation or entente becomes a formal military alliance with treaties and creates a competing order, and if current polarization between the US and China diffuses more to the economic order and affects global trade significantly.

Therefore, the more the US and China polarize the more negative effects of this competition on global trade and collective efforts to solve global problems will be felt by the international community and this trend will be indicative of the direction of any system change.

Another conclusion can be drawn from the state strategies. The article shows that China and Russia do not intent to replace the whole international orders but to replace the current leader or dominant powers. Similarly, they don't involve in an arms race with the US as was the case in the Cold War, instead, they prefer varied hybrid and gray zone methods, which are confusing and deceiving, to hide their balancing strategies. Even if the current power indicators show the US' superiority, they also imply that gaps are closing, and time is working against the US, partly thanks to rivals' gradualist hybrid and gray zone activities. Therefore, a Cold War-like polarization might even be a desirable scenario for the US unless being caught unprepared. If the international system turns into bipolarity, it is obvious that the US will need new methods, more allies, and a wider containment.

References

- Akgul, F. (2021). A comparison between the concepts of gray zone and hybrid war: what is new for international security? *The Journal of Security Strategies*, 17(38), 411-439, <https://doi.org/10.17752/guven-likstrj.964066>
- Allison, G. (2020). The newspheres of influences haring the globe with other great powers. *Foreign Affairs*, 99(2), 30-40.
- Ashford, E. (2018). Unbalanced: rethinking America's commitment to the Middle East. *Strategic Studies Quarterly*, 12(1), 127-148.
- BBC News. (2019, December 27). Russia deploys Avangard hypersonic misilse system. BBC News Online. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-europe-50927648>
- BBC News. (2020, January 16). A quick guide to the US-China trade war. BBC News Online. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/business-45899310>.
- Biscop, S. (2019). EU-U.S. consensus and NATO-EU cooperation. In Valasek, T. (Ed.) *New perspectives on shared security: NATO's next 70 years*. (pp. 15-18). Brussels, Carnegie Endowment for International Peace Publications.
- Brooks S. G. & Wohlforth, W. C. (2015/2016). The rise and fall of the great powers in the twenty-first century: China's rise and the fate of America's global position. *International Security*, 40(3), 7-53, https://doi.org/10.1162/ISEC_a_00225
- Brzezinski, Z. (1997). *The Grand chess board: American primacy and its geostrategic imperatives*. New York, NY: Basic Books.
- Diesen, G. (2018). *Russia's geoeconomics strategy of a Greater Eurasia*. London: Routledge.
- Financial Times. (2020, October 6). New cold war serial. Retrieved from <https://www.ft.com/content/4fda1b2c-48f5-42e0-9b87-58816adf2a78>
- Gilli A. & Gilli, M. (2018/2019). Why China has not caught up yet. *International Security*, 43(3), 141-189, https://doi.org/10.1162/ISEC_a_00337
- Gilpin, R. (1981). *War and Change in World Politics*. Cambridge University Press.
- Global Fire Power. (2021). 2021 Military Strength Ranking. Retrieved from <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php>.
- Guterres, A. (2020, September 22). Address to the opening of the general debate of the 75 th session of the General Assembly. UN Official Web Site. Retrieved from <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2020-09-22/address-the-opening-of-the-general-debate-of-the-75th-session-of-the-general-assembly>
- Haass, R.N. (2008). The age of non polarity: What will follow US dominance? *Foreign Affairs*, 87(3), 44-56.
- Huntington S. P. (1999). The lonely super power. *Foreign Affairs*, 78(2), 35-49.
- Ikenberry, G.J. (2018). The end of liberal international order?, *International Affairs*, 94:1, 7-23; <https://doi.org/10.1093/ia/iix241>
- Jinping, X. (2021, May 1). Speech at the virtual Davos Agenda event, CGTN, Retrieved from

<https://news.cgtn.com/news/2021-01-25/Full-text-Xi-Jinping-s-speech-at-the-virtual-Davos-Agenda-event->

<Xln4hwjO2Q/index.html>

Johnston, A. I. (2019). China in a world of orders: rethinking compliance and challenge in Beijing's international relations. *International Security*, 44(2), 9-60, https://doi.org.10.1162/ISEC_a_00360

Kaplan, M. A. (1957). *System and Process in International Politics*. New York: Wiley and Sons.

Kaplan, R. D. (2020, January 1). A new cold war has begun. *Foreign Policy*, Retrieved from <https://foreignpolicy.com/2019/01/07/a-new-cold-war-has-begun/>

Karaganov, S. (2018). The new Cold War and the emerging Greater Eurasia. *Journal of Eurasian Studies*, 9, 85-93.

Kennan, G.F. (1948, May 4). Policy Planning Staff Memorandum, National Archives, RG273, Records of the National Security Council, NSC 10/2, Retrieved from <http://academic.brooklyn.cuny.edu/history/johnson/65ciafounding3.htm>

Layne, C. (1993). "The unipolar illusion: Why new great powers will rise", *International Security*, 17(4), 5-51.

Lukin, A. (2020). The Russia-China entente and its future. *International Politics*, 58, 363-380, <https://doi.org.10.1057/s41311-020-00251-7>

Macaes, B. (2018). *The dawn of Eurasia: On the trail of the new world order*. New York: Penguin Random House.

Matissek, J.W. (2017). Shades of gray deterrence: Issues of fighting in the gray zone. *Journal of Strategic Security*, 10(3), 1-26, <http://doi.org/10.5038/1944-0472.10.3.1589>

Mearsheimer, J. J. (2001). *The tragedy of great power politics*. New York: W.W. Norton.

Mearsheimer, J.J. (2019). Bound to fail: the rise and fall of the liberal international order. *International Security*, 43(4), 7-50, https://doi.org.10.1162/ISEC_a_00342

Miller, A. D. (2013, April 16). How geography explains the United States. *Foreign Policy*, Retrieved from <https://foreignpolicy.com/2013/04/16/how-geography-explains-the-united-states/>

Montgomery, E. B. (2020) Primacy and punishment: US Grand strategy, maritime power, and military options to manage decline, *Security Studies*, 29:4, 769-796, <http://doi.org/10.1080/09636412.2020.1811463>

Munich Security Conference Report. (2020, February 14-16). 56th Munich Security Conference Web Site, Retrieved from <https://securityconference.org/en/msc-2020/speeches/>

NATO. (2020, November 25). NATO 2030: United for a New Era Analysis and Recommendations of the Reflection Group Appointed by the NATO Secretary General. Retrieved from https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-Reflection-Group-Final-Report-Union.pdf

North Atlantic Council. (2014, September 05). NATO Wales summit declaration. NATO, Retrieved from https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm

Office of the Director of US National Intelligence. (2017, January). *Global trends: paradox of progress*. National Intelligence Council, Washington, D.C.

- Office of the US Trade Representative. (2021). U.S.-China Trade Facts. Retrieved from <https://ustr.gov/countries-regions/china-mongolia-taiwan/peoples-republic-china>
- O'Rourke, R. (2020, August 25). Renewed great power competition: implications for defense-issues for Congress, Congressional Research Service, Report No.43838, Version 62, Retrieved from <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R43838>
- Quero, J. (2020). China's impact on the Middle East and North Africa's regional order: unfolding regional effects of challenging the global order. *Contemporary Arab Affairs*, 13(1), 86-110, <https://doi.org/10.1525/caa.2020.13.1.86>
- Richey, M. (2019). US-led alliances and contemporary international security disorder: comparative responses of the Transatlantic and Asia-Pacific alliance systems. *Journal of Asian Security and International Affairs*, 6(3), 275-98, <https://doi.org/10.1177/2347797019886690>
- Shea, J. (2019). NATO in the era of global complexity. In T. Valasek (Ed.) *New Perspectives on Shared Security: NATO's Next 70 Years*, (pp. 19-23). Brussels, Carnegie Endowment for International Peace Publications.
- Silove, N. (2016). The pivot before the pivot: U.S. strategy to preserve the power balance in Asia. *International Security*, 40(4), 45-88, https://doi.org/10.1162/ISEC_a_0023822-23
- Statista.(2021).Value of Russian trade in goods with China from 2007 to 2020. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/1003171/russia-value-of-trade-in-goods-with-china/>
- Stoltenberg, J.(2021,June14).Door step statement by NATO Secretary General Jens Stoltenberg ahead of the Brussels Summit. Retrieved from https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_184960.htm
- Swedish Institute of International Peace (SIPRI). (2021, April). Military Expenditure Database, Retrieved from <https://www.sipri.org/research/armament-and-disarmament/arms-and-military-expenditure/military-expenditure>
- The State Council Information Office of the People's Republic of China. (2019, July). *China's national defense in the new era*, 1st ed., ISBN 978-7-119-11925-0, Beijing, Foreign Languages Press, Retrieved from <http://english.www.gov.cn/archive/whitepaper>
- The White House. (2017, December). *National security strategy of the United States of America*. Washington, D.C.
- Trenin, D. (2019, May 05). China, Russia, and the United States contest a new world order. *East Asia Forum*, Retrieved from <https://www.eastasiaforum.org/2019/05/05/china-russia-and-the-united-states-contest-a-new-world-order/>
- U.S. Department of Defense. (2018a,January). *Summary of the 2018 national defense strategy of the United States of America: sharpening the American military's competitive edge*. Washington D.C.
- U.S. Department of Defense. (2018b, December). *Assessment on U.S. defense implications of China's expanding global access*. Washington D.C. Retrieved from <https://media.defense.gov/2019/Jan/14/2002079292/-1/-1/1/EXPANDING-GLOBAL-ACCESS-REPORT-FINAL.PDF>
- Waltz, K. N. (1979). *Theory of international politics*. Addison-Wesley Publishing Company.
- World Bank. (2020). GDP percapita (current US\$). Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>.

Wu,X.(2020). Technology, power, and uncontrolled great power strategic competition between China and the United States. *International Strategy Review*, 2, 99-119, <https://doi.org.10.1007/s42533-020-00040-0U.S>.

ZhaoS. (2021).The US China rivalry in the emerging bipolar World: Hostility, alignment, and powerbalance, *Journal of Contemporary China*, <https://doi:10.1080/10670564.2021.194573>

The Country Exposed To Regional Entrapment

After The Arab Spring: Yemen¹

Arap Baharı Sonrası Bölgesel Tuzağa Maruz Kalan Ülke: Yemen

Ahmet GÖKBEL*

* Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran University, Department of International Relations

E-mail: agokbel@gmail.com

 ORCID: orcid.org/0000-0001-8259-8808

Saeed Kamal Mohammed Ali WAKA**

** Kırşehir Ahi Evran University, Postgraduate Student

E-mail: saeedwaka450@gmail.com

 ORCID: orcid.org/0000-0001-7252-9307

Abstract

After the First World War, Yemen, which left the Ottoman Empire and declared its independence, witnessed a civil war between 1962 - 1968. A new civil war has been going on in the country since 2011. In the past Yemen, known as "happy Arabia" (Arabia Felix), where its people lived in prosperity and peace; today, continues to exist in chaos and far from these long-forgotten adjectives. The interventions of different states in Yemen, which is in a strategic geography that controls the Gulf of Aden, the Babülmandeb Strait, the Red Sea and the south of the Suez Canal, caused the country to have a fragile structure and the state administration to remain weak. Although the northern and southern regions of the country were united, the internal conflicts that came with the weakness of the government led the Houthis to capture Sana'a. Internal actors, who follow different agendas within themselves and play both political and social roles in Yemen, receive the support of external actors in line with their goals and interests in these wars. For instance, while Iran apparently resorts to soft power elements during these struggles, behind the scenes Iran resorts to hard power through the Houthis. On the other hand, Saudi Arabia, made an unprecedented move in the traditional foreign policy understanding in this power struggle and took its place on the stage by directly using the elements of hard power with the "Storm of Decisiveness" held in 2015. In this study, it is discussed that how external actors (United Arab Emirates, Saudi Arabia and Iran), which involved to Yemen's internal conflicts, change the course of conflicts and what effect they have on internal actors.

Keywords: Saudi Arabia, Iran, the UAE, The Arab Spring, Yemen.

Öz

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nden ayrılıp bağımsızlığını ilan eden Yemen, 1962-1968 yılları arasında bir iç savaşa sahne olmuştur. Ülkede 2011'den itibaren devam eden yeni bir iç savaş yaşanmaktadır. Geçmişte halkın refah ve huzur içinde yaşadığı, "mutlu Arabistan" (Arabia Felix) olarak anılan Yemen, günümüzde bu sıfatlardan çok uzak, kaos içinde varlığını sürdürmektedir. Aden Körfezi'ni, Babülmandeb Boğazı'nı, Kızıldeniz'i ve Süveyş Kanalı'nın güneyini kontrol eden stratejik bir coğrafyada bulunan Yemen'e farklı devletlerin kendi çıkarları için yapmış oldukları müdahaleler, ülkenin kırılgan bir yapıya sahip olmasına ve devlet yönetiminin zayıf kalmasına sebep olmuştur. Her ne kadar ülkenin kuzey ve güney bölgeleri birleşmiş olsa da hükümet zayıflığı ile gelen iç çatışmalar Husiler'in Sana'ya ele geçirmesine yol açmıştır. Yemen'de kendi içinde farklı gündemler takip eden ve gerek siyasi gerekse toplumsal rol oynayan iç aktörler, bu savaşlarda hedef ve çıkar ortaklığı doğrultusunda dış aktörlerin desteğini almaktadırlar. Örneğin, İran bu mücadeleler sırasında görünürde yumuşak güç unsurlarına başvururken, perde gerisinden Husiler vasıtasıyla sert güce başvurmaktadır. Suudi Arabistan ise bu güç mücadelesinde geleneksel dış politika anlayışında görülmemiş bir hamle yaparak 2015 yılında düzenlenen "Kararlılık Fırtınası" ile doğrudan sert güç unsurlarını kullanarak sahnede yerini almıştır. Bu çalışmada, Yemen'deki iç çatışmalara müdahil olan dış aktörlerin, (Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve İran) çatışmaların seyrini nasıl değiştirdiği ve iç aktörler üzerinde nasıl bir tesire sebep olduğu ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suudi Arabistan, İran, Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen, Arap Baharı.

To Cite This Article/Bu Makaleye Atıf İçin: Gökbel, A.; Waka, S. (2021). The Country Exposed To Regional Entrapment After The Arab Spring: Yemen. *Journal of Diplomatic Research*, 3(2), 39-55.

¹This paper is derived from the thesis titled "Regional Competition for Yemen" accepted at Kırşehir Ahi Evran University, Department of International Relations.

INTRODUCTION

In fact, the importance of Yemen is indisputable due to its special strategic location, as it is located on the most important transit routes for energy and global trade, such as the Strait of Bab al-Mandab and the Gulf of Aden, and in short, it is located at the southern entrance to the Red Sea. This location has made Yemen the center of attention of international powers throughout history. Yemen has always been considered as a very important point in terms of security, politics and economy by the Gulf states, as it controls the maritime transport routes to Asia through the aforementioned Bab Al-Mandab strait. Therefore, any security problem and instability in Yemen inevitably affects and continues to affect the security and stability of some other countries in the Middle East, especially the Gulf states.

While the Ottomans took precautions against the smuggling of weapons and goods by the British, French and Italians in the Red Sea during their stay in the region, thanks to their strong armies in Yemen, they prevented the colonial powers from entering Yemen.

After the Ottoman rule, Yemen is divided into two parts between the Idrisids and the Zaydis, as a coastal and mountainous region, with the exception of the area controlled by the British. Although Yemen was generally politically stable during World War II, it faced difficult times especially in the years 1939-1941 due to the plague and famine. On May 22, 1990, South and North Yemen unified. At the end of 1992,

the first elections took place in a unified Yemen, and then the two countries were completely united. Ali Abdullah Saleh began to rule Yemen alone. In early 2011, the "Arab Spring" began in Tunisia and spread to the Arab world, including Yemen.

The government that ruled for 33 years before 2011 was unable to provide serious solutions to the country's problems, as well as the fact that political decisions in Yemen are under the influence of foreign powers, and there were no changes in the political, economic or social sphere, all of this caused the country to fall easily into winds Arab Spring.

Large-scale demonstrations began in Yemen on February 11, 2011. The events caused by these demonstrations did not bring stability to Yemen. For this reason, it is not appropriate to

call what is happening the Arab Spring. Because spring marks a positive beginning and transformation. What is happening in Yemen is proceeding negatively, which has caused the outbreak of regional and sectarian conflicts.

There are some influential internal forces that prepared the Yemen crisis, and they can be listed as the Islah party (the Muslim Brotherhood) (Yorulmaz, 2020), Ali Abdullah Saleh (the General People's Congress Party), the Yemeni Socialist Party (Ayhan, 2010, pp. 95-96; Şahin, 2020), the Houthis (Büyükkara, 2011, pp. 115-151; Bostan, 2020, pp. 103-104; ed-Düserî, 2011, pp. 9-35, 81; eş-Şucâ, 2013, pp. 48-51, 54-70; F. Polat, 2016, p. 84; Semin, 2015, pp. 1-3)

al-Qaeda (Açıklan, Coşkun, & Laçiner, 2010, pp. 105-108; Büyükkara, 2011, pp. 141-143; Arslan, 2015, pp. 23-25; Doğan, 2009; Haniye; Yakut, April 2015, p. 27; Zelin, 2012, pp. 141-143), and the sectarian structure (Ayhan, 2010, pp. 94-101, 109-111; Gökalp, 2013) in Yemen.

In this article, we aim to investigate the positions of the Kingdom of Saudi Arabia, Iran and the United Arab Emirates (UAE), which intervened in the country after the Yemen crisis, and an attempt to give the results of these interventions in the affairs of Yemen.

SAUDI ARABIA AND YEMEN

The Importance of Yemen for Saudi Arabia

Yemen has a great strategic importance in terms of political, economic and security for the countries in the Gulf region and the Arabian Peninsula. At the same time, Yemen dominates the Bab Al-Mandab Strait, which connects the Gulf of Aden, the Red Sea and the Indian Ocean to the Mediterranean. All these have made Yemen the center of attention of international powers throughout history. It is seen as an extremely important point in terms of security, politics and economics by the Gulf countries, as it controls the sea transportation routes to Asia through the mentioned Bosphorus. Therefore, any security problem and instability in Yemen inevitably affects the security and stability of some other countries in the Middle East, especially the Gulf countries (Açıklım et al., 2010, p. 19).

The existence of islands such as the big and small Hunish, which are spread over the Yemen territorial waters of the Arabian Sea, the Gulf of Aden and the Red Sea areas, overlooking the Perim Island and the Bab Al-Mandab Strait, also increases the importance of Yemen in terms of geographical location. In 1995, a dispute occurs between Yemen and Eritrea over the location and ownership of the islands in question, and the two countries have to fight because of the islands problem. Later, the United Nations intervened and decided that the aforementioned islands are in Yemen's territorial waters, and thus, the war ended (Yıldırım, 2015, pp. 8-9).

According to the sources, the fact that approximately 3.8 million barrels of global petroleum passes through the Strait of Bab Al-Mandab every day, which makes it one of the important global trade routes in the world. Because of those features, Bab Al-Mandab Strait ranks third in the world after the Hormuz and Malacca Straits in terms of the amount of petroleum passing through it. This increases the strategic importance and economic value of the Bab Al-Mandab Strait. All these explanations make Yemen a conflict area (local - regional - international) due to its geostrategic location. Because the power that controls this region becomes an important player in the region and in the world, as it controls one of the most important global waterways (Kulaklı, 2015).

Historical Development of Yemen- Saudi Arabia Relations

Most of the problems existing in Saudi Arabia - Yemen relations, seen as the cause of geographic boundaries between them. There have been some problems between the two countries due to the fact that the beginning and the end of these borders are not known clearly, that various tribes live in the border regions, and these tribes are not sensitive enough on these issues and do not know the borders.

Taif Agreement: The two countries experience a war in 1934 due to their disputes over their borders. An agreement is signed in Taif on May 20, 1934, after the war. With this agreement, the borders between the two countries are redrawn and rearranged. This is considered to be the first meeting between Saudi Arabia and Yemen (Ü. G. Polat, 2017, pp. 141-144; Sputniknews, 2019). While Some say that this war is not a border war and not because of the disputes over the borders, but a sectarian(Wahhabi-Zaydi) and ideological war. After this war between the two countries and the agreement signed subsequently, both countries began to respect their mutual independence for a long time and to give importance to the ways of cooperation between them (Salim, 1993, pp. 381-383).

The Armed Revolution of 1948: It is an armed revolution that was initiated in 1948 under the leadership of Imam Abdullah al-Wezir against the Kingdom of Al-Mutawakilia in Yemen. Imam Ahmed, son of Imam Yahiya, who was killed by the revolutionaries, started an uprising against the rebels who opposed his father's rule (el-Cenahî, 1992, p. 91; el-Sovyetî, 2007, pp. 82-83). He received support from Saudi Arabia to save his father's administration from "the putschists" in his own words. Imam Ahmed attacked from several fronts with the support of Saudi Arabia and the Arab League and entered Sana'a. He punished the followers of the old regime by putting them in jail and executed some of them. Thus, the people of Sana swore allegiance to Imam Ahmed as the Imam and the king of Yemen (el-Cenahî, 1992, pp. 100-101; el-Sovyetî, 2007, pp. 83-87,131-132). Thus, he re-established his father's rule and executes revolutionaries.

September 26, 1962 Revolution: Yemen and Saudi Arabia face each other again in 1962 after a long time. After the republican revolution, also known as the war between the republicans and monarchists, which took place by the Free Officers in 1962 against Imam Mohammed al-Badr, which opened the way between the two states. The existence of a republican regime in the Arabian Peninsula with this revolution disturbs Riyadh. Meanwhile, the events take on a different dimension when the Egyptian President Gamal Abdel Nasser, who supported Yemen, sent two-thirds of the Egyptian army to Yemen in order to support the Republicans. The unfolding events confronted the Cairo and Riyadh administration and turned into a regional conflict between the two countries. The Republicans were victorious with the result of the siege of You, also known as the seventy-day siege. Thus, Saudi Arabia had to recognize the republican administration in Yemen. After this incident, relations between Yemen and Saudi Arabia moved to a different stage (el-Sovyetî, 2007, pp. 131-132; Şahin, 2020, p. 83; Tevfikü'l-Cünd, 2016).

The 1969 War of Al Wedia'a and its aftermath: It is the war that took place in the Al Wedia'a region between Saudi Arabia and the Republic of South Yemen under the presidency of Abd al-Fattah Ismail Ali Al-Jawfi from 1969 to 1980. This war erupted when South Yemen army troops have advanced towards the city of Al Wedia'a and seized the town of Al Wedia'a, which was under the control of Saudi Arabia. As South Yemen forces began to advance towards the city of *Sharurah* after capturing Al Wedia'a (Kasas, 2017) land and air forces belonging to the Saudi kingdom took in action. The Yemeni forces, who could not face the attacks made by the Saudi air force in the region for about 10 days, finally had to leave Al Wedia'a on December 6 and the conflict between the two countries for about 10 days ends (el-Hâcirî, 1988, pp. 24-25; Kasas, 2017).

It should be noted here that until the unification of Southern and Northern Yemen in 1990, a stable and orderly process did not occur in either the south or the north. There are important differences between Abd al-Fattah Ismail, who came to power in Southern Yemen in 1969, and Saleh, who ruled in Northern Yemen, in terms of sectarian, cultural, goals and perspectives. Mutual competition continues until the unification of the South and the North

in 1990. In this process, while South Yemen received support from the Soviet Union, it supported Northern Yemen from Saudi Arabia. It is seen from time to time that some countries such as the USA and Egypt are involved in solving problems in Yemen (el-Sarrâf, 1992, pp. 298-299).

Saudi Arabia's attitude towards the unification of Yemen in 1990: Before moving on to the unification of Yemen in 1990 and Saudi Arabia's stance against this unification, we believe that it would be useful to briefly mention what happened before the unification and the role of Saudi Arabia in these events.

Ibrahim al-Hamdi, who was the President of Northern Yemen between 1974 and 1977, initiated the most important work in laying the groundwork for the unification of Southern and Northern Yemen. During the reign of President Ibrahim al-Hamdi, a number of projects and plans were being worked on for modern Yemen. Salaries of civil servants and soldiers were increased. Education was gained importance. Many projects that are important for the country were opened and farmers were supported, especially the cultivation of Yemen coffee. Ibrahim al-Hamdi made great efforts to solve the problems with South Yemen. He had put a lot of thought into uniting North Yemen with South Yemen and did detailed studies on this issue. During the reign of Ibrahim al-Hamdi, Northern Yemen witnessed a total development in civilization areas. For all these reasons, Yemenites consider Ibrahim al-Hamdi as the best President of the history of Yemen.

It should be noted here that until the unification of Southern and Northern Yemen in 1990, a stable and orderly process did not occur in either the south or the north. There are important differences between Abd al-Fattah Ismail, who came to power in Southern Yemen in 1969, and Saleh, who ruled in Northern Yemen, in terms of sectarian, cultural, goals and perspectives. Mutual competition continues until the unification of the South and the North in 1990. In this process, while South Yemen received support from the Soviet Union, it supported Northern Yemen from Saudi Arabia. It is seen from time to time that some countries such as the USA and Egypt are involved in solving problems in Yemen (el-Sarrâf, 1992, pp. 298-299).

Saudi Arabia's attitude towards the unification of Yemen in 1990: Before moving on to the unification of Yemen in 1990 and Saudi Arabia's stance against this unification, we believe that it would be useful to briefly mention what happened before the unification and the role of Saudi Arabia in these events.

Ibrahim al-Hamdi, who was the President of Northern Yemen between 1974 and 1977, initiated the most important work in laying the groundwork for the unification of Southern and Northern Yemen. During the reign of President Ibrahim al-Hamdi, a number of projects and plans were being worked on for modern Yemen. Salaries of civil servants and soldiers were increased. Education was gained importance. Many projects that are important for the country were opened and farmers were supported, especially the cultivation of Yemen coffee. Ibrahim al-Hamdi made great efforts to solve the problems with South Yemen. He had put a lot of thought into uniting North Yemen with South Yemen and did detailed studies on this issue. During the reign of Ibrahim

al-Hamdi, Northern Yemen witnessed a total development in civilization areas. For all these reasons, Yemenites consider Ibrahim al-Hamdi as the best President of the history of Yemen.

These important steps taken for the entire country during the period of Ibrahim al-Hamdi disturbed the governments of neighbouring countries, especially Saudi Arabia. On October 12, 1977, Ibrahim al-Hamdi was assassinated by Saudi Arabia, and the leader of North Yemen was killed.

His assassination is actually seen as the assassination of modern Yemen, the union and the revival. The external and internal forces that carried out the assassination knew that if Ibrahim al-Hamdi remained in power, Yemen would be in a different position, unity would be established, and a powerful Yemen. The powers in question did not want such Yemen and they wanted a weak Yemen which should depend on them.

As we mentioned above, Ibrahim al-Hamdi's efforts to unite Southern and Northern Yemen and signing an agreement with South Yemen in this direction created great disturbance in Saudi Arabia, which did not want this. In order to cause unrest in Yemen, Saudi Arabia started to support some tribes to oppose the rule. Ibrahim

al-Hamdi was assassinated in one night, when he wanted to visit South Yemen for unity in Yemen, and he and his brother were killed. It is a common belief in Yemen where this assassination was carried out with the support of Saudi Arabia. It is understood that Saudi Arabia used all the opportunities it has in order to prevent the unity of Yemen and to prevent Ibrahim al-Hamdi's steps in domestic politics. Saudi Arabia's attitude and approach continues in this way until the Yemen union is established by Saleh in 1990 (el-Hâcirî, 1988, pp. 25-27).

1994 North-South tension and its aftermath: When it comes to 1994, a crisis broke out between North and South Yemen again and later turns into this conflict. It is seen that Saudi Arabia is also involved in this crisis. Saudi Arabia was biased on the South Yemen side (Orkaby, 2015).

After the failure of the separation between the north and the south and due to Yemen's stance on the Gulf crisis (Second Gulf War), Saudi Arabia returns to the border issue with Yemen. Yemen's opposition to the use of military force against Iraq and the foreign intervention in Iraq in 2003 negatively affects Yemen-American relations and Yemen-Gulf countries relations and creates a great tension in relations. As a result, aid to Yemen will be cut off. However, the USA is also aware that the worsening of the political situation in Yemen will not benefit them (Zeyd, 2018, pp. 63-65).

Yemen's opposition to the US and Saudi Arabia in the gulf crisis would have a certain price for itself. Due to the border crisis caused by Saudi Arabia, it has to make concessions at the border. The Jeddah agreement was signed in 2000 to end the ongoing border problem between the two countries. According to some, Yemen had to accept these agreements because of the persecution and troubles that the Yemeni people living in Saudi Arabia will be subjected to (Riedel, 2019).

Saada (Mount Dukhan) War (2009): It is the war that took place in the Dukhan Mountain between the two countries after the Houthis living in Saada city in the North of Yemen crossed the border of Saudi Arabia and attacked. The reason why the Houthis crossed the border with Saudi Arabia in 2009 is that at that time, Saudi Arabia supported the government of Yemen financially and logistically.

According to the Houthis, Yemeni forces from time to time used Saudi land to attack the Houthis. They attacked a military zone belonging to Saudi forces on Mount Dukhan, citing their permission to attack. In this attack, a Saudi Arabian officer was killed and eleven people were injured (ed-Dahşı, 2013, p. 81).

The Yemeni government sided with Saudi Arabia in this attack launched by the Houthis by crossing the border. Saudi forces respond strongly to the Houthis after infiltration and taking control of Mount Dukhan, by using heavy weapons and warplanes. However, when the Houthis conquered some Saudi regions, Saudi Arabia has to evacuate about 250 villages on the border (ed-Dahşı, 2013, p. 82; Hamood, 2019, pp. 114-115).

Saudi Arabia has taken full action against these attacks of the Houthis. While fighting at the front, on the one hand, it watched over the Red Sea to prevent any aid from Iran to the Houthis, on the other hand, and begins to impose an embargo on the Houthis from all sides. This war, which broke out between Saudi Arabia and the Houthis due to a border violation, ends in 2010 when the Yemeni government intervened and reached an agreement with the Houthis. The Houthis retreat from their seizures in Saudi Arabian territory (ed-Dahşı, 2013, p. 82).

As a result, the beginning of the conflict between Yemen and Saudi Arabia was actually the disputes at the border, before it later turns into a regional rivalry between Iran and Saudi Arabia with sectarian and political problems. When looking at some of the tensions and other relations between Yemen and Saudi Arabia, it always sees it appropriate in terms of its own interests that the uncertain environment in Yemen will continue and never end by using all the means it has since the establishment of Saudi Arabia.

It also supports every extremist group it deems appropriate and every tribe that will contribute to its own thinking in order to weaken security and stability in Yemen. Saudi Arabia constantly intervenes in the internal affairs of Yemen for his own benefit. Despite its rich resources, it tries to turn Yemen into a country with a bad economy, which is dependent on foreign countries, needs international loans and always needs help from outside (Hamood, 2019, pp. 9-10).

Yemen-Saudi Arabia Relations From The Beginning Of The Arab Spring To The Present Day

The Houthis participate in the youth revolution launched in early 2011 with the effect of the Arab Spring under the leadership of the Joint Meeting Parties to overthrow President Saleh. Thus, the effect of the Arab Spring begins to be seen in Yemen. The Parties, especially the Houthis, Joint Meeting Parties to overthrow the administration, reject the initiative of the Gulf countries, which have offered a peaceful solution to the Yemen crisis by bringing the Vice President Hadi to power.

Since Saudi Arabia fears that the movement led by the Houthis to overthrow the administration in Yemen will spread to its own lands, it is worried about the events taking place in Yemen and took some measures. First of all, it announced its support to President Saleh. It opposed the movements of the Arab Spring in different countries, wherever they may be. Because it is concerned that it will spread to Saudi Arabia.

2011 Houthis revolution, also known as the Arab uprising, as well as the social reaction created by the Arab Spring, it became clear that the government will no longer be able to maintain it. Salih's supporters in the administration and some of his supporters in some tribes also took a stand against the President. In addition to all these, Muslim Brotherhood, seen as the representative of the Yemeni Islah Party, and General Ali Muhsin, the Commander of the 1st Army, party between those who wanted to participate in changing the resignation of the president.

Upon these developments, the process rapidly changes direction with the coming together of General Ali Muhsin and the al-Ahmar tribe. Mansur Hadi, with the support of Saudi Arabia and the UAE, had taken over the administration instead of Saleh. The coming to power of Hadi, backed by Saudi Arabia, causes the Houthis to change sides and the Houthis start to act together with the former President Salih and take action to remove Hadi from the administration.

After a short period in 2014, the Houthis turned against Hadi and took control of Sana'a, after that they took control Aden. Saudi Arabia would be extremely uncomfortable with Babal-Mandap coming under the control of the Houthis, who had the support of Iran. Upon this, Saudi Arabia and other Gulf countries start to work together. The coalition of a number of Arab countries led by Saudi Arabia in 2015 and the launch of a military operation (Decisive Storm) against the Houthis, to restore Hadi's legitimacy (Öztürk, 2019, pp. 89-90; F. Polat, 2016, p. 83).

On March 25, 2015, Saudi Arabia and the UAE lead the Arab coalition that militarily intervened in the Yemen war. The reason for this intervention is that the Houthis and their allies took Sana'a and moved towards Aden, on the shores of the Arabian Sea in the south, in order to overthrow and control the internationally recognized Yemeni government in the capital Sana'a. The purpose of the military operation called *asifetulhazm* (Stability Storm) is to deter the Houthis from these rebellions, to re-establish the power of the legitimate government of Yemen and to secure the maritime trade routes (Aydn, 2015, pp. 7-8).

The Gulf Cooperation Council under the leadership of Saudi Arabia, the legitimate government in Yemen and the Houthis revolt against President Hadi and the reestablishment of the legitimate government under international law due to their end to legitimate rule transmits a letter to the United Nations Security Council requesting permission for an intervention.

The United Nations Security Council convenes and approves the military intervention in Yemen. The reason why the US approves of this intervention is that the nuclear negotiations with Iran have failed and Tehran wants to dominate and influence another Arab capital, Sanaa, as the fourth after Baghdad, Sham and Beirut. Therefore, the increasing influence of Iran on the Middle East disturbs the USA (Kurt, December 2015, pp. 15-17). The Houthis' taking Aden under control also means that this region will come under Iran's control as they also control the Strait of Bab Al-Mandab. It is clear that this situation will not serve Saudi Arabian and American interests.

The interests of Iran and Russia coincide with the interests of Europe and America. In addition, this strait is also a vital point for Israel and is important. It is a worrying situation that the Houthis gain control over Yemen and if this continues, the possibility of provoking the Shia minorities in some countries in the region (Kurt, December 2015, pp. 21-22). It can be seen that the Saudi Arabia-Iran rivalry in Yemen is not only creating regional hegemony on the one hand, but also a sectarian conflict on the other.

IRAN and YEMEN

The Importance of Yemen for Iran

As we have mentioned before, Yemen has a special strategic position due to its importance, the southern gate opening to the Arab world in general and to the Arabian Peninsula and the Gulf in particular. Knowing well the understanding of Yemen's strategic importance, Iran's presence in such a strategic place strengthens its role in the region. Therefore, it is a war that it is essential for Iran to be effective in the Yemen region in terms of controlling the main entry and exit of international petroleum trade (Çoktan, 2018).

Iran wants to implement the same policy it followed in Syria, Iraq and Lebanon in Yemen. For example, the collapse or fall of the Assad regime will negatively affect Iran's influence in Lebanon, Iraq and Syria. The collapse of national security and American intervention in Iraq will not only unwanted in Iran but also reduce its influence on Iraq (Abdullah, 2015, pp. 180-181).

Iran's support to the Houthis in Yemen and increasing its influence on this country through the Houthis disturbs some Gulf countries, especially Saudi Arabia. These developments in Yemen and brings a secret competition and conflict among these countries with Iran. On the other hand, while Saudi Arabia and the Gulf countries wanted to preserve Yemen's position before the Arab Spring and not change the demographics and geography of Yemen, Iran was working to take advantage of Yemen's strategic location to expand its relations and influence on the African continent, and it is also trying to use Yemen as a starting point to East of Africa (el-Gâbirî, 2015).³¹

With its support to the Houthi communities, Iran aims to intervene in Yemen and to have a voice in the Bab Al-Mandab Strait in order to strengthen its control over the international transit routes in the Arabian Gulf and the Red Sea, thus further strengthening its position in the negotiations on its nuclear program. Thus, Iran wants to besiege the region by providing its influence in Lebanon, Syria and Iraq in the north, and Yemen in the south. If this happens, it means that Iran's project on the region will gain a new ground and the map of regional balances in the Middle East can be drawn again (el-Gâbirî, 2015).

On the other hand, according to some Western sources and the reports prepared by them, Iran is trying to develop a military strategy that extends to the future and aims to deploy its naval forces from the Strait of Hormuz to Bab Al-Mandab and from there to Malacca. In this case, Iran will control the Strait of Hormuz on the one hand, and on the other hand, it will threaten the petroleum movements on the sea route with the presence of Houthis allies in the Strait of Bab Al-Mandab. All these are increasing the pressure on Iran, both regionally and internationally (el-Esmer, 2019, p. 308).

Iran and the Houthis

Since the 1979 Iranian revolution, the Islamic Republic of Iran, has appeared as an emerging international and regional power. There was something unusual that coincides with the emergence of this "pragmatic" republic. That is, Iran was seen as the key to spreading the disease called political sectarianism in the Arab world from one place to another. With the Iranian revolution for the last forty years, this republic has been in an undeclared competition with the whole Middle East, especially with the Arab countries. Indeed, as a result of this rivalry and strict Shia, it had a fierce and prolonged war with Iraq. Since the Arab Spring in Syria within the framework of the start of the internal conflict was occurring in Syria and still continues to be. In addition, it has been in a proxy war with Saudi Arabia in the internal turmoil of petroleum in Yemen since 2011 (Çomarlı, 2020, p. 70; Doster, 2012, pp. 45-46).

Iran tries to influence Yemen through the Houthis (Zaydis). Although Zaydism does not exactly coincide with the Shiism in Iran in terms of belief and sect, Iran, which closely follows the Zaydis' partial closeness to them and the difficulties of the Zaydis with the administration in Yemen, indirectly supports the Houthis and seeks ways to increase their effectiveness in Yemen (Abdullah, 2015, p. 180).

Immediately after the Khomeini revolution, Iran made great efforts to spread Shiism in Yemen by bringing Yemeni student groups from the early 1980s until the 2000s to provide education in Iran and Lebanon to cover the costs of the Iranian administration. Among the Yemeni people who were taken to Iran and Lebanon for education were Hussein Badreddin al-Houthi, his brother Abdulmalik and their father Badreddin al-Houthi.

When the armed conflict between the Houthis and the legitimate Yemeni administration began in 2004, it sought indirect support for the Houthis, with whom he had worked for many years and developed close relations. After the fourth round in 2007. The impact of internal conflict, Hezbollah's war on the Houthis' methods slowly begin to appear. Hezbollah carried out against Israel in Iraq and they did likewise in operation, video recording of Hui military operations begin to be published. In addition, the internal structure of the Houthi movement transforms into the organizational form of Hezbollah's military movement, like the Political Office of Command. All this confirms the fact that the Houthis are in contact with Iran backed Hezbollah and that Hezbollah members are training the Houthis (Tamer, 2017).

After the 2011 Houthi uprising, Iran takes the leaders of the Houthis and their youth to their own country and organizes various programs there, or tries to intensify its presence in Yemen by organizing some conferences in Beirut under the leadership of Hezbollah. Then, on the initiative of some Arab countries in the Gulf in February 2012, after the agreement signed in Riyadh Houthis were not including them refusing to pass to the front position against this step.

After the agreement made in Riyadh, a common view was reached between the ruling party (General People's Congress Party) and the opposition parties (Joint Opposition Parties), and Salih was removed from the administration on February 27, 2012 and Abdrabbuh Mansur Hadi was replaced by him. After this change, on 18 March 2013, all political forces come together by establishing a national dialogue to form a new government. At the date of January 25, 2014, the established national dialogue has disrupted. There upon, the Houthis and former president Salih decided to act together (el-Kadi, 2017, pp. 36-37).

After the end of the national dialogue in January 2014, the country began to enter a spiral of political impasse. Due to the weakening of the services, the weak performance of the government and President Hadi, a general public unrest began to emerge. This created a good opportunity for the Houthis and their supporters in the opposition. The Houthis seized Sana on September 21, 2014 without encountering any armed resistance. After falling for Sana, the Houthis has sit at the table with other political forces and *sign a peace and partnership agreement* to legitimize their coup. However, according to the agreement, the Houthis, who must withdraw from the cities after the establishment of the national partnership government, did not fulfill these obligations (ed-Demîni, 2018). Iran seen and supported the partnership agreement, which guaranteed the participation of the Houthis in power, as a success and an important regional strategic gain for its long-term policy in Yemen in one way or another. In the course of time, Iran took advantage of the vacuum created by

the Salih regime's inability to fully control parts of Saada, Hajj and Al-Jawf provinces, taking advantage of the Houthis' invasion of the capital Sana, the control of Hudaydah and the progress towards southern Yemen and indirectly as much as it could help him to become a military force (Çoktan, 2018). One of the reasons why Iran supported the Houthis capture of Sana because it has seen Sana as the fourth Arab capital to be participated in the Iranian revolution (es-Samâdi, 2020).

Iran's Activities in Yemen and Yemen Policy

After 2004, when the first armed clashes took place between the Houthis and the Yemeni government, Iran shifted from soft power policy to hard power policy (Tamer, 2017). With the outbreak of the Arab Spring in 2011, the Houthis gathered prominent youth and activists to organize conferences, study groups, and seminars where academics, tribal sheikhs and others were invited to take them out of Yemen to Beirut or Tehran. They make them a supporter of Iran and beneficial for them. These conferences and seminars lasted for months. When the program was completed for a group that was taken away, they are brought to Yemen, another group has moved to Iran or Lebanon. Every group taken away was carefully selected. Efforts are made to recruit prominent influential people in all departments in the media, security, military, political and public sectors (eş-Şucâ, 2013, p. 200).

On the other hand, Iran tried to support many religious groups in northern Yemen on various occasions in order to strengthen and control the northern part of Yemen. This was revealed when several Iranian spy cells were captured in Yemen and, in March 2012, the Hadi government detected and captured two Iranian ships carrying weapons to Yemen. In late December of the same year, Yemeni Coast Guard forces seized various weapons loaded on board an Iranian ship near the port of Salif on the Red Sea (eş-Şucâ, 2013, p. 197).

Especially after 2004, Iran also intensifies its intelligence activities in the Yemen region. According to Yemeni security sources, Iran transports and trains hundreds of Yemeni activists, media workers and politicians to train in Tehran and Lebanon, through Houthi groups and Hezbollah, then, it had putted educators, members of the press and people as donors in order to spy on different regions of Yemen on behalf of Iran (eş-Şucâ, 2013, pp. 197-198).

According to a 2012 report of the UN, Iran sent many explosive device (AFB) materials to Yemen and these shipments were made by Yemeni businessmen who supported the Houthis (Tamer, 2017).

The "Jihan 1 ship" belonging to Iran, which was captured by the Yemen Coast Guard forces in 2013, is the most important shipping vehicle carrying ammunition to the Houthis until then. This captured ship also has advanced weapons, explosives, rocket launchers, anti-tanks, as well as night thermal systems and defense and attack systems (el-Kadi, 2017, p. 53).

When the Houthis captured the capital, Sana, two planes loaded with Iranian light and heavy weapons land in Sana. Until the Decisive Storm operation had started, Iranian aid planes land at Sana at least one or two planes every day. Iran's weapon assistance to the Houthis also included long range ballistic and anti armored missiles. Houthis have high explosive warheads that are extremely accurate in hitting their targets (el-Kadi, 2017, p. 54). The Houthis carry out various operations in vital areas, including Saudi Arabian airports, petroleum and gas stations, with weapons from Iran and Yemen, technologically equipped by Iranian experts.

According to American security sources, many military elements belonging to the Iranian Revolutionary Guards and Lebanese Hezbollah have been identified in various camps in Yemen who trained the Houthis and prepared them for war (el-Kadi, 2017, p. 56).

On the other hand, Iran also supported the Southern Movement (in the South of Yemen) trying to separate from the north. Because if this separation is successful, Iran wants to secure a larger area vacated in southern Yemen regions. After the Houthis take control of Sana'a, after the Southern Movement declares war against the Houthis and wanted to expel them from Aden, Iran cuts off its support from the forces in the South (el-Kadi, 2017, p. 37).

Iran has given full support to the Houthis in terms of media and press. From time to time, Iran tried to attract Yemeni media out lets to serve its project, pretending to support the Southern Movement. According to reports, Iran persuades about 1300 Yemeni media members from various regions of Yemen and subjects them to training in Lebanon, Iran and Iraq. Yet Iran, to supported its favor to have been written press as well as some major TV channels they could use (el-Kadi, 2017, pp. 50-51).

UNITED ARAB EMIRATES and YEMEN United Arab Emirates - Yemen Relations

Diplomatic relations between Yemen and the United Arab Emirates (UAE) began in 1971. UAE Emir Zayid bin Sultan paid four official visits to Yemen between 1972 and 1986. The relationship between Yemen and the UAE has started to revive as of 2010. Because the UAE, together with the Republic of Germany, chairs the economy and good governance working group of the International Friends of Yemen Group, which was established during *the Conference on Supporting Yemen's Development* in London in 2010 (Es-Sevra, 2014). The UAE is one of the Gulf Initiative countries that has led and helped create a roadmap for Yemen under the leadership of Hadi by removing Salih from the administration and transferring it to Hadi as of 2011. After the National Consensus Government has been established by the parties that come to the fore and participated, the Board of Directors of the Bay of Aden Port Operations decides the cancellation of the agreement for leasing the port of Aden to Dubai Ports World in 2008. Because the company in question is located on the international shipping line connecting the east and west of the port of Aden, it did not fulfill its part in the operation of the port, as it has seen the operation of the port of Aden as a strategic threat to the ports in its country (the port of Jabal Ali). It is as if the port of Aden has rendered passive and not operated as desired, opposite the Jabal Ali port (Merkezü'l-Fikr, 2015). Due to this decision taken by the government of Hadi in Yemen, the UAE turns against Hadi by re-establishing a relationship with Salih, whom he dropped from the power by withdrawing his support from Hadi, despite his support for the coming to power of Hadi before.

In general, the UAE has been against new movements that want to overthrow existing governments and seize power in countries such as Egypt, Libya and Syria, including Yemen, due to the Arab Spring (Duais).

Initially, the UAE cooperated with the Houthis to eliminate and remove the Islah party (Muslim Brotherhood) that sparked the revolution in Yemen in 2011, and also supported its ally, Salih (Şemseddin, 2014). Later in the process, the change of the situation on the ground in Yemen, the Houthis' have seizing and dominating the sensitive areas of vital importance in the region, mobilize the Arab coalition led by Saudi Arabia and the UAE. It stepped in to restore the legitimacy of Hadi and disrupt Iranian openings in Yemen (Caner, 2020).

The UAE considered the separation of South Yemen from the North as the key to its own country's (Emirate's) control, domination and influence over the region. For this reason, Abu Dhabi has taken a stand against the Yemeni unity in 1990 ever since. In addition to the Emirate's hostile attitude towards the unification of Yemen, Saudi Arabia does not think differently from the UAE on this issue. When the civil war broke out in 1994, it is clear that the UAE and Saudi Arabia opposed Yemen remaining united (es-Saïd, 2019).

The United Arab Emirates' Yemen Policy and Its Presence in Yemen

After the Houthi coup in Yemen, on March 25, 2015, Saudi Arabia-led *Resolute Operation Storm* was launched by an Arab coalition involving the UAE, Qatar, Kuwait, Bahrain, Egypt, Morocco, Jordan and Sudan to resolve issues in Yemen (Kurt, December 2015, p. 17). It is understood that the aim of the UAE to join the coalition is to expand its influence and influence in important strategic places such as Bab Al-Mandab, which is located on the international sea route connecting the Indian Ocean, Red Sea and Suez Canal. For this purpose, the UAE is currently the country with the most military presence and influence in Yemen since 2015, after Saudi Arabia, and has increased its influence in the provinces of South Yemen (Sahlol, 2019, pp. 25-26).

Since 2013 the UAE, international organizations such as the Red Cross, primarily with various local groups, including the socialist party using US and some foreign elements in their favor, especially in southern Yemen, increasingly enhances the effect (Domazeti, 2018).

The UAE's forces are deployed mainly in the southern regions of Yemen, in the provinces of *Aden, Makha, Mukella, Shebawa, Hudaydah* and *Su-*

katra and various military bases. UAE forces do not coordinate with the government of Yemen. It acts independently in the cities and places where some ports, airports and islands are located above, and seeks to dominate these places. There are more than 200 islands connected to Yemen and Sukatra is the largest of these islands. These islands are home to many different plant and animal species (Sahlol, 2019, pp. 38-39). The UAE has aimed to dominate strategic sea points from Dubai to the Red Sea and achieved this to a large extent. These included Eritrea, Djibouti and Aden (Sahlol, 2019, p. 26).

When the uprisings began with the effect of the Arab Spring, the priorities and strategies of the UAE in the region will be revealed. Among these priorities is eliminating political Islamism. Because the UAE sees their presence as a threat to their survival (Sahlol, 2019, p. 28).

The UAE is increasing its fight with the Islah party (Muslim Brotherhood) in Yemen as it risks breaking down any peace agreement supported by its allies in the coalition and continues to supported the armed groups affiliated to them across the country to achieve their political and economic interests. These groups can be listed as *Security Line Forces, Elite Shebvaniyye* and *Tihamiyya Forces, Joint Forces (Giants)* and *Republican Guard Forces*. These groups listed are Yemeni local groups, all of which are paid by the UAE. Although the UAE entered Yemen together with Saudi Arabia to support the legitimate government of Yemen against the Houthi coup, after a while, it started to act independently and started to act independently from the coalition forces, and certain strategic centers, especially the ports in the south of Yemen and takes control of it. All of this reveals that the UAE's aim to enter Yemen is not to support the legitimate government in the country, but to use these regions it controls in line with its own interests (Domazeti, 2019).

Since its entry into Yemen, the UAE has focused on controlling the southern port cities and seeking local support by supporting the separatist fighters in the region. According to Amnesty International, Abu Dhabi used the forces it supports in Yemen to arrested and tortured an unknown number of Yemeni citizens who oppose their ideology in secret prisons scattered around the South (Karyağdı, 2018).

In fact, it has been understood that the aim of the UAE is to reduce the influence of the legitimate government in Aden, to destroyed all dynamics of political and civil life, and eliminated everyone who rejected their policies in South Yemen. Because the UAE is not much different from the practices imposed by the Houthis in North Yemen, with the methods of arrest, assassination, and torture in secret prisons used against all religious, political and social elements opposing them (Karyağdı, 2018).

As a result, with the intervention and intrigues of Saudi Arabia on the one hand, the Houthis on the one hand, and the UAE on the other, the legitimate government gradually has become weaker and its sphere of influence in Yemen shrunk. As a matter of fact, the UAE-backed council taking control of some cities in the south and deployed its forces there reduced the influence of the legitimate government on many issues, especially in the military field (Merkezü'l-eb'äd, 2019).

In the south of Yemen, the UAE's policies and practices in favor of the country that we have mentioned above contribute to the Houthis' increasing their power. Again, the weakening of the legitimate government as a result of the UAE's moved against the legitimate government caused the public's trust in the legitimate government to overthrow the Houthi movement. The Houthis try to attract people to their side by telling the public about the negative policies and practices implemented by the UAE in southern Yemen through the media (Online, 2019a).

The Taiz region is located at the head of the regions where the population is generally densely populated in Yemen, and at the same time, it is the region that has been exposed to the events the most since the country started to be affected by the Arab Spring. Since the outbreak of the Arab Spring in Yemen, while the legitimate government dominates a part of the region, the Houthis are effective in some and this case continues until now. However, as the Taiz area is very close to the Makha port, the UAE occasionally harassed and had seek to influence this area. The UAE supports the forces under the command of Tariq Salih, the nephew of Ali Abdullah Salih, who took the city of Makha headquarters in order to keep the Maha port and the city under control and carry the area of influence to Taiz. The salaries and weapons of everyone in this power are provided by the UAE. Recently, this force led by Tariq has been

called the "National Resistance" movement (Merkezü'l-eb'äd, 2020).

The removal of the Houthis from Makha would be an important strategic gain for the legitimate government of Yemen. It is extremely important to control Makha city and harbor. The security of Bab Al-Mandab's strategic course corridor is also provided here. However, the UAE seeks to confuse Taiz from within and pursue a siege and to separate Makha and its strategic port from Taiz in order to be more effective in the region.

The areas controlled by the UAE extend to the nearby islands overlooking the Bab Al-Mandab strait, as well as the island of *Myon*, the *small* and *large Hanish* islands, the island of *Zukar* and others. The fact that Saudi Arabia withdraws its forces from the conflicts in these coastal regions and that the legitimate government is excluded from the operation areas in these coastal regions will paved the way for the UAE in these regions. However, the UAE is still behind the events (Online, 2019b).

CONCLUSION

The intervention of Saudi Arabia, Iran and the UAE in Yemen has had many consequences for the country and the people living here. These results are thought to be effective in Yemen for a long time. These can be handled in four ways as social, political, economic and health.

Social consequences: The war, as a result of the intervention of the coalition of Saudi Arabia and the UAE in order to re-establish the legitimate government of Yemen overthrown by the Houthis, and the course of the war, in the words of the United Nations, caused the worst human crisis in the contemporary world to arise. It is reported that nearly 100 thousand people have been killed since the beginning of these operations. It is stated that at least three times the dead were injured in this war, although it could not be determined precisely. In addition, many people were lost due to hunger and poverty that occurred during the war. According to the British Children's Organization, more than 85,000 children were lost due to severe starvation in this civil war, which had no purpose and continued for a long time under the influence of foreign interventions (El-Cezira).

According to the United Nations, one of the biggest consequences of the conflict in Yemen is that it causes large internal and external migrations in the country. The number of those who migrated out of the country is not exactly

known. However, it is estimated that there are around 3 million people in Yemen who had to migrate between cities (El-Cezîra; Yelsel, 2017, p. 21). It should also be known that as a result of this civil war, more than 80% of the people of Yemen became able to survive under the threat of poverty (Post, 2019).

Political consequences: Political solutions imposed by international decisions have not worked in Yemen. These did not produce results, and all the institutions of the country such as politics, military, education and health collapsed and disappeared (Mebruk).

Economic consequences: Since the beginning of the civil war in Yemen, petroleum facilities, fuel and gas stations, electrical power plants, producer factories and many facilities that sustain the country's economy have been destroyed and this is still continuing. The extent of the economic damage to Yemen has not yet

In UNICEF reports, it is reported that 1.5 million people contracted cholera between 2017 and 2018, more than 2,500 people died from this disease, and 30% of these cases were children. Almost half of the country's population still has no access to clean drinking water, sewage services and general public services. This situation provides a suitable ground for the spread of epidemic diseases (El-Cezîra).

As a result, the country's economy has been adversely affected and continues to be affected by the Arab Spring, which started in Tunisia and affected the whole Middle East. The country has ceased to be a weak country that can develop due to the ongoing civil wars, and has turned into a country that has collapsed in all aspects. The destruction the state has been subjected to due to this recent civil war that started with the effect of the endless Arab Spring; It has become difficult to repair in political, economic, social and cultural fields and put a great human being in the country. As a matter of fact, researches reveal that more than 20 million Yemeni residents are unable to fully meet their basic life needs and that the country is facing a major hunger problem.

been determined due to the ongoing war (er-Râcihi, 2016).

The closure of Hudaydah port and Sana airport puts restrictions on commercial goods, food and medicines coming to Yemen. These restrictions cause the prices of basic commodities already existing in the country to rise and a shortage of medicines and fuel (Mahlâfi, 2017; Post, 2019).

Health consequences: The health system in Yemen is paralyzed by the ongoing war between the Houthis and the group formed with the support of Saudi Arabia (El-Cezîra). Health system collapse also leads to the spread of various epidemic diseases in the country. Therefore, the failure of medical examination to be carried out as desired, the increase in the cost of medicines and the shortage of vaccines, causing the general health services to be greatly distressed, and many citizens, especially children, to die from easily treatable diseases (Post, 2019).

REFERENCES

- Abdullah, K. (2015). Mezhebi Rekabet Mi, Mezhep Savaşları Mı? *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 171-191.
- Açıkalin, S., Coşkun, G., & Laçiner, S. (2010). *Yemen Dosyası, Fakirlik ve Terör Kıskaçında Bir Ülke*. Ankara: USAK Books.
- Ali BÜYÜKKARA, M. (2011). Sosyal, Siyasî ve Dinî Yönleriyle Yemen Hûsî Hareketi. *Dîvân: Journal of Interdisciplinary Studies/Dîvân: Disiplinlerarası Calismalar Dergisi*, 30(1).
- Arslan, I. (2015). Yemen: İstikrarsızlaştırılan Bir Ülkede Bölgesel Küresel Güç Mücadelesi. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(1), 17-48.
- Aydın, E. (2015). *Suudi Arabistan'ın Yemen Operasyonu*. Ankara: Strateji Enstitüsü Yayınları.
- Ayhan, V. (2010). Yemen İç Savaşı: İktidar Mücadelesi, Bölgesel Etkiler ve Türkiye ile İlişkiler. In *Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi* (Vol. No 10). Ankara.
- Bostan, F. V. (2020). *Uluslararası Hukukta Devletin Sorumluluğu ve İç Savaş: Yemen ve Libya Örnekleri*.(Master Thesis). Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Unpublished.
- Caner, D. (2020, 30 March 2020). Beş Yılın Ardından Yemen İç Savaşı. Retrieved from <https://iramcenter.org/bes-yilin-ardindan-yemen-ic-savasi/#>
- Çoktan, İ. (2018, 28 October 2018). İran-Körfez rekabetinin Yemen'e ağır bedeli. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/iran-korfez-rekabetinin-yemene-agir-bedeli/1293082>
- Çomarlı, E. (2020). *İran ve Suudi Arabistan Rekabetinin Ortadoğu'daki Çatışmalar Üzerindeki Etkisi: Yemen Örneği*. (Master Thesis). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Unpublished.
- Doğan, S. (2009). Yemen'de El Kaide Varlığı. Retrieved from <https://www.orsam.org.tr/tr/yemen-de-el-kaide-varligi/>
- Domazeti, R. (2018, 7 December 2018). Birleşik Arap Emirlikleri'nin Yemen Kaosundaki Rolü. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/birlesik-arap-emirlikleri-nin-yemen-kaosundaki-rolu/1332159>
- Domazeti, R. (2019, 26 June 2019). Yemen'in Geleceğinde Birleşik Arap Emirlikleri'nin Rolü. Retrieved from https://www.insamer.com/tr/yemenin-geleceginde-birlesik-arap-emirliklerinin-rolu_2254.html
- Doster, B. (2012). Bir bölgesel güç olarak İran'ın Ortadoğu politikası. *Ortadoğu Analiz*, 4(44), 44-51.
- Duais, Y. el-İmarat ve devruha fi ıchat rebi el-Arab. Retrieved from <https://www.raqqapost.com/>
- ed-Dahşî, A. M. (2013). *El-Hûsiyyûn ve Müstakbeluhumu'l-askerî ve's-siyasî ve't-terbevî*. Doha: Münte- dâ'l- 'alâkâtî'l-arabiyye ve'd-devliyye.
- ed-Demîni, Â. (2018, 13 August 2018). Hel lâ tezâlû'l-mübâderatü'l-Halıcıyyetü sâlihatün li'l-halli fi'l-Yemeni? Retrieved from <https://almawqepost.net/interviews/33120>
- ed-Düserî, N. (2011). *el-Hareketü'l-hûsiyye dirasetün menheciyyetün şamile*. Cairo: Daru's-Sahveti'l-'âlemiy-ye,li't-tubâ'ati ve'n-neşr.
- el-Cenahî, S. (1992). *El-Hareketü'l-vataniyye'l-Yemeniyye mine's-sevra ile'l-vahde*. Aden: Merkezü'l-emel

lî'd-dirâsâti ve'n-neşri.

- El-Cezîra. El-Yemen...Hasadü's-Sinin el-erba mine'-mevte ve'l-cû'i ve'd-demâr. Retrieved from <https://tinyurl.com/2p8zm5ek>
- el-Esmer, H. A. (2019). *Jeosiyasetü'l-medâyiki'l-bahriyye ve eseruhâ 'ala's-Sirâ'i fi mantıkî's-şarki'l-arabi Dirasetü haleti müstakbelin imdatatü'd-tâkati fi madîki Hürmüz ve babü'l-mendeb*. Berlin: el-Merkezü'l-dimokratiyy'il-'ara- biyyi lî'd-dirasâti'l-istiratejiyeti ve's-Siyasiyeti ve'l-iktisadiyyeti.
- el-Gâbirî, M. (2015, March 2015). El-Yemen ve İran: Hakikatü'l-itmâ' ve müstakbeli'l-alâkât. Retrieved from <https://www.alyemeny.com/news/1193#.Yc05ZWhBxPa>
- el-Hâcirî, Y. (1988). *es-Suudiyetü tebteli'u'l-Yemen: Kıssatü't-tedahhülâtis-Suudiyeti fi şuûni's-şatriş'şemâliyyi li'l-Yemen*. London: es-Safâu lî'n-neşri ve't-tevzî'.
- el-Kadi, M. H. (2017). *Ed-Devrü'l-Îrânî fi'l-Yemen ve İn'ikâsâtuhû 'ale'l-emni'l-iklîmiy*. Riyad: Merkezü'l-Halî- çî'l-'Arabiy lî'd-dirasâti'l-Îraniye.
- el-Sarrâf, A. (1992). *el-Yemenü'l-Cenûbiyy el-Hayatü's-Siyasiyye mine'l-İstimar ile'l-Vehda*. London: el-Rayis lî'l-kütübi ve'n- neşr.
- el-Sovyetî, M. m. l.-m. (2007). *Tarihu'l-Yemen el-Muâsır 1917-1982*. Cairo: Matbaatü'l-Atlas.
- er-Râcihî, M. (2016, 10 March 2016). el-İktisâdü'l-Yemenî: Tedâiyatü'l-harbi 'ala'l-ihtilâlâti'l-bünyeviyye. Retrieved from <https://studies.aljazeera.net/ar/reports/2016/03/160310122836025.html>
- es-Saîd, M. (2019, 29 November 2019). Lubetü 'Abu Dabi' el-Kübra... Hel İnteha'l-Yemenu'l-muvahhadu ile'l-ebet? Retrieved from <https://tinyurl.com/2p88t3te>
- es-Samâdî, F. (2020, 28 April 2020). el-Yemenu 'alâ silmi'l-evleviyyati'l-İstratejiyyeti'l-Îraniyyeti. Retrieved from <https://studies.aljazeera.net/ar/article/4651>
- Es-Sevra. (2014, December 2014). El-alâkâtü'l-Yemeniyye-El-İmaratiye. Retrieved from <http://althawrah.ye/archives/103837>
- eş-Şucâ, A. E. (2013). *Bâ'de's-sev-rati's-Ş'abiyyeti'l-Yemeniyye İran ve'l-Hûsiyyûn Mürâci' ve Mevaci'*. Riyad: el-Beyan Merküzü'l-Buhûsi ve'd-Dirâsât.
- Gökalp, Y. (2013). Yemen'de Zeydî-Sünnî İlişkilerinin Tarihi Arka Planı. *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 87-114.
- Hamood, W. (2019). *Suudi Arabistan'ın Yemen'e Yönelik Müdahalesinin Uluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi*. (Master Thesis). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Unpublished.
- Haniye, H. E. (11 September 2014). 13 yıl sonra El Kaide daha tehlikeli. Retrieved from <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/13-yil-sonra-el-kaide-daha-tehlikeli>
- Karyağdı, Z. H. (2018, 12 July 2018). BAE: Yemen'de Gizli Hapishaneler İddiası Gerçeğe Aykırı. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bae-yemende-gizli-hapishaneler-iddiasi-gercege-aykiri/1202486>
- Kasas. (2017, 19 August 2017). Kıssatü harbi'l-vedî'a 1969. Retrieved from <https://www.qssas.com/story/2206>
- Kulaklı, İ. Y. (2015). Bab'ül Mendeb Boğazı'nın Jeopolitiği. Retrieved from <https://siyasalhayvan.com/babul-mendeb-bogazin-jeopolitigi/>

- Kurt, V. (December 2015). 'Devrim'den Askeri Mdahaleye Yemen. 144. Retrieved from http://file.setav.org/Files/Pdf/20151215112938_devrimden-askeri-mudahaleye-yemen-pdf.pdf
- Mahlâfi, M. (2017). El-Yemen: Ahdas 'âm 2017. Retrieved from <https://www.hrw.org/ar/world-report/2018/country-chapters/313455>
- Mebruk, H. A. A. Medâ meşryyeti'd-tedehhuli's-Suudiyy fi'l-Yemen vifkan li kavâidi'l-kan- nu'd-devl. Retrieved from <https://democraticac.de/?p=47772>
- Merkez'l-eb'âd. (2019, 7 September 2019). El-Sira'u's-Sâmit 'ala'n-nufz... Mstekabel't-tehalf's-Suud el-ımarat fi'l-Yemen. Retrieved from <https://abaadstudies.org/news-59818.html>
- Merkez'l-eb'âd. (2020, 23 September 2020). el-Nfz'l-mârât fi'l-Yemen. Retrieved from <https://abaadstudies.org/news-59790.html>
- Merkez'l-Fikr. (2015, 7 October 2015). Mstakbel'n-nfz'l-marâtiyyi fi'l-Yemeni. Retrieved from <https://tinyurl.com/2p8jz88v>
- Online, E.-H. (2019a, September 2019). el-Hsiyn ve'l-marât... Hademat mtebâdile tekkiduhâ'l-vakâi' 'ale'l-arz. Retrieved from <https://tinyurl.com/3szpdbh5>
- Online, E.-H. (2019b, Noveber 2019). Tezdad tevaggulen fi'l-Yemen.. Mâ hedef'l-marat min fasli'l-meha 'an taiz? Retrieved from <https://tinyurl.com/2p85dbna>
- Orkaby, A. (2015, 9 April 2015). El-Harbu's-Sudiyyet mea'l-hsiyyn: hududun kadimetn, hututun cedidetn. Retrieved from <https://www.washingtoninstitute.org/ar/policy-analysis/view/saudi-arabias-war-with-the-houthis-old-borders-new-lines>
- ztrk, S. (2019). Nedenleri ve Sonuları Bağlamında Yemen Savaşı. *Avrasya Etdleri*, 55(1), 83-98.
- Polat, F. (2016). *Arap Baharı Sonrası Ortadoğu'da Kurulan İttifaklar: Suriye, Yemen, Libya rneği (2011-2015)*. (Master Thesis). Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstits, Unpublished.
- Polat, . G. (2017). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yemen ile ilişkiler (1911-1938). *Atatrk Araştırma Merkezi Dergisi*, 33(96), 113-154.
- Post, E.-M. (2019, 27 February 2019). 10 Umurun teşrahu limâzâ el-Ezme fi'l-Yemen el-esve fi'l-'âlem. Retrieved from <https://almawqepost.net/translation/38591>
- Riedel, B. (2019, 15 August 2019). El-Memleket'l-Arabiyyet's-Suudiyyet ve'l-harb'l-ehliyyeti dimne harbi'l-Yemen. Retrieved from <https://brook.gs/2NhEOpq>
- Sahlol, M. A. M. (2019). *2015 Sonrası Birleşik Arap Emirlikleri'nin Yemen Politikası: Saldırgan Realist Bir Bakış*. (Master Thesis). Polis Akademisi Gvenlik Bilimleri Enstits, unpublished.
- Salim, S. M. (1993). *Tarihu'l-Yemen'il-hadis: el-Yemen ve'l-imam Yahya 1904-1948*. Cairo: Tarihu'l-Yemen'il-hadis: el-Yemen ve'l-imam Yahya 1904-1948, (Tevzihu'd-dâri'l-emn li'n-neşri ve't-Tevzi'.
- Semin, A. (2015). Yemen Krizi, Husiler Ve İran-Körfez Gç Mcadelesi. *Bilgesam*, 1201.
- Sputniknews. (2019, 20 May 2019). Mâzâ ta'rifu 'an m'âhedet't-Tâifi'l-leti enheti'l-haber bey- ne's-Sudiyyeti ve'l-yemen. Retrieved from <https://sptnkne.ws/m3xn>
- şahin, M. (2020). *Dış Aktörlerin Dinamiklerine Etkisi: Yemen rneği*. (Master Thesis). Marmara Üniversitesi/Ortadoğu ve İslam lkeleri Araştırmaları Enstits, Unpublished.

- Şemseddin, F. (2014, 26 September 2014). Keyfe saytara'l-Hûsiyyûn 'ala Sana dûne mukavemetin mine'l-ceyş? Retrieved from https://www.bbc.com/arabic/interactivity/2014/09/140924_comments_yemen_houthi_overtaken_sanaa
- Tamer, C. (2017, 31 May 2017). İran'ın Yemen'deki Faaliyetleri. Retrieved from <https://www.ankasam.org/iranin-yemendeki-faaliyetleri/>
- Tevfikü'l-Cünd. (2016, 29 July 2016). Tehevülâtü'l-'alâkâtü'l-Yemeniyyeti's-Suudiyyeti hilâle karn. Retrieved from <http://assafirarabi.com/?p=5220>
- Yakut, İ. H. H. a. Ö. (April 2015). Yemen, Genç İDSB. Retrieved from <https://www.gencidsb.org/wp-content/uploads/2020/03/YEMEN.pdf>
- Yelsel, D. (2017). *Suudi Arabistan'ın Yemen Müdahalesi ve Avrupa Birliği'nin Müdahaleye Bakışı*. (Master Thesis). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Unpublished.
- Yıldırım, E. (2015). Yemen Ortadoğu'nun Taşrasındaki Çatışma. *İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi Analiz 4*, 1- 12.
- Yorulmaz, S. (2020). Uluslararası Müdahaleler Karmaşık İç Dengeler Işığında Yemen Krizi. *Dünya Bülteni*. Retrieved from www.dunyabulteni.net/dubam-ortadogu/uluslararasi-mudahaleler-karmasik-ic-dengeler-ve-isiginda-yemen-kri-zi-h427970.html
- Zelin, A. Y. (2012). Know Your Ansar al-Sharia. *The Washington Institute*. Retrieved from <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/know-your-ansar-al-sharia>
- Zeyd, A. M. E. (2018). *El-Alâkâtü'l-Yemeniyye'l-Halîciyye... El-Uhuve ve'l-'Aada*. Egypt: Al-Arabi Publishing and Distributing.

Zorlayıcı Diplomasinin Sınırları: 1980-1988 İnan-İrak Savaşı Örneği

The Boundaries of Coercive Diplomacy: The Case of the 1980-1988 Iran-Iraq War

Aslıhan YALAZ*

*Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

E-mail: aslihanyalazz@gmail.com

 ORCID: orcid.org/0000-0002-9234-3259

Öz

Uluslararası İlişkiler alanında önemli bir araştırma konusu olan zorlayıcı diplomasi geçmişten günümüze birçok devlet tarafından kullanılan bir diplomasi türüdür. Başarı oranı düşük bir strateji olarak değerlendirilmesine rağmen başarılı olduğu takdirde askeri yöntemlere nazaran çok daha düşük maliyetli olduğundan dolayı birçok aktör tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Uluslararası İlişkiler literatürü incelendiğinde zorlayıcı diplomasiyle ilgili çalışmaların daha ziyade stratejinin teorik boyutuyla ilgili olduğu fakat vaka çalışmalarına pek fazla yer verilmediği, yer verilse dahi bu çalışmaların daha çok ABD'nin uygulamalarına odaklanan çalışmalar olduğu görülmektedir. Dolayısıyla stratejinin başarısına yönelik olarak dünya çapında geçerli olacak genellemelere tam anlamıyla ulaşamamıştır. Empirik bir zorlayıcı diplomasi teorisinin geliştirilebilmesi için tüm dünyada, farklı krizlerin bağlamsal değişkenlerini de analize dahil edecek çalışmaların yapılması ve böylece stratejinin önermelerinin sınanması gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada iki Orta Doğu devleti arasında yaşanan İnan-İrak Savaşı'na giden kriz sürecindeki zorlayıcı diplomasi uygulamaları incelenecek ve başarısızlık sebepleri araştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Alexander L. George, Ayetullah Humeyni, İnan-İrak Savaşı, Saddam Hüseyin, Zorlayıcı Diplomasi.

Abstract

Coercive diplomacy, which is an important research topic in the field of international relations, is a type of diplomacy used by many states from past to present. Although it is considered a strategy with a low success rate, it is often preferred by many actors because it costs much less than military methods if successful. When the international relations literature is examined, it is seen that the studies on coercive diplomacy are mostly related to the theoretical dimension of the strategy, but case studies are not included much, and even if they are included, these studies are mostly focused on the applications of the USA. Therefore, generalizations that will be valid worldwide for the success of the strategy have not been fully reached. In order to develop an empirical coercive diplomacy theory, it is thought that studies should be carried out all over the world that will include the contextual variables of different crises in the analysis, and thus the propositions of the strategy should be tested. In this context, in this study, coercive diplomacy practices in the process leading to the Iran-Iraq War between the two Middle Eastern states will be examined and the reasons for failure will be investigated.

Keywords: Alexander L. George, Ayatollah Khomeini, Iran-Iraq War, Saddam Hussein, Coercive Diplomacy.

To Cite This Article/Bu Makaleye Atıf İçin: Aslıhan, Y. (2021). Zorlayıcı Diplomasinin Sınırları: 1980-1988 İnan-İrak Savaşı Örneği. *Journal of Diplomatic Research*, 3(2), 56-73.

GİRİŞ

22 Eylül 1980'de Irak'ın İran'a saldırmasıyla başlayıp 8 yıl boyunca devam eden, 1 milyondan fazla insanın ölümüne ve en az 150 milyar dolarlık ekonomik kayba yol açan İran-İrak Savaşı, uluslararası literatürde farklı isimlerle nitelendirilmektedir. (Mearsheimer ve Walt, 2003: 53) Batı'da "Iran-Iraq War", Arap dünyasında "1. Körfez Savaşı" (الأولى الخليج حرب), Irak'ta Müslüman Araplar ile Sasaniler arasında 600'lü yıllarda yaşanan ve İran'ın İslamlaştırılmasıyla sonuçlanan Kadisiye Savaşı'na atıfla "Saddam'ın Kadisiyesi" (قاديسية / صدام) ve İran'da ise "Tahmili Savaş" (تحمیلی جنگ / Dayatılan Savaş) ile "Mukaddes Müdafaa" (دفاع مقدس / Kutsal Savunma) olarak adlandırılmaktadır. (Türkçe Bilgi, t.y.) Savaşın önce Irak, taleplerini gerçekleştirebilmek amacıyla İran'a yönelik olarak zorlayıcı diplomasi uygulaması fakat başarısız olmuştur. 2. Dünya Savaşı öncesi hakim olan "Diplomasinin bittiği yerde savaş başlar" mottosuna uygun olarak iki devlet arasında topyekün bir savaş yaşanmıştır.

Başarı oranı düşük bir strateji olarak değerlendirilmesine rağmen zorlayıcı diplomasi geçmişten günümüze birçok aktör tarafından pek çok kez kullanılmıştır. Bunun en önemli sebebi her ne kadar riskli bir yöntem olsa da başarılı olduğu takdirde askeri yöntemlere göre çok daha düşük bir maliyete sahip olmasıdır. Her ne kadar zorlayıcı diplomasinin uygulandığı durumlara ve bağlamlara ilişkin pek çok değişken olduğu ve empirik bir zorlayıcı diplomasi teorisi henüz geliştirilemediği için geçmişten günümüze zorlayıcı diplomasi uygulamalarının tümünü kapsayacak kesin bir başarı genellemesine ulaşılamasa da Alexander L. George'a göre vakaların sistematik bir şekilde araştırılması ileride oluşturulacak teori için yararlı olacaktır. (George, 1994: 21) Bu bağlamda bu çalışmanın amacı da İran-İrak Savaşı'na giden kriz sürecindeki zorlayıcı diplomasi uygulamalarının ve başarısızlık sebeplerinin araştırılmasıdır.

Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturan zorlayıcı diplomasi stratejisinin temel varsayımları, çeşitleri, başarısını etkileyen faktörler ve diğer stratejik zorlama yöntemlerinden farklılıkları açıklanacak, ikinci bölümünde İran-İrak Savaşı'na giden kriz süreci ve bu süreçteki zorlayıcı diplomasi uygulamaları incelenecek, son bölümünde ise zorlayıcı diplomasinin başarısızlık sebepleri analiz edilecektir.

ZORLAYICI DİPLOMASİ

Genel itibarıyla kuvvet kullanmaya ilişkin tehditlerin diplomaside kullanımı "stratejik zorlama" (strategic coercion) olarak isimlendirilmektedir. (Jakobsen, 1998: 11) Stratejik zorlamanın bir türü olan "zorlayıcı diplomasi" (coercive diplomacy) ise en genel tanımı ile bir rakibi, giriştiği eylemi durdurması veya geri alması için ikna etmek amacıyla tehdit etmeyi ve gerektiğinde rakibe yönelik olarak sınırlı askeri kuvvet kullanımını içeren diplomatik bir stratejidir. (Bellamy, 2000:96) Zorlayıcı diplomasi kavramının Uluslararası İlişkiler literatürüne girişi ise Soğuk Savaş Dönemi'ne denk gelmektedir. Ancak durum böyle olsa da düşünsel arka planına bakıldığında fikrîsel temellerinin Sun Tzu, Thucydides ve Niccolo Machiavelli'nin eserlerine kadar uzandığı görülmektedir. (Bellamy, 2000: 96) Benzer şekilde Soğuk Savaş öncesi dönemde her ne kadar o dönemde zorlayıcı diplomasi ismiyle kavramsallaştırılmamış olsa da zorlayıcı diplomasi stratejisinin birçok devlet tarafından kullanıldığı gözlemlenmektedir.

Zorlayıcı diplomasi stratejisi birçok devlet tarafından hala kullanılıyor olduğundan günümüzde de oldukça popüler bir araştırma konusudur. Fakat Türkçe ve İngilizce literatür incelendiğinde zorlayıcı diplomasi kavramı ile ilgili olarak terminolojik bir karışıklık olduğu görülmektedir. Bu durum "zorlayıcı diplomasi" (coercive diplomacy) kavramının, "zorlama" (compellence), "şantaj" (blackmail) ve özellikle de "caydırma" (deterrence) kavramları ile karıştırılmasından kaynaklanmaktadır. (Jakobsen, 1998: 11) Aslında bu kavramların her biri birer stratejik zorlama türüdür fakat aralarında bazı farklılıklar bulunmaktadır.

Bu çalışmanın odak noktası zorlayıcı diplomasi olduğundan konunun kavramsal çerçevesini tam olarak ortaya koyabilmek ve zorlayıcı diplomasiyi diğer stratejik zorlama türlerinden ayırmak amacıyla öncelikle bu kavramların açıklanması yerinde olacaktır.

Zorlama kavramı Uluslararası İlişkiler literatürüne Thomas Schelling tarafından yazılan ve 1966 yılında yayınlanan "Silahlar ve Etki" (Arms and Influence) isimli kitapla girmiştir. (Şener, 2018: 160-161) Schelling bu çalışmasında rakibin giriştiği eylemi durdurmasını veya geri almasını amaçlayan zorlama kavramının kapsamını genişletmiş;

zorlayıcı diplomasi, şantaj ve caydırma kavramlarını da zorlama stratejisinin içerisinde değerlendirmiştir. (Aksu, 2008: 23) Zorlayıcı diplomasının teorik altyapısını oluşturan ve böylece dış politika analizlerinde diplomatik bir strateji olarak kullanılmasını sağlayan en önemli isimlerden biri olan Alexander L. George ise zorlayıcı diplomasiyi zorlamadan, şantajdan ve caydırmadan ayırmıştır. (Levy, 2008: 539)

George'a göre zorlama daha ziyade sert tehditleri içerirken zorlayıcı diplomasi esnek bir müzakere süreciyle birlikte sorunun diplomasi yoluyla çözümlenmesini vurguladığından ikisi farklı kavramlardır. (George, 1994: 7) Ayrıca George zorlayıcı diplomasiyi de "saldırđan nitelikli zorlayıcı diplomasi" ve "savunmaya dönük zorlayıcı diplomasi" olmak üzere ikiye ayırmıştır. (şener, 2018: 162) Dolayısıyla çok daha geniş bir kavram olan zorlamanın, zorlayıcı diplomasi içerisindeki bu ayrımı da karşılayamayacağını savunmuştur. (George, 1994:7)

Çünkü zorlama, tehdidin savunma amacıyla kullanımının yanında saldırıyı da içerir ve zorlayıcı diplomasiden daha kapsamlıdır. Bu yüzden George, zorlayıcı diplomasiyi zorlamanın alt kategorisi olarak sınıflandırmıştır. (Sperandei, 2006: 258) şantajı ise kuvvet kullanma tehditlerinin sadece saldırgan amaçlar doğrultusunda kullanımı olarak tanımlamış ve zorlamanın bir boyutu olarak değerlendirmiştir. (Aksu, 2008: 25)

Yani kuvvet kullanma tehdidi açasından zorlayıcı diplomasi hem saldırgan nitelikli hem de savunmaya dönük olabilmekteyken şantaj sadece saldırgan amaçlar doğrultusunda kullanılmaktadır. Bu şekliyle aslında saldırgan nitelikli zorlayıcı diplomasiyle şantajın benzerlik gösterdiği iddia edilebilir. Fakat şantajı gayrimeşru bir yöntem olarak değerlendiren George, zorlayıcı diplomasının meşru bir strateji olduğunu göstermek amacıyla stratejinin savunmacı yönünü ön plana çıkarmıştır. (Jakobsen, 1998: 13)

Tabloda görüldüğü üzere George'a göre caydırma, rakibi bir eylemi başlatmamaya ikna etmektir. Yani caydırmada eylem henüz gerçekteleşmemiştir. George zorlayıcı diplomasiyi ise zorlayıcı diplomasiyle hedeflenen amaçları baz alarak Tip A, Tip B ve Tip C olmak üzere üç kategori halinde sınıflandırmıştır. Bu üç kategorinin ortak noktası ise eylemin başlamış olmasıdır. Yani caydırıcılıkta eylem henüz gerçekteleşmemişken zorlayıcı diplomaside başlamış veya tamamlanmış durumdadır.

Kavramlar arasındaki ilişkiyi özetlemek gerekirse şekilde görüldüğü üzere caydırma ve zorlama, stratejik zorlamanın iki alt kategorisini oluşturmaktadır. Zorlama da şantaj ve zorlayıcı diplomasi olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmaktadır. Zorlayıcı diplomasi ise kendi arasında saldırgan nitelikli zorlayıcı diplomasi ve savunmaya dönük zorlayıcı diplomasi olarak gruplandırılmaktadır.

Caydırma	Zorlayıcı Diplomasi		
	Tip A	Tip B	Tip C
Rakibi bir eylemi başlatmamaya ikna etmek	Rakibi hedefine ulaşmadan önce durdurmaya ikna etmek	Rakibi eylemi geri almaya ikna etmek	Rakibi hükümetinde değişiklik yapmaya ikna etmek.

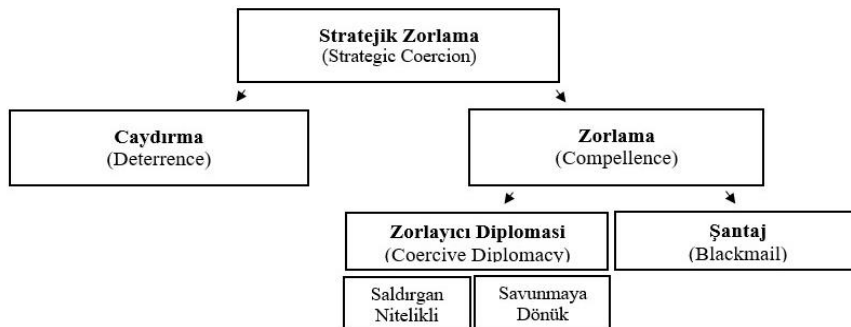
Tablo 1: George'a Göre Caydırma ve Zorlayıcı Diplomasi (George, 1994: 9)

Zorlayıcı diplomasi her ne kadar tehdit ve sınırlı askeri kuvvet kullanımı yöntemlerini kullansa da içerisinde müzakere sürecini de barındırır ve bu yönüyle askeri bir stratejiden ziyade diplomatik bir stratejidir. (Bellamy, 2000: 96) George da meşru bir strateji olarak gördüğü zorlayıcı diplomasiyi, askeri strateji ve uygulamalara bir alternatif olarak değerlendirmiştir. (George, 1994: 10-11) Gerçekten de zorlayıcı diplomasi askeri strateji ve uygulamalara ciddi bir alternatif oluşturmaktadır. Çünkü zorlayıcı diplomasi başarılı olduğu takdirde hedef aktör, askeri uygulamalara oranla çok daha düşük bir maliyetle amacına ulaşmaktadır. Bu bağlamda zorlayıcı diplomasi diplomatik bir strateji olduğunu kanıtlar nitelikteki temel özellikleri ise mesaj gönderme, müzakere, pazarlık gibi araçları kullanması ve topyekûn bir savaşı değil, eğer gerekirse sadece sınırlı askeri kuvvet kullanımını içermesidir. (Şener, 2018: 166) Sınırlı askeri kuvvet kullanımı hedef aktörü, zorlayıcı aktörün talebini yerine getirmediği takdirde bunun çok maliyetli olacağına ikna etmeyi amaçlayan bir sinyal olarak düşünülebilir. (Jakobsen, 1998: 14)

Süreci kısaca açıklamak gerekirse zorlayıcı diplomasi stratejisinde zorlayıcı aktör, hedef aktöre eğer talebini yerine getirmezse askeri kuvvet kullanacağı tehdidinde bulunur. Eğer bu şekilde talebini yerine getirmezse inandırıcılığını ve kararlılığını pekiştirmek için sınırlı bir askeri kuvvet kullanma yoluna da gidebilir. Fakat bu askeri kuvvet kullanımı topyekûn bir savaşa dönüşmemelidir.

Çünkü zorlayıcı diplomasi topyekûn bir savaşa yol açarsa başarısız olmuş olur. Bütün bunların gerçekleşebilmesi için zorlayıcı aktör ile hedef aktörün güçleri arasında bir asimetri veya denklik olması gerekmektedir. (Aksu, 2008: 29) Yani ya zorlayıcı aktör hedef aktörden daha güçlü olmalı ya da iki aktörün güçleri birbirine yakın olmalıdır. Bu nedenle güçsüz bir devlet çok daha güçlü bir devlete yönelik olarak zorlayıcı diplomasi uygulayamamaktadır. Zira güçsüz devletin zorlayıcı diplomasi araçları olan askeri kuvvet kullanma tehdidi ve sınırlı askeri kuvvet kullanma yöntemlerini kendisinden çok daha güçlü bir devlete karşı kullanması inandırıcı olmamakta ve hedef devlette bir zorunluluk hissi yaratamamaktadır.

George'a göre zorlayıcı diplomasi stratejisinin "ültimatom" (ultimatum), "zımnî ultimatom" (tacit ultimatum), "baskıyı aşamalı arttırma/vidanın yavaş yavaş döndürülmesi" (gradual turning of the screw) ve "dene ve gör yaklaşımı" (try and see approach) olmak üzere dört çeşidi bulunmaktadır. (Jakobsen, 1998: 18) Zorlayıcı diplomasi stratejisinin en çok bilinen çeşidi olan ultimatom genel olarak hedef aktörün yerine getirmesi gereken belirli bir talep, talebin yerine getirilmesi için net bir zaman sınırı, talebin karşılanmamasının hedef aktör için yüksek maliyetli olacağına dair cezalandırma ve tırmandırma tehdidi ile talebin karşılanması halinde hedef aktöre verilecek teşviklerden oluşmaktadır. (Bellamy, 2000: 96) Ültimatom zorlayıcı

Şekil 1: Stratejik Zorlama Türleri (Jakobsen, 1998: 12)

diplomasi stratejisinin çeşitleri arasında en sert ve tehlikeli olanıdır. (Lauren, 1972: 136) Çünkü ulti-
 matom hedef aktöre, talebin karşılanmaması
 halinde bir savaşa hazır olunduğuna dair mesaj
 vermektedir. (Aksu, 2008: 31) Bu nedenle özel-
 likle karşı taraf da tırmandırmaya hazırsa krizin
 tırmanması ve zorlayıcı diplomasiyi başarısızlığa
 uğratabilecek şekilde topyekûn bir savaş yaşanması
 ihtimali yüksektir. Bu duruma yönelik verilebi-
 lecek en iyi örnek 1. Dünya Savaşı başlamadan
 önce Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun
 Sırbistan'a verdiği ulti-
 matomdur. Sırbistan zaten
 tırmanmayı göze aldığı için ulti-
 matomdaki taleplerin hepsini kabul etmemiştir. Bunun üzeri-
 ne Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Sırbis-
 tan'a savaş ilan etmiş ve zorlayıcı diplomasi ba-
 şarısız olmuştur. Zorlayıcı diplomasinin bir diğer
 çeşidi olan zımni ulti-
 matomda ise ulti-
 matomdan farklı olarak talebin yerine getirilmesi için net bir
 zaman sınırı konulmamaktadır. Bununla birlikte
 talebin yerine getirilmemesi halinde uğranılacak
 cezanın niteliği de açık olarak
 belirtilememektedir. (Jakobsen, 1998: 18)
 Baskıyı aşamalı artırma/vidanın yavaş yavaş
 döndürülmesi çeşidinde de zımni ulti-
 matoma benzer şekilde talebin yerine getirilmesi için net
 bir zaman sınırı konulmamakta ve talebin yerine
 getirilmemesi halinde uğranılacak cezanın niteliği
 de açık olarak belirtilememektedir. (Şener, 2018:
 171) Zımni ulti-
 matomdan farklı ise hedef aktöre
 yönelik olarak uygulanan baskının aşamalı bir
 şekilde artırılmasıdır. Örneğin talebin yerine
 getirilmesi için baskı yapmak amacıyla öncelikle
 hedef aktöre yönelik ekonomik yaptırımlar
 uygulanabilir. Bundan sonuç alınamadığı takdir-
 de bu yaptırımlar sertleştirilebilir. Eğer talep hala
 karşılanmıyorsa zorlayıcı aktör baskıyı artırarak
 sınırlı bir askeri kuvvet kullanma yoluna gidebi-
 lir. Zorlayıcı diplomasinin çeşitleri arasında en
 zayıf olanı ise dene ve gördür. (Jakobsen, 1998:
 19) Bu çeşitte de zımni ulti-
 matoma ve baskıyı
 aşamalı artırma yaklaşımına benzer şekilde
 talebin yerine getirilmesi için net bir zaman sınırı
 konulmamaktadır. (Aksu, 2008: 33) Zorlayıcı
 aktör talebin yerine getirilmesi için sınırlı bir
 tehditte veya askeri eylemde bulunmakta ve
 sonrasında bunun hedef aktörü talebi gerçekleş-

tirmeye ikna etmek için yeterli olup olmadığını
 görmek için beklemektedir. (Aksu, 2008: 33) Bu
 dört çeşidin de avantajları ve dezavantajları
 olmakla birlikte George, en güçlü çeşit olan
 ulti-
 matom ile en zayıf çeşit olan dene ve gör-
 yaklaşımı arasında yer alan bir strateji
 önermektedir. (Bellamy, 2000:96)

Zorlayıcı diplomasi, başarılı olduğu takdirde as-
 kerî strateji ve uygulamalara nazaran çok daha az
 maliyetli olduğundan dolayı sıkça kullanılan bir
 stratejidir. Fakat bu durum zorlayıcı diplomasi-
 nin her zaman başarılı olduğu anlamına gelme-
 mektedir. Aksine zorlayıcı diplomasi başarı oranı
 son derece düşük bir stratejidir. (Sauer, 2007: 616)
 Bu konu hakkında yapılan çalışmalarda zorla-
 yıcı diplomasinin başarı oranının %30 civarında
 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Şener, 2018: 175)
 Bunun en önemli sebeplerinden biri zorlayıcı
 diplomasinin onu başarısızlığa uğratan topyekûn
 bir savaş riskini içerisinde barındırıyor olmasıdır.
 Bununla birlikte zorlayıcı diplomasinin başarısını
 etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu fak-
 törlere bakıldığında ise amacın açıklığı (clarity of
 objective), motivasyonun güçlülüğu (strength of
 motivation), motivasyonun asimetrisi (asy-
 mmetry of motivation), aciliyet duygusu (sense of
 urgency), güçlü liderlik (strong leadership),
 iç/ulusal destek (domestic support), uluslararası
 destek (international support), rakibin kabul
 edilemez tırmanma korkusu (opponent's fear of
 unacceptable escalation) ve krizin kesin çözüm
 koşullarına ilişkin açıklık (clarity concerning the
 precise terms of settlement of the crisis) olmak
 üzere dokuz faktörün ön plana çıktığı göröl-
 mektedir. (Jakobsen, 1998: 19) Bu faktörlerden ilki
 olan amacın açıklığı, zorlayıcı aktörün hedef
 aktöre olan talebine ilişkin bir faktördür. Zorla-
 yıcı aktör talebini açıkça, herhangi bir yanlış an-
 laşılmaya mahal vermeyecek şekilde iletmelidir.
 Motivasyonun güçlülüğu ise zorlayıcı aktörün
 talebini ifade ederken motivasyonunun, inandırıcı-
 lığının ve kararlılığının ne derecede yüksek ol-
 duğuyla ilgili bir faktördür. (Aksu, 2008: 34) Zor-
 layıcı diplomasinin başarısını etkileyen bir diğer
 faktör motivasyonun asimetrisidir. İki aktörün
 motivasyon düzeyleri arasında bir asimetri varsa
 ve zorlayıcı aktör hedef aktörden çok daha

yüksek bir motivasyona sahipse zorlayıcı diplomasının başarılı olma olasılığı artmaktadır. Fakat motivasyon düzeyleri arasında bir asimetri yoksa ve her iki tarafın da motivasyonu güçlüyse krizin tırmanma ve zorlayıcı diplomasi stratejisinin başarısız olma olasılığı artmaktadır. Aciliyet duygusu ise hedef aktör üzerinde talebi yerine getirme zorunluluğu oluşturulması ile ilgili bir faktördür. Talebin karşılanmaması halinde hedef aktörün karşılaştığı cezalandırma tehdidinin inandırıcılığının sağlanması için bir zorunluluk duygusu yaratılması gerekir ve bu da talebin karşılanması için bir zaman sınırının konulup konulmaması ile bağlantılı bir durumdur. (Mulvenon, 1995: 70) Zorlayıcı aktör, hedef aktör üzerinde bir zorunluluk duygusu yaratamıyorsa talebin karşılanması için konulan zaman sınırı da inandırıcılığını kaybeder. Bir diğer faktör güçlü liderliktir ve hem zorlayıcı aktör hem de hedef aktör açısından önemlidir. Karar alıcıların konuya dair ilgisi, bilgi düzeyi, kriz yönetebilme becerisi ve liderlik özellikleri, hem zorlayıcı aktörün hem de hedef aktörün inandırıcılık, kararlılık ve uluslararası arenada meşruiyet sağlama başarılarında önem arz eder. (Aksu, 2008: 35-36) İç yani ulusal destek ise aktörlerin ulusal kamuoylarının kendilerine verdiği destekle ilgili bir faktördür. Eğer konuya dair ulusal bir kamuoyu desteği varsa aktörlerin hareket alanı genişler. Fakat bunun tersi olursa yani konuya dair ciddi bir muhalefet varsa aktörler geri adım atmak zorunda kalabilir. İç destek faktörü zorlayıcı diplomasının başarısı bağlamında kendini en çok hedef aktörün iç destek görüp görmemesi noktasında gösterir. Çünkü hedef aktöre yönelik olarak yüksek kamuoyu desteği varsa tırmanma olasılığı artar ve zorlayıcı diplomasının başarı şansı düşer. Uluslararası destek ise zorlayıcı diplomasi bağlamında daha ziyade müttefik bulma ve meşruiyet sağlama noktasında önemlidir. Çünkü müttefikler, zorlayıcı aktör ile hedef aktör arasındaki güç oranını değiştirebilir ve bu da zorlayıcı diplomasının sonucunu etkiler. Rakibin kabul edilemez tırmanma korkusu da zorlayıcı diplomasının başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Çünkü eğer hedef aktör için

krizin tırmanması riskliyse ve bu nedenle tırmanma tehdidini kabul edemiyorsa, müzakere masasına oturması ve dolayısıyla zorlayıcı diplomasının de başarılı olma olasılığı yüksektir. Zorlayıcı diplomasının başarısını etkileyen son faktör ise krizin kesin çözüm koşullarına ilişkin açıklık faktörüdür. Zorlayıcı aktör hedef aktöre krizin tamamen çözülmesi için gereken tüm koşulları ayrıntılarıyla iletmelidir. Hedef aktör de talebi yerine getirdikten sonra gerçekten krizin sona ereceğine inanmalıdır.

İRAN-IRAK KRİZİNDEKİ ZORLAYICI DİPLOMASİ UYGULAMALARI

İran ile Irak arasındaki 1980-1988 İran-İrak Savaşı'nın sebeplerini de oluşturan sorunların tarihsel arka planına bakıldığında bu sorunların temellerinin oldukça eski zamanlara kadar dayandığı görülmektedir. Fakat bu sorunların ve iki devletin birbirine yönelik olarak uyguladıkları saldırgan politikaların özellikle 1979 yılından itibaren arttığı gözlemlenmektedir. Bunda şüphesiz o dönemde uluslararası sistemde yaşanan gelişmelerin de etkisi olmuştur. Soğuk Savaş Dönemi içerisinde "İkinci Soğuk Savaş Dönemi" adı verilen bir dönemde, dönemin konjonktürüne uygun olarak İran ile Irak'ın politikalarının da sertleştiği görülmektedir. Özellikle 1979 yılında yaşanan İran İslam Devrimi, savaşa giden süreçte önemli bir kırılma noktası olmuştur. Savaşa yol açan gelişmeleri ve zorlayıcı diplomasi uygulamalarını daha iyi açıklayabilmek için öncelikle İran ve Irak'ın savaş öncesi genel durumunu kısaca özetlemek gerekmektedir.

Yüzölçümü 438 bin km² olan ve arazi türü olarak genelde ovalar/düzlükler ile bataklıklardan oluşan Irak'ın o dönemki nüfusu 13 milyon bandında olup bu nüfusun %80'ini Araplar, %18'ini Kürtler ve %2'sini Türkmenler oluşturmaktadır. (Razoux ve Elliot, 2015: 511) Ülkedeki Kürtlerin ayrılıkçı talepleri bulunmakta ve bu durum Irak Devleti tarafından ulusal güvenlik sorunu olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla o dönemde Irak'ta bir Kürt Sorunu'nun varlığından bahsedilebilir. Irak nüfusunun dinsel dağılımına bakıldığında ise %54'ünün Şii, %43'ünün Sünni Müslümanlardan oluştuğu görülmektedir. (Razoux ve Elliot, 2015:

511) Fakat lkede Baas Partisi iktidardadır ve devlet, aslında sayıca azınlıkta olan Sünni Araplar tarafından yönetilmektedir. Bu nedenle Şiiler özellikle de İnan İslam Devrimi'nin ardından birçok kez ayaklanmış, bu durum da Irak tarafından bir ulusal güvenlik sorunu olarak algılanmıştır. Bununla birlikte o dönemde Irak, Orta Doğu'nun lideri olmak isteyen Saddam Hüseyin'in mutlak kontrolü altındaki Baas Partisi mensubu liderler tarafından yönetilmektedir. (Sick, 1989: 234) Irak'ın o dönemki ekonomik durumuna bakıldığında ise gayri safi milli hasılasının 45 milyar dolar, savunma btcesinin ise 2.8 milyar dolar olduğu görülmekte ve bu da oransal olarak gayri safi milli hasılasının yaklaşık %6'sına denk gelmektedir. (Razoux ve Elliot, 2015: 511) Ayrıca o dönemde Irak Silahlı Kuvvetleri'nin askeri personel sayısı 242 bin civarındadır. (Hiro, 1991: 299) Irak dış politikasına bakıldığında ise her ne kadar 1970'li yıllarda Batılı devletlerden silah ve teknoloji satın almaya başlamış olsa da hala SSCB yanlısı ve ABD karşıtı politikalar yürütüldüğü grlmektedir. (Arı, 2017: 422-423) Fakat 1978'de gerçekleşen Afganistan'daki SSCB yanlısı darbe ve 1979'daki İnan İslam Devrimi Irak'taki karar alıcılar üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Irak, Afganistan'daki darbeyi ve ardından 1979'da SSCB'nin Afganistan'ı işgalini kendisi için bir tehdit olarak algılamış ve bu nedenle Irak-SSCB ilişkilerindeki olumlu hava yok olmaya başlamıştır. Bununla beraber İnan İslam Devrimi'nin ardından ABD-İnan ilişkilerinin kopması ve ABD'nin Irak'a yaklaşmaya başlamasıyla birlikte ABD-İrak ilişkileri gelişmeye başlamıştır.

1 milyon 648 bin km²lik yzlmyle İnan, Irak'tan neredeyse 4 kat daha geniş sınırlara sahiptir. Ayrıca yüksek dağlarla çevrili geniş bir coğrafyaya sahip olması nedeniyle Irak'ın aksine stratejik derinliği çok yüksek olan bir devlettir. (Razoux ve Elliot, 2015: 511) Bununla birlikte İnan, Basra Körfezi'nde de Irak'tan çok daha geniş bir kıyı Őeridine sahiptir. İnan'ın o dönemki nüfusu ise 39 milyon bandında olup Irak nüfusunun 3 katıdır. (Karsh, 2002: 16) Nüfusun etnik dağılımına bakıldığında ise

%55'inin Farsi/Acem, %25'nin Azeri, %10'unun Kürt, %3'nn Belu (Baloch) ve %2'sinin ise Arap olduğu grlmektedir. (Razoux ve Elliot, 2015: 511) Her ne kadar İnan'ın etnik yapısı da Irak'a benzer şekilde heterojen bir yapı sergilese de o dönemde İnan'daki etnik bölünme Irak'taki kadar derin değildir. (Karsh, 2002: 16) Dini dağılıma bakıldığında ise nüfusun %85'inin Şii olduğu grlmektedir. (Razoux ve Elliot, 2015: 511) Yani İnan, Irak'ın aksine nüfusun dini dağılımı itibarıyla daha homojene yakın bir görünüm sergilemektedir. Bununla birlikte o dönemde Irak lideri Saddam Hüseyin'e benzer şekilde İnan lideri Ayetullah Humeyni'nin de Orta Doğu'nun bölgesel lideri olma hedefi bulunmaktadır. İnan'ın o dönemki ekonomik durumuna bakıldığında ise gayri safi milli hasılasının 110 milyar dolar, savunma btcesinin ise 4.5 milyar dolar olduğu görülmekte ve bu da oransal olarak gayri safi milli hasılasının yaklaşık %4'ne denk gelmektedir. (Razoux ve Elliot, 2015: 511) Dolayısıyla İnan'ın gayri safi milli hasılası ve savunma btcesi de Irak'tan çok daha yüksektir. Ek olarak o dönemde İnan Silahlı Kuvvetleri'nin askeri personel sayısı 246 bin civarındadır. (Hiro, 1991: 297) O dönemki İnan dış politikasına bakıldığında ise İnan İslam Devrimi ve Rehineler Krizi olmak üzere iki olayın ve etkilerinin belirleyici olduğu grlmektedir. İnan İslam Devrimi'nden sonra İnan, Batı'dan uzaklaşmış, eskiden müttefiği olduğu ABD'ye yönelik sert politikalar yürütmüş, CENTO (Merkezi Antlaşma rgt /Central Treaty Organization)'dan ayrılmış ve ABD ile imzaladığı Savunma Anlaşması'nı da feshetmiştir. (Karaca, 2021: 511) Ardından Kasım 1979'da bir grup ğrencinin İnan Őahi'nin ülkeye geri getirilmesi ve mal varlığının iade edilmesi amacıyla ABD Bykelliği'ndeki 53 kişiyi rehin almasıyla İnan ile ABD arasında Rehineler Krizi (Hostage Crisis) başlamıştır. (Karaca, 2021: 512) Bir yıldan fazla süren kriz nedeniyle İnan-ABD ilişkileri daha da gerginleşmiş ve iki devlet arasındaki diplomatik ilişkiler kesilmiştir. Bununla birlikte Humeyni, ABD'yi "Büyük Őeytan", SSCB'yi "Kk Őeytan", Körfez Devletlerini

ise “Mini Şeytanlar” olarak tanımlamış ve Körfez Devletlerinin İran İslam Devrimi’nin ardından İran’ın olduğu gibi İslam Cumhuriyetlerine dönüşmesi gerektiğini savunmuştur. (Arı, 2017: 399) Zaten Humeyni rejiminin uzun vadedeki en önemli amacı İslami değerler temelinde evrensel bir dünya düzeni kurmak olduğundan dolayı İslam Devrimi’ni diğer devletlere de yayılması yani “devrim ihracı” o dönemde İran dış politikasının temel hedeflerinden olmuş ve özellikle bölge devletleri bu durumu tehdit olarak algılamışlardır. (Armaoğlu, 1999: 439) Ayrıca İran’ın devrim ihracı politikasının evrensel temellerinin yanı sıra Filistin konusu itibarıyla da önem arz ettiği görülmektedir. Humeyni, İran ile Irak’ın Şii nüfusunun birleşmesiyle İsrail’i Kudüs, Batı Şeria ve Gazze’den çıkarmaya yetecek büyüklükte bir ordu oluşturulacağını düşünmüş, bu nedenle devrimin Irak’a ihracına özel bir önem vermiştir. (Farzaneh, 2007: 92) Bu politikanın İran-İrak ilişkilerini çok kötü etkilemesinin yanı sıra İran’ın ABD, SSCB ve Körfez Devletlerini karşısına alması İran’ı uluslararası arenada yalnızlaştırmış ve İran-İrak Savaşı’na giden kriz sürecinde Irak’ın arkasındaki uluslararası desteğin İran’dan daha fazla olmasına yol açmıştır.

İran ile Irak arasındaki sorun alanlarına bakıldığında aslında bu sorunların temellerinin çok eski zamanlara dayandığı ve birbiriyle iç içe geçmiş, karmaşık bir yapı arz ettiği görülmektedir. Daha açıklayıcı olması amacıyla bu sorun alanları mezhepsel ve etnik faktörler, Şatt’ül Arap Su Yolu Sorunu ile bölgesel hegemonya mücadelesi olarak üç kategoride incelenecektir. Mezhepsel ve etnik faktörlere bakıldığında öncelikle mezhepsel açıdan Şii-Sünni konusunun İran-İrak Savaşı’na giden kriz sürecinde önemli bir etken olduğu görülmektedir. Haritada da görüldüğü üzere Irak’taki Şii gruplar ülkenin güneyinde, (Karbala / كربلاء) ve Necef (Najaf / النجف) gibi Şiiiler tarafından kutsal kabul edilen şehirlerin bulunduğu, Basra’yı da içerisine alan çok önemli bir petrol bölgesinde ikamet etmektedirler. Fakat ülke nüfusunun çoğunluğunu oluşturmalarına

Harita 1: Irak Nüfusunun Etnik ve Dini Dağılımı¹

ve petrol bölgesinde yaşamalarına rağmen ekonomik ve siyasi açıdan büyük sıkıntılar yaşadıkları görülmektedir. Buna koşut olarak Şiiiler tarafından gerçekleştirilen ayaklanmalar önceki dönemlerde daha ziyade ekonomik ve siyasi temelli olarak 1960’lı yıllardan itibaren ama özellikle İran İslam Devrimi’nin ardından dinsel ve ayrılıkçı temellere doğru evrilmiştir. (Arı, 2017: 421) %85’i Şii olan ve mezhep temelli sert politikalar izleyen İran devletiyle sınırdaş olmaları dolayısıyla Humeyni’nin söylemlerinden ve İran’ın devrim ihracı politikasından oldukça etkilenmişlerdir. (Razoux ve Elliot, 2015: 511) Özellikle de Humeyni’nin yaklaşık 13 yıl boyunca sürgünde kaldığı Necef’te yaşayan ve Farsça konuşan Şii Müslümanların İran’ın politikalarından çok fazla etkilendiği ve Saddam Hüseyin karşıtı protestolar gerçekleştirdikleri görülmektedir. (Akçay, 2013: 112) İran-İrak Savaşı’na giden kriz sürecini tetikleyen en önemli ayaklanma ise 1979 yılının Haziran ayında Iraklı Şiiilerin lideri olan ve Humeyni’yi açıkça destekleyen Bekir El Sadr’ın önderliğinde gerçekleştirilen Şii Ayaklanması’dır. (Armaoğlu, 1999: 388) Nisan 1980’de Bekir El Sadr’ın idamı ve ülkedeki ileri gelen Şiiilerin Irak’tan sınır dışı edilmesi üzerine İran-İrak ilişkileri kopma noktasına gelmiştir. (Armaoğlu, 1999: 389)

¹ Harita tarafımızca düzenlenmiştir. Orijinali için bkz.; https://saylordotorg.github.io/text_world-regional-geography-people-places-and-globalization/s11-06-iraq-turkey-and-iran.html (e.t.: 10.05.2021).

Etnik faktörlere bakıldığında ise Irak'ın kuzeyindeki Kürtlerin özellikle Cezayir Anlaşması (Algiers Accord)'nın imzalandığı 1975 yılına kadar İran tarafından yoğun şekilde desteklendiği görülmektedir. İran'ın sağladığı bu destek nedeniyle Irak hükümeti Kürtler üzerinde tam egemenlik sağlayamamış ve uluslararası arenada prestij kaybı yaşamıştır. Irak bu duruma son vermek için 1975'te İran ile Cezayir Anlaşması'nı imzalamak durumunda kalmıştır. Bu anlaşmayla Irak, Arapların Şatt'ül Arap (Shatt al-Arab / العرب شط), İranlıların ise Arvand Nehri (Arvand Rud / رود اروند) ismini verdiği su yolunda İran'ın istediği şekilde bir düzenleme yapılmasını kabul etmiştir. Buna karşılık İran da Kürtlere destek vermeyi bırakmıştır. Diğer yandan Irak'ın da İran'a yönelik olarak etnik ayrılıkçı hareketleri desteklediği görülmektedir. İran devletinin sınırları içerisinde yer alan ve Arapların Kuzistan / Huzistan (Khuzestan / خوزستان), İranlıların ise Ahvaz (أهواز) ismini verdiği bölgede yaklaşık 1.5 milyon civarında Arap yaşamakta ve Irak bu bölgenin özerk olmasını istemektedir. (Arı, 2017: 427) Hatta Saddam Hüseyin burayı "Arabistan" olarak isimlendirmiştir. (Doğan, 2016: 3)

Harita 2: Kuzistan / Ahvaz Bölgesi²

Harita 2'de görüldüğü üzere Irak'la sınır paylaşan bu bölge ayrıca İran'ın en önemli petrol ve sanayi bölgelerinden biridir. Kuzistan bölgesinin özerk olmasıyla İran en önemli petrol ve sanayi bölgelerinden birini yitirerek hem güç hem de prestij kaybedecektir. Ayrıca Irak, İran'ın Irak'taki Kürtlere verdiği desteği, Kuzistan bölgesindeki Araplara verdiği destekle dengelemiş olacaktır. (Arı, 2017: 427) Ek olarak Saddam Hüseyin, İran'ın devrim ihracı politikasının etkisiyle Irak içerisinde çıkan Şii ayaklanmalarına karşı Kuzistan bölgesinin en iyi savunma hattı olduğunu düşünmektedir. (Hiro, 1991: 37) Bu hedeflerle Irak, Kuzistan bölgesindeki Arapları Humeyni rejimine karşı kıskırtmış ve sonrasında çıkan çatışmalarda da silah ve mühimmat yardımında bulunmuştur. (Armaoğlu, 1999: 389) Dolayısıyla bu durum iki devlet arasındaki ilişkileri olumsuz etkilemiştir.

İki devlet arasındaki sorun alanlarından bir diğeri ise Şatt'ül Arap (Arvand) Su Yolu Sorunu'dur. Haritada görüldüğü üzere Şatt'ül Arap Su Yolu, Fırat (Euphrates) ve Dicle (Tigris) nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir. Buranın hangi kısmının hangi devlete ait olduğu konusundaki anlaşmazlık Osmanlı Devleti Dönemi'ne kadar dayanmaktadır. 1937 yılında iki devlet arasında bu konuda bir antlaşma yapılsa da İran, Irak'ın bu antlaşmadan çok kazançlı çıktığını düşündüğü için sorun devam etmiştir. (Özdemir, 2020: 58)

Harita 3: Şatt'ül Arap Su Yolu³

² Harita tarafımızca düzenlenmiştir. Orijinali için bkz.; <https://www.middleeasteye.net/news/ahwazis-dont-give-anniversary-annexed-arab-province-looms-iran> (e.t.: 05.06.2021).

³ Harita tarafımızca düzenlenmiştir.

İran, 1968'de Irak'ta yaşanan darbe nedeniyle Irak'ın güçsüz durumundan yararlanarak 1969'da 1937'de yapılan antlaşmayı feshettiğini ilan etmiş, aynı zamanda bu konuda Irak'a baskı yapmak için Iraklı Kürtlerin isyanına destek vermeye başlamıştır. (Arı, 2017: 426) Irak Kürtler üzerinde hakimiyet sağlayabilmek için 1975'te İran ile Cezayir Anlaşması'nı imzalamak durumunda kalmış ve İran'ın istediği şekilde Thalweg Hattı'nın (su yolunun tam ortasının) sınır olmasını kabul etmiştir. (Hiro, 1991: 17) Böylece sorun Irak'ın güçsüz olduğu bir dönemde, İran lehinde bir düzenlemeyle çözülmüş fakat bu çözüm kalıcı olmamıştır. Irak geçen 5 yıllık süre içerisinde Kürt ayaklanmalarını bastırma konusunda ilerleme kaydetmiş ve gücünü topladıktan sonra Eylül 1980'de Cezayir Anlaşması'nı feshetmiştir. (Arı, 2017: 426)

İran-Irak arasındaki bir diğer sorun alanı ise tarihsel rekabetle birleşen bölgesel hegemonya mücadelesidir. Aslında İran ile Irak arasındaki tarihsel rekabetin kökenleri 16. yüzyıla, Osmanlı Devleti ile Safevi Devleti arasındaki rekabete kadar dayanmaktadır. (Orhan, 2019: 394) Bu rekabette Şii-Sünni ayrımı belirleyici olmuş ve bu mezhepler İran ile Irak tarafından siyasi birer ideoloji olarak da benimsenmiştir. Bu tarihsel rekabet 1979 yılında İran İslam Devrimi'nin gerçekleşmesiyle daha da artmıştır. Irak o dönemde Körfez bölgesindeki en büyük ve en güçlü Arap devletidir ve bu durum İran İslam Devrimi'nin ardından yönetime gelen devrimci rejim tarafından İran'ın bölgesel hegemonya arayışının önündeki en büyük engel olarak görülmüştür. (Karsh, 2002: 13) Ayrıca Camp David Anlaşmaları ile Mısır'ın Arap dünyasındaki liderliğinin ve prestijinin sarsılmasından sonra Saddam Hüseyin bölgedeki güç boşluğunu doldurmak istemiştir. Bunun için de Irak'taki Kürtlere destek veren ve Irak'taki Şii'leri kışkırtan "düşman" İran'ın ekarte edilmesi gerekmiştir. Ayrıca Saddam Hüseyin o dönemde İran'ın güçsüz olduğunu düşünmüştür. (Arı, 2017: 429) O dönemde İran ile ABD arasında Rehineler Krizi yaşanmakta, devrim ihracı politikası nedeniyle İran Arap dünyasından tecrit edilmiş

durumda ve ayrıca İran Ordusu'ndaki Şah yakını yüksek subaylar tasfiye edildiği için İran Ordusu zayıflamış durumdadır. (Hiro, 1991: 36-37) Fakat tıpkı Saddam Hüseyin gibi Humeyni'nin de Körfez'in Orta Doğu'nun lideri olma hedefi olduğundan iki devlet bölgesel hegemonya için mücadele etmiştir.

İran-Irak Savaşı'na giden kriz sürecindeki zorlayıcı diplomasi uygulamalarına bakıldığında zorlayıcı aktörün Irak, hedef aktörün ise İran olduğu görülmektedir. Her ne kadar İran, Irak'tan daha güçlü bir devlet olduğu için aktörlerin güçleri arasında bir denklik yok gibi görünse de Irak çok büyük bir uluslararası destek aldığı ve İran o dönemde uluslararası sistemden izole edildiğinden dolayı aktörlerin güçleri arasında fiili bir denklik oluşmuştur. Irak'ın zorlayıcı diplomasiyi kullanmaktaki amaçları İran İslam Devrimi'nin Irak'taki Şii'ler üzerindeki etkilerini sınırlandırmak, Kürtler üzerinde tam egemenlik kurmak, Kuzistan bölgesinde yaşayan Arapların özerkliğini sağlamak, Şatt'ül Arap Su Yolu Sorunu'nu çözmek, bölgede hegemon güç olmak ve Irak içerisindeki muhalefeti tasfiye ederek ulusal birliği sağlamak olarak özetlenebilir. (Arı, 2017: 428-429) Irak yönetimi bu amaçlara ulaşabilmek için İran'ın rejiminin yıkılması gerektiğini düşünmüştür. Bu nedenle zorlayıcı diplomasi stratejisinde zorlayıcı aktör olan Irak'ın hedef devlet olan İran'a yönelik nihai talebi İran'ın rejiminin değişmesi olmuştur. Yani Irak, zorlayıcı diplomasi stratejisini kullanarak İran'ı rejiminde değişiklik yapmaya ikna etmeyi amaçlamıştır. Bu da Tablo 1'de gösterilen George'un zorlayıcı diplomasi modeline göre Tip C'ye denk gelmektedir. Bunu söylem bazında Irak Devlet Başkanı Yardımcısı Taha Yasin Ramazan açıkça dile getirmiştir. Ramazan, Irak'ın zorlayıcı diplomasi stratejisinin başarısız olması üzerine çıkan İran-Irak Savaşı'nın amacının doğrudan doğruya İran İslam Cumhuriyeti'nin devrilmesi olduğunu söylemiştir. (Doğan, 2016: 3) Bu yönüyle Irak'ın uyguladığı zorlayıcı diplomasinin, bu stratejinin bir alt kategorisi olan saldırgan nitelikli zorlayıcı diplomasi olduğu görülmektedir.

Irak'ın bu strateji çerçevesinde gerçekleştirdiği eylemlere bakıldığında bu eylemlerin hem tehdit hem müzakere hem de sınırlı askeri kuvvet kullanma olmak üzere zorlayıcı diplomasinin tüm araçlarını içerisinde barındırdığı görölmektedir. Irak, inandırıcılığını pekiştirmek ve baskıyı arttırarak İran'ı zorlamak amacıyla öncelikle Haziran 1979'da İran'daki Kürt köylerini bombalamaya başlamıştır. (Arı, 2017: 427) Fakat bu bombalama topyekûn bir savaşı amaçlamayan sınırlı bir askeri kuvvet kullanımındır. Dolayısıyla bu bombalama zorlayıcı diplomasinin öngördüğü gibi İran'ın Irak'ın talebini yerine getirmediği takdirde bunun çok maliyetli olacağına ikna etmeyi amaçlayan bir sinyal olarak düşünölebilir. Ardından Irak, İran'a Ekim 1979'da Cezayir Anlaşması'nı revize etmek için zorlayıcı diplomasi stratejisinin en sert ve tehlikeli çeşidi olan ültimatom göndermiştir. (Bengio, 2020) Her ne kadar Irak ve İran'ın dış politikasının kapalı niteliğinden dolayı ültimatomun içeriğine ilişkin net bilgilere ulaşilamasa da sonraki gelişmelerden dolayı İran'ın bu ültimatomdaki talepleri yerine getirmediği çıkarımı yapılabilir. Ardından Irak baskıyı arttırmaya devam etmiş ve Nisan 1980'de Iraklı Şiiler tarafından desteklenen Dava Örgütü'nün destekçilerini sınır dışı etmiştir. (Özdemir, 2020 : 59-60) Bu tarihten itibaren ise tarafların birbirini açıkça tehdit etmeye başladığı ve Mayıs 1980'de İran-Irak sınırı boyunca çatışmaların yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. (Karsh, 2002 : 9) 17 Eylül 1980'de ise Irak, İran'ın lehine bir anlaşma olarak gördüğü Cezayir Anlaşması'nı tek taraflı olarak feshetmiş ve krizi tetiklemiştir. (International Crisis Behavior [ICB] Project, t.y.) Topyekûn savaşın başlamasından beş gün önceki bu gelişme de aslında Irak'ın İran'a gönderdiği ültimatomdaki taleplerin karşılanmadığını doğrular niteliktedir. Fakat Irak yine de zorlayıcı diplomasinin öngördüğü gibi müzakere kanallarını açık tutmuş ve İran'ı Şatt'ül Arap Su Yolu'nun yeni statüsünü onaylaması için müzakerelere katılmaya davet etmiştir. (Razoux ve Elliot, 2015: 13) Yani aslında Irak topyekûn bir savaşı hedeflememiş, zorlayıcı diplomasi stratejisine uygun davranmıştır. Fakat Irak'ın taleplerini

kabul edilemez olarak değerlendiren İran bunu reddetmiş ve kriz tırmanmıştır. (Razoux ve Elliot, 2015: 13)

Kronolojik olarak özetlenen bu eylemlere bakıldığında Irak'ın İran üzerindeki baskıyı aşamalı bir şekilde arttırdığı görölmektedir. Irak önce İran'daki Kürt köylerini sınırlı bir şekilde bombalamakla başlamış, fakat sonuç alamadığı için baskıyı aşamalı bir şekilde arttırmıştır. Dolayısıyla Irak'ın zorlayıcı diplomasi çeşitlerinden baskıyı aşamalı arttırma çeşitini de kullandığı görölmektedir. Fakat zorlayıcı diplomasiyi kullanarak amaçlarına ulaşamayan Irak, bir diğer dış politika aracı olan savaşı seçmiş ve bu nedenle zorlayıcı diplomasi başarısız olmuştur.

IRAK'IN ZORLAYICI DİPLOMASİSİNİN BAşARISIZLIK SEBEPLERİ

Başarı oranı düşük bir strateji olarak değerlendirilen zorlayıcı diplomasinin İran-Irak örneğinde de başarısızlığa uğradığı görölmektedir. Şüphesiz ki bunun hem zorlayıcı diplomasinin kendi içerisinde barındırdığı handikaplardan hem de seçilen örnek vakaya özgü değişkenlerden kaynaklanan birçoğ sebebi bulunmaktadır. Irak'ın zorlayıcı diplomasi uygulamasında birçoğ amacı olsa da İran'a yönelik en önemli talebi İran'ın rejiminin değiştirilmesidir. Irak'ın bu talebini Irak Devlet Başkanı Yardımcısı Ramazan açıkça belirtmiştir. Söz konusu talep İran'a en üst perdeden iletilmiştir. Dolayısıyla zorlayıcı aktörün hedef aktöre olan talebine ilişkin bir faktör olan amacın açıklığı faktörü açısından Irak'ın başarılı olduğu görölmektedir. Irak talebini açıkça, herhangi bir yanlış anlaşılmaya mahal vermeyecek şekilde iletmemiştir. Fakat bu talep İran açısından kabul edilemez bir talep olarak görölmüştür. Bu noktada talebin açıkça iletilmesinin başarılı bir çözüm için yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır. Zorlayıcı diplomasinin başarılı olabilmesi için zorlayıcı aktörün hedef aktöre bu krizden çıkmaya yönelik bir çıkış sinyali vermesi ve bir "havuç" teklifinde bulunması da gerekmektedir. Fakat Irak bunu yapmamış, talebine ilişkin hiçbir taviz verme-

miştir. Bu nedenle İran tırmanmayı göze almış ve Irak'a direnç göstermiştir. Bununla ilişkili olarak her ne kadar Irak'ın motivasyonu yüksek olsa da Irak'ın talebini kendi devletinin varlığına ilişkin bir tehdit olarak algıladığından dolayı İran'ın motivasyonunun da yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla George'un bir diğer başarı faktörü olan motivasyonun asimetrisinde de bir başarısızlık olduğu görülmektedir. İki aktörün motivasyonu da güçlüdür ve motivasyonları arasında bir asimetri bulunmamaktadır. Bu da zorlayıcı diplomasi stratejisinin başarısız olma olasılığını arttıran bir faktördür.

Talebin yerine getirilmemesi durumunda hedef aktörün karşılaşacağı cezalandırma tehdidinin inandırıcılığının sağlanması için zorunluluk duygusu yaratılması gerekir ve bu da George'nin öne sürdüğü bir diğer faktör olan aciliyet duygusu yani kesin bir zaman sınırının konulup konulmamasıyla ilgilidir. İran'ın Irak'ın gönderdiği ultiमतodaki talepleri yerine getirmemesi nedeniyle Irak'ın bu konuda başarısız olduğu iddia edilebilir. Fakat sonrasında Irak, İran'ın üzerindeki baskıyı arttırmaya devam etmiş ve İran-İrak sınırındaki çatışmalarda daha fazla güç uygulamaya başlamış, böylece inandırıcılığını ve kararlılığını arttırmaya çalışmıştır. Zorlayıcı diplomasi çeşitlerinden ultiमतomla birlikte baskıyı aşamalı arttırma çeşidini de kullanan Irak, İran üzerindeki baskıyı ve aciliyet duygusunu da aşamalı şekilde arttırmıştır. Dolayısıyla bir bütün olarak değerlendirildiğinde Irak'ın aciliyet duygusu bakımından kısmen başarılı olduğu söylenebilir.

İrak o dönemde güçlü bir lider olan ve hatta Orta Doğu'nun lideri olmayı da hedefleyen Saddam Hüseyin tarafından yönetilmektedir. Dolayısıyla Irak, zorlayıcı diplomasinin bir diğer başarı kriteri olan güçlü liderlik noktasında başarılıdır. Fakat tıpkı Saddam Hüseyin gibi İran lideri Humeyni de güçlü bir liderdir. Her ne kadar ilk başlarda kendisine yönelik büyük bir muhalefet olsa da özellikle Irak'ın İran'a yönelik aşırı baskısından dolayı Humeyni iç politikada güç kazanmıştır.

Ayrıca o dönemde Irak'ın taleplerine karşı çıkılması İran açısından bir ulusal dava olarak görülmüştür. Dolayısıyla konuyla ilgili bir kamuoyu desteği vardır ve bu da Humeyni'nin hareket alanını genişleten bir faktördür. Ancak zorlayıcı diplomasi açısından bakıldığında bu durum başarı şansını düşüren bir unsur olarak görülmektedir. Çünkü bu yüksek kamuoyu desteği tırmanma olasılığını arttırıcı bir rol oynamaktadır.

Bir diğer başarı ölçütü olan uluslararası destek noktasında zorlayıcı aktör olan Irak'ın sahip olduğu uluslararası desteğin hedef aktör olan İran'dan çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Gizliliği yeni kaldırılan ve George Washington Üniversitesi tarafından kamuoyuna açıklanan belgelere göre Irak lideri Saddam Hüseyin'in planları ve istekleri ABD ve Orta Doğu'daki müttefikleri tarafından desteklenmiştir. (Farzaneh, 2007: 93) Dolayısıyla Irak, ABD, İngiltere (Birleşik Krallık), Fransa gibi Batılı devletler ile Suudi Arabistan, Ürdün, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt ve Katar gibi Orta Doğulu devletler tarafından desteklenmiştir. Bu bağlamda zorlayıcı aktör olan Irak'ın uluslararası destek açısından başarılı olduğu görülmektedir. Fakat çalışmanın ikinci bölümünde açıklandığı üzere İran ve Irak'ın genel durumu göz önüne alındığında bu uluslararası desteğin Irak'ın uyguladığı zorlayıcı diplomasi stratejisini başarıya ulaştırmada yeterli olmadığı ortadadır. Çünkü her ne kadar Irak çok güçlü bir uluslararası desteğe sahip olsa da İran coğrafya genişliği, stratejik derinlik, nüfus ve ekonomi açısından Irak'tan çok daha güçlü bir devlet olduğundan dolayı bu destek Irak'a başarı sağlama noktasında yetersiz kalmış, sadece iki devletin güçleri arasında fiili bir denklik oluşturmuştur.

Rakibin kabul edilemez tırmanma korkusu faktöründe ise Irak açısından net bir başarısızlık gözlemlenmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi İran'ın, Irak'ın talebini kabul edilemez olarak değerlendirmesi, motivasyonunun yüksek olması ve çok güçlü bir ulusal desteğe sahip olmasından dolayı krizin tırmanmasına dair bir korkusu bu-

lunmamaktadır. Bu nedenle İnan, Irak ile müzakere masasına oturmayı tercih etmemiş ve buna koşut olarak Irak da eylemlerini sertleştirmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında Irak'ın talebini yumuşatmamasının veya bu talebi yerine getirmesi karşılığında İnan'a bir ödöl sunmamasının da etkisi bulunmaktadır. Tüm bunlara ek olarak iki devletin liderlerinin birbirlerine olan antipatilerinin de krizin tırmanmasında rol oynadığı iddia edilebilir. Çünkü özellikle krizlerin tırmanma evresinde liderlerin kişilik özellikleri karar alma süreçlerini daha fazla etkilemektedir. (şener, 2021: 375) Diğer bir deyişle bu durum karar vericiler bazında daha somut hale gelmektedir. İki lider arasındaki bu antipatinin en önemli sebebi ise Saddam Hüseyin'in, şah Dönemi'nde Irak'a sığınmış olan Humeyni'yi sınır dışı etmesidir. (Pelletiere, 1992: 32) Bununla birlikte iki lider Orta Doğu'da hegemonya mücadelesi içerisinde olmuşlar ve birbirlerini düşman olarak görmüşlerdir. Dolayısıyla bu durum krizin tırmanma evresinden savaş evresine geçmesinde ve zorlayıcı diplomasi stratejisinin başarısız olmasında kritik rol oynamıştır.

Son olarak krizin kesin çözüm koşullarına ilişkin açıklık faktörüne bakıldığında yine bir başarısızlık görölmektedir. Irak, İnan'a bu durumun tamamen düzelmesi için gereken tüm koşulları ayrıntılı bir şekilde iletmemiştir. Ayrıca talebinin

kabul edilmesi için pozitif teşvikler sunmamış ve dolayısıyla İnan da müzakere zeminine yaklaşmamıştır. Bununla birlikte iki devlet arasındaki sorunlar yumağı düşünöldüğünde gerçekten krizin kolay bir şekilde sona ereceği mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla İnan için Irak'ın talebi kabul edilemez olmakla birlikte İnan'ın, talebi yerine getirirse ve rejimini değiştirirse bile Irak'ın baskısının devam edeceğini düşündüğü iddia edilebilir.

Özetlemek gerekirse Tablo 2'de göröldüğü üzere Irak'ın amacın açıklığı, motivasyonun güçlölüğü, güçlü liderlik, iç destek ve uluslararası destek faktörlerinde başarılı, aciliyet duygusunda ise kısmen başarılı olduğu görölmektedir. Fakat benzer şekilde İnan'ın da amacı bu talebi kabul etmeyerek kendi devlet varlığını korumaktır ve açıktır. İnan'ın da motivasyonu bu konuyu bir ulusal dava olarak algılamasından dolayı güçlüdür. İnan'da da tıpkı Irak'ta olduğu gibi güçlü bir lider vardır. İnan da Irak'ın talebini kabul etmeme noktasında iç destek konusunda çok başarılıdır. İnan uluslararası destekte başarılı olmasa da kendi gücü ile bu konuda Irak'ı dengelemiştir ve Irak ile arasında fiili bir denge oluşmuştur. Aciliyet duygusu noktasında da başarısız kabul edilemez. Irak'ın ultiमतomuna rağmen bu talebi yerine getirmemiştir. Bu vakada zorlayıcı diplomasinin başarısız olduğu faktörler ise motivasyonun asimetrisi, rakibin

Zorlayıcı Diplomasi'nin Başarısını Etkileyen Faktörler	Irak	İnan
Amacın Açıklığı (Clarity of Objective),	✓	✓
Motivasyonun Güçlölüğü (Strength of Motivation)	✓	✓
Motivasyonun Asimetrisi (Asymmetry of Motivation)	X	X
Aciliyet Duygusu (Sense of Urgency)	✓ X	✓
Güçlü Liderlik (Strong Leadership)	✓	✓
İç/Ulusal Destek (Domestic Support)	✓	✓
Uluslararası Destek (International Support)	✓	X
Rakibin Kabul Edilemez Tırmanma Korkusu (Opponent's Fear of Unacceptable Escalation)	X	X
Krizin Kesin Çözüm Koşullarına İlişkin Açıklık (Clarity Concerning the Precise Terms of Settlement of The Crisis)	X	X

Tablo 2: İnan-Irak Örneğinde Zorlayıcı Diplomasi'nin Başarısını Etkileyen Faktörler

kabul edilemez tırmanma korkusu ile krizin kesin çözümlerine ilişkin açıklık faktörleridir. Çünkü motivasyonlar arasında bir asimetri bulunmamakta ve İran yukarıda açıklanan sebeplerden ötürü krizin tırmanmasından çekinmemektedir. Son olarak Irak, krizin kesin çözümüne ilişkin tüm koşulları ayrıntılı bir şekilde iletmemiştir. Dolayısıyla analizin sonucunda Irak'ın uyguladığı zorlayıcı diplomasi stratejisinin başarısız olmasındaki en önemli sebebin, zorlayıcı diplomasinin başarısını etkileyen faktörlerden Irak'ın başarılı olduğu faktörlerin tamamında fiili olarak İran'ın da Irak kadar başarılı olması olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Zorlayıcı diplomasi tarihten günümüze yoğun şekilde kullanılmış bir diplomasi türüdür. Fakat literatür incelendiğinde zorlayıcı diplomasinin kavramsal çerçevesine yönelik çalışmalar bulunmakla birlikte örnek vaka incelemelerine ve başarı/başarısızlık durumlarına yönelik çalışmaların sayısının kısıtlı düzeyde olduğu görülmektedir. Zorlayıcı diplomasiyi diğer stratejilerden ayıran ve temel argümanlarını oluşturan kavramsal çerçeveye yönelik çalışmalar çok önemli olsa da şüphesiz ki empirik bir zorlayıcı diplomasi teorisinin ortaya konulabilmesi için birçok vaka analizine de ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü George'un zorlayıcı diplomasi modeli de bir nevi teori olduğundan ve teoriler de doğaları gereği sınanması gereken önermeler içerdiğinden dolayı bu vaka çalışmalarının eksikliği stratejinin ilerlemesi yönünde önemli bir handikap oluşturmaktadır.

İran-İrak Savaşı'na giden kriz sürecindeki zorlayıcı diplomasi uygulamalarının ve başarısızlık sebeplerinin araştırıldığı bu çalışmada Irak'ın, İran'a talebini yerine getirmesi için hem tehdit hem müzakere hem de sınırlı askeri kuvvet kullanma yöntemlerini kullandığı görülmektedir. Yani Irak'ın İran'a uyguladığı strateji, esnek bir müzakere sürecini de içerdiğinden dolayı zorlama ve şantaj, eylem başlamış olduğundan dolayı ise caydırma değil; zorlayıcı diplomasi stratejisinin tüm araçlarını içerisinde bulundurduğundan

dolayı tam olarak zorlayıcı diplomasıdır. Daha derinlemesine incelendiğinde ise zorlayıcı diplomasinin alt kategorilerinden saldırgan nitelikli zorlayıcı diplomasinin kullanıldığı görülmektedir. Irak, zorlayıcı diplomasi çeşitlerinden ise ultimatom ve baskıyı aşamalı artırma yöntemlerini kullanmıştır. Fakat bu örnekte zorlayıcı diplomasi başarısızlığa uğramış ve saf bir zorlamaya dönüşmüştür. Irak talebini gerçekleştirebilmek için bir diğer dış politika aracı olan savaşı seçmiş ve iki devlet arasında topyekûn bir savaş yaşanmıştır.

George'un zorlayıcı diplomasi modeli kullanılarak yapılan başarı analizinde zorlayıcı diplomasinin başarısız olma sebeplerinin, Irak'ın talebinin İran için kabul edilemez olmasından dolayı motivasyonun asimetrik olmaması, İran'ın tırmanma korkusu olmaması ve krizin çözümünün kesin koşullarına ilişkin açıklık olmaması olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca zorlayıcı diplomasinin başarısını etkileyen faktörlerden Irak'ın başarılı olduğu faktörlerin tamamında fiili olarak İran'ın da Irak kadar başarılı olduğu görülmektedir. Ancak çalışmanın üçüncü bölümünde görüldüğü üzere özellikle talebin kabul edilemez olduğu durumlarda bu dokuz faktöre ek olarak zorlayıcı aktörün hedef aktöre yönelik çıkış sinyali vermesi açısından bir "havuç" teklifinde bulunması yani teşvikler vermesi de gerekmektedir. Bunun çoğu vakada uygulanabilecek ve genellenebilecek bir başarı kriteri oluşturabileceğinden dolayı zorlayıcı diplomasinin başarısını etkileyen faktörlere onuncu faktör olarak eklenmesi, stratejinin başarı analizlerinde daha net sonuçlara ulaşılmasına yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akçay, E. Y. (2013). İran-Irak Savaşı'nın Bölgeye Etkileri. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 105-121.
- Aksu, F. (2008). *Türk Dış Politikasında Zorlayıcı Diplomasi*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Arı, T. (2017). *Geçmişten Günümüze Orta Doğu: Siyaset, Savaş ve Diplomasi*. Bursa: Alfa Yayıncılık.
- Armaoğlu, F. (1999). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995)*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Bellamy, A. J. (2000). Lessons Unlearned: Why Coercive Diplomacy Failed at Rambouillet. *International Peacekeeping*, 7(2), 95-114.
- Bengio, O. (2020). The Kurds and the Iran-Iraq War: Have the Lessons Been Learned?. *BESA Center*, December 2, 2020, <https://besacenter.org/kurds-iran-iraq-war/> (e.t.: 05.06.2021).
- Doğan, S. (2016). Düşmandan Piyon Devlete: İran'ın Irak'a Nüfuzu. *İNSAMER, Araştırma* 31, 1-7.
- Farzaneh, M. M. (2007). Shi'i Ideology, Iranian Secular Nationalism and the Iran-Iraq War (1980-1988). *Studies in Ethnicity and Nationalism*, 7, 86-103.
- George, A. L. (1994). Coercive Diplomacy: Definition and Characteristics. A. L. George ve W. E. Simons (Ed.), *The Limits of Coercive Diplomacy* içinde (7-11). Boulder: Westview Press.
- George, A. L. (1994). Theory and Practice. A. L. George ve W. E. Simons (Ed.), *The Limits of Coercive Diplomacy* içinde (13-21). Boulder: Westview Press.
- Hiro, D. (1991). *The Longest War: The Iran-Iraq Military Conflict*. New York: Routledge.
- https://saylordotorg.github.io/text_world-regional-geography-people-places-and-globalization/s11-06-iraq-turkey-and-iran.html (e.t.: 10.05.2021).
- <https://www.middleeasteye.net/news/ahwazis-dont-give-anniversary-annexed-arab-province-looms-iran> (e.t.: 05.06.2021).
- International Crisis Behavior (ICB) Project*. (t.y.). <http://www.icb.umd.edu/dataviewer/?crisno=317> (e.t.:17.11.2021).
- Irak İran Savaşı. (t.y.). *Türkçe Bilgi*. https://www.turkecbilgi.com/irak_iran_sava%C5%9F%C4%B1 (e.t.:15.05.2021).
- Jakobsen, P. V. (1998). *Western Use of Coercive Diplomacy After the Cold War: A Challenge for Theory and Practice*. New York, St. Martin's Press.
- Karaca, R. K. (2021). İran'da Rejim Değişikliği. B. Özdal ve R. K. Karaca (Ed.), *Diplomasi Tarihi II* (3.Baskı) içinde (507-512). Bursa: Dora Yayınları.
- Karsh, E. (2002). *The Iran-Iraq War 1980-1988*. Oxford: Osprey Publishing.
- Lauren, P. G. (1972). Ultimata and Coercive Diplomacy. *International Studies Quarterly*, 16(2), 131-165.
- Levy, J. S. (2008). Deterrence and Coercive Diplomacy: The Contributions of Alexander George. *Political Psychology*, 29(4), 537-552.
- Mearsheimer, J. J. ve Walt, S. M. (2003). An Unnecessary War. *Foreign Policy*, 134, 51-59.
- Mulvenon, J. (1995). The Limits of Coercive Diplomacy: The 1979 Sino-Vietnamese Border War. *Journal of Northeast Asian Studies*, 14(3), 68-88.
- Orhan, D. D. (2019). Iranian Foreign Policy Towards Iraq: An Analysis of Three Wars Between Ideology and Realism. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(19), 390-406.

- Özdemir, S. (2020). İran-İrak Savaşı: Türkiye Sınırlarında Terörizme Etkisi. *Gazi Akademik Bakış*, 13(26), 49-77.
- Pelletiere, S. C. (1992). *The Iran-Iraq War: Chaos in a Vacuum*. New York: Praeger.
- Razoux, P. ve Elliot, N. (2015). *The Iran-Iraq War*. Harvard University Press.
- Sauer, T. (2007). Coercive Diplomacy by the EU: The Iranian Nuclear Weapons Crisis. *Third World Quarterly*, 28(3), 613-633.
- Sick, G. (1989). Trial by Error: Reflections on the Iran-Iraq War. *Middle East Journal*, 43(2), 230-245.
- Sperandei, M. (2016). Bridging Deterrence and Compellence: An Alternative Approach to the Study of Coercive Diplomacy. *International Studies Review*, 8(2), 253-280.
- Şener, B. (2021). Dış Politikada Kriz Yönetimi Ve Bir Kriz Yönetimi Stratejisi Olarak Zorlayıcı Diplomasi. A. Eminoğlu, M. Ülgül (Ed.), *Uluslararası Güvenliğe Giriş* içinde (355-412). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Şener, B. (2018). Savaş İle Barış Arasında Bir Kriz Yönetimi Stratejisi Olarak Zorlayıcı Diplomasi Ve Türk Dış Politikasındaki Örnekleri. T. Sakman, A. Yılmaz, U. Çiçek (Ed.), *Yeni Güvenlik Ekosistemi Ve Çok Taraflı Bedeli* içinde (157-190). İstanbul: Tasam Yayınları.
- Tirman, J. (2007). Diplomacy and the Iraq War. *Strategic Insights*, 6(2).

EXTENDED SUMMARY

“Coercive diplomacy”, a type of strategic coercion, with its most general definition, is a diplomatic strategy that involves threatening or using limited military force against an opponent in order to persuade an opponent to stop or revoke the action. According to George, there are four types of coercive diplomacy strategy: “ultimatum”, “tacit ultimatum”, “gradual turning of the screw”, and “try and see” approach. In the coercive diplomacy strategy, the coercive actor threatens the target actor to resort to military force if the opponent does not fulfill its demand. If it cannot fulfill its request in this way, it may also choose to use limited military force to reinforce its credibility and determination. Nevertheless, this use of military force should not turn into an all-out war. Because if coercive diplomacy leads to an all-out war, it fails. The literature review on the subject found that nine factors affecting the success or failure of coercive diplomacy, including clarity of objective, the strength of motivation, asymmetry of motivation, sense of urgency, strong leadership, domestic support, international support, opponent’s fear of unacceptable escalation and clarity concerning the precise terms of settlement of the crisis, were highlighted.

Coercive diplomacy, which is an important research topic in the field of international relations, is a type of diplomacy used by many states from past to present. Although the introduction of the concept to the international relations literature corresponds with the Cold War Period, when we study its intellectual background, it is seen that its intellectual foundations date back to the works of Sun Tzu, Thucydides and, Niccolo Machiavelli. Although it is considered as a strategy with a low success rate, if it is successful, it creates a serious alternative to military strategies and applications because it costs much less than military methods and is frequently preferred by many actors. When the international relations literature is reviewed, it is seen that the studies on coercive diplomacy are mostly related to the theoretical dimension of the strategy. However, the case studies are not covered much, and even if they are included, these studies are mostly concentrated on the applications of the USA. Therefore, generalizations that will be valid worldwide for the strategy’s success have not been fully grasped. In order to develop an empirical theory of coercive diplomacy, it is thought that studies should be conducted all over the world that will include the contextual variables of various crises in the analysis, and thus the premises of the strategy should be tested. In this context, this study aims to investigate the coercive diplomacy practices and the reasons for its failure in the process leading to the Iran-Iraq War.

In the study, coercive diplomacy practices in the process leading to the Iran-Iraq War between the two Middle Eastern states were examined, and the reasons for failure were analyzed. In the first part of the study, which consists of three parts, the basic assumptions of the coercive diplomacy strategy, which forms the conceptual framework of the study, its types, the factors affecting its success, and its differences from other strategic coercion methods are explained, in the second part, the process leading to the Iran-Iraq War and the coercive diplomacy practices in this process are examined, in the last part, the reasons for the failure of coercive diplomacy are analyzed. It is seen that Iraq practiced coercive diplomacy types of “ultimatum” and “gradual turning of the screw” in order to fulfill its request to Iran. However, in this instance, coercive diplomacy failed and turned into pure coercion. In order to realize its requests, Iraq chose war, another foreign policy tool, and an all-out war took place between the two states.

In the analysis of success using George’s coercive diplomacy model, it was concluded that the reasons for the failure of coercive diplomacy were that the motivation was not asymmetrical because Iraq’s demand was unacceptable to Iran, that Iran had no fear of escalation, and that there was no clarity regarding the exact conditions for the resolution of the crisis. In addition, it is seen that Iran was actually

as successful as Iraq in all of the factors, which Iraq was successful, that affect the success of coercive diplomacy. However, as seen in the third part of the study, in addition to these nine factors, especially in cases where the demand is unacceptable, the coercive actor should also offer a “carrot”, that is, give incentives in order to provide an exit signal for the target actor. Since this can be applied and generalized in most cases, adding it as a tenth factor to the factors influencing the success of coercive diplomacy will help achieve clearer results in the success analysis of the strategy.

